

otbasym.kz

ОТБАСЫМ

№29 2018

ИМАНҒАЛИЕВТАР ОТБАСЫ

ПРЕЗИДЕНТТІҢ БЕС ӘЛЕУМЕТТІК
БАСТАМАСЫ

«ДЕНСАУЛЫҚ» МЕМЛЕКЕТТІК
БАҒДАРЛАМАСЫ

МАЗМҰНЫ

Замечательный подарок.....	4	Принята новая Декларация по первичной медико-санитарной помощи.....	66
Жүктелген міндеттер.....	6	Повышение качества медицины.....	69
Самый надежный ресурс.....	10	Перспективный план «Денсаулық».....	72
Жаңа дәуір: Мүмкіндіктердің көптігі – ел игілігіне.....	12	Передовики цифровизации.....	76
Что по силам сельским женщинам.....	14	Санавиация Минздрава РК перевезла более 2000 пациентов.....	77
Будущее за наукой.....	18	В Астане снизился уровень заболеваемости туберкулезом.....	78
Оценка - положительно.....	20	Ұрпақ өрбіту мүмкіндіктерін сақтау мәселелері.....	79
Новый статус - новый спрос.....	22	В медобразовании грядут реформы.....	82
Экскурсия для Президента.....	24	Управлять своим здоровьем не только можно, но и нужно!.....	84
«Ақ сарай» открыл свои двери.....	26	Басты байлық - денсаулық.....	88
Доступно для каждой семьи.....	28	«Дөңгелекті емханалар» ел игілігіне еңбек етуде.....	92
Повышение зарплаты и профессионально-техническое образование: какие меры принимаются для развития рынка труда.....	30	Өзгеге өмір сыйла.....	96
Как идет реализация 5 инициатив Президента.....	32	Ақысыз еңбек байытады ма?.....	98
Приоритет на развитие МСБ.....	35	Жұмыс - мүмкіндікті шектемейді.....	102
Баспаналы болуға бір қадам.....	38	Әлия Кәрібаева: «Балаларды бақытты ету үшін өзің де бақытты болу керек!».....	104
В борьбе за ясный горизонт.....	41	Путь к олимпийским медалям начинается с семьи!.....	108
Қаржыны игеру мәселесі сынға түсті.....	42	Атадан ұл туса игі, ата жолын куса игі.....	112
Баспаналы болайық, ағайын!.....	44	Бақыт бағалағанның қолына қонады.....	114
Микрокредитование в действии: факты и цифры.....	46	Ұлы дала қызы.....	118
В фокусе - Астана.....	48	Достық қандай болады?.....	124
Зарплата – вопрос с нюансами.....	50	Необыкновенная душа.....	128
Каждый третий студент учится в Алматы.....	52	Новые звезды Kazakhstan Kids Fashion Show.....	132
Должное внимание студентам.....	54		
Сапалы білім – саналы ұрпақ.....	56		
Здоровье нации – богатство страны.....	62		

Отбасылық құндылықтар туралы
қазақстандық қоғамдық-саяси журнал

«ОТБАСЫМ»

№29 2018

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПРЕЗИДЕНТІНІҢ
ЖАНЫНДАҒЫ ӘЙЕЛДЕР ІСТЕРІ ЖӘНЕ
ОТБАСЫЛЫҚ-ДЕМОГРАФИЯЛЫҚ САЯСАТ
ЖӨНІНДЕГІ ҰЛТТЫҚ КОМИССИЯ

БАСПА:

«Деловой Мир Астана» ЖШС

Редакциялық кеңестің төрайымы:

Гүлшара Әбдіқалықова

Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы
Әйелдер істері және отбасылық-демографиялық саясат
жөніндегі ұлттық комиссияның төрайымы,
Мемлекеттік хатшы

Редакциялық кеңестің мүшелері:

Ләззат Сүлеймен
Елена Тарасенко

Бас редактор:

Шолпан Сыздықова

Жауапты редактор:

Гүлнұр Қожахметова
Әлия Іңкәрбаева

Дизайн және беттеу:

А. Қалибекұлы

Әдеби редакторлар:

Г. Колтубаева
Г. Қадырова

OTBASIM

РЕДАКЦИЯ МЕКЕНЖАЙЫ:
Астана қ., Сығанақ көшесі, 25,
«АҢСАР» бизнес-орталығы, 10 қабат
Телефон/факс: 8 717 2 550 658, 550 657
e-mail: otbasym.kz@gmail.com

www.otbasym.kz

Басып шығарылған орны:
«Leader Offset Компаниясы» ЖШС
Алматы қ., Райымбек батыр көшесі, 212 А.

Журнал Мәдениет және спорт
министрлігінде тіркелген
30.01.2009 жылғы №9855 куәлік.
Шығарылу жиілігі: екі айда бір рет.
Басуға 30.10.2018 жылы қол қойылды.
Таралымы 5000 дана.

Жарнамалық материалдардағы ақпарат
дұрыстығына жарнама берушілер жауапты
болып табылады. Авторлардың пікірі редакцияның
пікірімен сай келмеуі мүмкін. Журнал материалдарын
пайдаланғанда міндетті түрде сілтеме жасалынуы
қажет. "Деловой Мир Астана" ЖШС менеджментінің
интеграцияланған жүйесі сәйкестілігін қамтамасыз
ететін аккредиттелген мекеменен сертифицирталған
және КР ИСО 9001:2009 СТ талаптарына сәйкес келеді.

Замечательный подарок

Новый учебный год для школьников Астаны ознаменован прибавлением еще одного храма науки – открылась школа-лицей №85, построенная при поддержке фонда развития Государства Катар. Как проводят первый день за партами новой школы заглянул посмотреть Президент Республики Казахстан Нурсултан Назарбаев.

Глава государства осмотрел учебные кабинеты и ознакомился с материально-технической базой, а также побеседовал с учащимися новой школы-лицея.

Выступая перед журналистами, Нурсултан Назарбаев поздравил всех учащихся, педагогов и родителей с Днем знаний и подчеркнул символичность проведения торжественного мероприятия в стенах нового образовательного учреждения, открывшегося в столице.

- Сегодня по всей республике идет строительство 181 школы. 23 школы уже построены и принимают своих первых учеников. В масштабах Казахстана более 7 тысяч школ распахнули свои двери для 3 миллионов учащихся, свыше 350 тысяч из них впервые переступят школьный порог, - сказал Президент Казахстана.

Нурсултан Назарбаев отметил, что в высокотехнологичном мире XXI века знания являются ключом к инновациям и главным ресурсом развития Казахстана и указал, что государство уделяет сфере образования самое серьезное внимание.

Отмечая необходимость перехода к обновленному содержанию среднего образования, ориентированного на развитие функциональной грамотности, Президент Казахстана акцентировал внимание на том, что в современных условиях учащиеся должны уметь применять полученные знания и навыки на практике. Это обуславливает высокий уровень квалификации и профессионализм педагога.

- Государство осуществляет системные меры по подготовке педагогических кадров, совершенствованию оплаты труда в сфере образования. С этого учебного года заработная плата учителей, успешно прошедших аттестацию по новой системе, увеличится на 30-50 процентов, - заявил Нурсултан Назарбаев.

Глава государства подчеркнул, что современная технологическая эпоха и Третья модернизация Казахстана определяют новые задачи по формированию качественных знаний, развитию аналитических и креативных способностей, и отметил, что учащиеся должны полноценно владеть информационными технологиями и иностранными языками.

В учебном заведении, рассчитанном на 1200 ученических мест, имеется 48 учебных кабинетов. Обучение в школе-лицее №85 естественно-математического направления будет вестись на государственном и русском языках, с использованием инновационных технологий, соответствующих требованиям государственного стандарта образования.

ЖҮКТЕЛГЕН МІНДЕТТЕР

«Төртінші өнеркәсіптік революция жағдайындағы дамудың жаңа мүмкіндіктері». Бұл – барлығымыз білетін 2018 жылдың басында Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың Қазақстан халқына мәлімдеген Жолдауының атауы. Осы жаңа үндеу бойынша қазіргі таңда атқарылған істерге тоқталмас бұрын, Қазақстан халқына жаңа міндеттерді жүктеген Жолдаудың тармақтарына шолу жасайық. Үлкен үндеуде он басты бағыт бар. Әуелі Мемлекет басшысы өз мақаласында «Индустрияландыру жаңа технологияларды енгізудің көшбасшысына айналуы тиіс» екендігіне екпін түсіріп, сол бағыттағы істердің іргесін көрсеткен. «Ресурстық әлеуетті одан әрі дамытудың» маңыздылығы да мәлімдемеге мән беріп тұр. Бұған дейін де Қазақстан жаңа технологиялардың көшіне ере бастаған. Президент Жолдауда сол «Ақылды технологиялар» – агроөнеркәсіп кешенін қарқынды дамыту мүмкіндігі» екендігін жазды. Аграрлық ғылымды дамыту мәселесінің де басты назарда болу керектігін атап өтті. «Көлік-логистика инфрақұрылымының тиімділігін арттыру» дамудың даңғыл жолы болуы керек. Ол үшін интеллектуалды көлік жүйесін де енгізуіміз міндеттелді. Ал «Құрылысқа және коммуналдық секторға заманауи технологияларды енгізу» әлеуметтің тұрмыстық әлеуетін әлдендіруге өз септігін тигізері хақ. Жолдауда жақсылап тұрып түсіндірілген тағы бір тақырып – «Қаржы секторын «қайта жаңғырту». Соның арқасында банктердің былығы азайып, қаржы институттарының қызметтері қатаң қадағалануы қажет. Жолдаудың жетінші бағыты: «Адами капитал – жаңғыру негізі». Елдегі білім, денсаулық салаларындағы адами ресурстың рөлі реттеліп, түрлі түйткілдердің түйінін тарқату керек. Президент Жолдауда түрлі мәселелерді қалай шешу керектігін де айтып өтті. Нұрсұлтан Әбішұлы үндеудің «Тиімді мемлекеттік басқару»

атты сегізінші тармағында елді басқарудың тың жолдарын да ұсынды. Сондай-ақ, басты мақалада «Жемқорлықпен күрес және заңның үстемдігі» сияқты салмақты салалар да қамтылған. Қысқасы, Жолдау «Ақылды қалалар» «ақылды ұлт» үшін деген өзекті мәселемен түйінделеді. Мақаланың жарияланғанына тоғыз айдан аса уақыт өтіпті. Жаңа жылдағы жаңа жауапкершілік қазақстандықтар өміріне қандай өзгеріс әкелді? Сараптап көрейік.

Жолдау шыққан кезде жұртты латын әліпбиіне көшу мәселесі алаңдатты. Елбасы 2025 жылға дейін білім берудің барлық деңгейінде латын қарпіне көшудің нақты кестесін жасау қажеттігін айтқан болатын. Латынға көшу бастамасын Мемлекет басшысы 2000 жылдардың басында да көтерген-ді. Себебі «Латыншаға көшудің терең логикасы бар. Бұл қазіргі заманғы технологиялық ортаның, коммуникацияның, сондай-ақ, ХХІ ғасырдағы ғылыми және білім беру процесінің ерекшеліктеріне байланысты. Мектеп қабырғасында балаларымыз ағылшын тілін оқып, латын әріптерін онсыз да үйреніп жатыр. Сондықтан жас буын үшін ешқандай қиындық, кедергілер болмақ емес» дейді Нұрсұлтан Назарбаев. Бүгінде қазақ тілін латынға көшіру бойынша арнайы комиссия құрылды. Жалпы, 2025 жылға қарай елдегі барлық құжаттар мен ресми жазбалардың барлығы латын қарпінде жазылмақ. Осы жылдан бастап 7 жыл көлемінде латынға көшу кезең-кезеңмен жүргізіледі. Бұқара жаңа қаріпті толыққанды меңгергенше кириллица да қолданыстан шықпайды.

Білу маңызды: өткен ғасырдың өзінде қазақ әліпбиі екі рет ауыстырылды. Х ғасырдан ХХ ғасырға дейін, яғни 900 жыл бойы Қазақстан аумағында араб әліпбиі қолданылған. 1929 жылы КСРО Орталық атқару комитеті мен КСРО Халық Комиссарлары кеңесінің президиумы

латындандырылған жаңа әліпбиі – «Біртұтас түркі алфавитін» енгізуге қажетті қаулы қабылдады. Латын қарпі негізінде жасалған жазу үлгісі 1929 жылдан 1940 жылға дейін қолданылып, кириллицаға ауыстырылды. Ал 1940 жылы «Қазақ жазуын латындандырылған әліпбиден орыс графикасы негізіндегі жаңа әліпбиге көшіру туралы» заң қабылданды. Былай қарасақ, әлем елдерінің дені латын әліпбиін пайдаланады. Біздің елде де мемлекеттік тілден бөлек ағылшын тіліне басымдық беріліп отырғанын білеміз. Сол себепті, расымен де, Елбасының жүктеген міндеті латын қарпіне ауысудың өзін заман талабы екенін түсінесіз.

Индустрияландыру идеясы

Жаңа кілт – инновацияда. Елбасымыздың да отандастарымызға айтары – осы. Себебі бұрынғы механизмдер ескірді. Ал жаңа мүмкіндікті өндіріске енетін инновация береді. Жер қашықтығы, қолайсыз климат, халықтың аздығы экономикалық түйткілді шешуге қолбайлау емес. Бұл – сылтау. Оған әлемде мысал жетеді. Адамы аз болғанмен, алып жатқан жері ұлан-ғайыр Австралия мен Канада, ал керісінше, халқы көп, бірақ территориясы шағын жапон жұрты дамыған елдердің көш басында. Неге дейсіз ғой? Бәрі – инновацияның арқасы. Жоба алдымен посткеңестік кеңістікте бәсекеге қабілетті болуы керек. Қазақстан да шет елдерден қалыспайды. Жаңа жаһандық инновациялық хабқа айналуы көздейді. Сол мақсатта елордада «Астана хаб» орталығы ашылды. Тиісінше, елімізде инновацияны қолдаудың заманауи инфрақұрылымы қалыптасуда. Яғни өнертапқыш идея ұсынады, ал мемлекет оны өндіріске енгізгенге дейін демейді. Ойға келіп, нобайы қағазға түскен ноу-хаулар жетеді. Күллі адамзаттың тағдыры энергияны тұтынумен тікелей байланысты. Себебі болашақтың энергиясы – әлемнің болашағы. Энергетиканың келешегі жаңа не болмаса баламалы энергия көздерін іздеумен ғана шектеліп қоймайды. Бізге экологиялық инновациялар керек. Экология демекші, барлығы тазалықтан басталады. Осы мақсатта Астанада қоқыстарды қабылдайтын жаңа орталықтар ашылууда. Енді алматылықтар

ғана емес, астаналықтар да өздеріне қажетсіз деп тапқан қоқыстарды (қағаз, шыны, пластик) арнайы дүңгіршектерге тапсырып ақша табуда. Ойлап қарасаңыз, бұл жобаның мағынасы тереңде жатыр. Біріншіден, бұл іс ел экономикасы мен экологиясын жақсартады. Екіншіден, шикізатты шет мемлекеттерден емес, өз елімізде шығаруымызға итермелейді. Жоба – Мемлекет басшысының мақаласында көрсетілген «Ресурстық әлеуетті одан әрі дамыту» тармағы бойынша атқарылып жатқан жұмыстардың бірі.

ҚР Инвестициялар және даму министрлігінің мәліметінше, биылғы бірінші жартыжылдықта индустриялық дамудың негізгі көрсеткіштері бойынша оң динамика байқалған. Биылғы қаңтар-ақпан айларында бұл көрсеткіш 2017 жылмен салыстырғанда 22,1%-ке артып, 2,5 млрд АҚШ долларына жетті. 2018 жылдың қаңтар-маусымында өңдеу өнеркәсібіне салынған инвестиция көлемі 18,2%-ке өсіп, 532,8 млрд теңгені құраған. Елімізде индустрияландыру басталғалы бері, яғни 2010-2017 жылдар аралығында барлығы 6,6 трлн теңге болатын 1148 жоба іске қосылып, 107 мың тұрақты жұмыс орны ашылды. Ал биыл құны 850 млрд теңге болатын 123 жобаны іске қосу жоспарланған. Яғни 14 мыңнан астам жұмыс орны ашылмақ. Биылғы I тоқсанда тікелей шетелдік инвестицияның жалпы ағыны 6,7 млрд долларға жетіп, 24,4%-ке өсті. Ал құрылыс саласында 12,1 млн шаршы метр тұрғын үй, яғни 103 мыңнан астам баспананы пайдалануға беру жоспарланып отыр. Тұрғын үй құрылысына 513,3 млрд теңге инвестиция салынды. Бұл өткен жылғыдан 28,4%-ке жоғары. Республика бойынша 49667 баспана пайдалануға берілді, оның ішінде 20532 жеке үй бар. Мемлекет басшысының «7-20-25» жаңа ипотекалық несиелендіру бағдарламасы енгізілді. Енді отандастарымыз төмен пайыздық несиеленумен баспаналы бола алады.

Ақылды технологиялар ауыл шаруашылығын дамытады

Қазақстандықтар егін егіп, дәнді дақылдарды өсіруде алдарына жан салмайды. Бірақ ауыл шаруашылығын дамытуымыз үшін бұл

жеткіліксіз екендігін түсіндірген Елбасы аграрлық саясаттың еңбек өнімділігін арттыру мен өңделген өнімнің экспортын ұлғайтуға бағытталуы керектігін айтты. Яғни «Ақылды технологиялар» арқылы жұмыс сапасын жақсартып, уақытты үнемді пайдалануымыз қажет. Осы орайда Ұлттық ғылыми-білім беру орталығы қарқынды жұмыс істеуде. Енді орталық тапсырмасымен еліміздегі шаруа қожалықтарының барлығы заманауи бағытқа бейімделіп, бірыңғай кооперативке бірігулері қажет. Қазіргі таңда тек қожалықтардың 10 пайызға жуығы жаңа технологияларды қолданып, еңбек өнімділігін едәуір арттырып отыр. Жалпы, Елбасы Жолдауында ауыл шаруашылығындағы еңбек өнімділігін 2 жарым есе арттыру жөнінде тапсырма берілді. Сала жұмысына қосымша қаражат бөліп, шаруа қожалықтарын түгелдей жаңа технологиямен қамту да міндеттелді. Осы ретте жауапты министрлік бизнес шығындары мен инновацияны енгізу ісіне субсидия бөлуді көздеп отыр. «Ұлттық аграрлық ғылыми білім беру орталығы» КеАҚ басқарушы директоры Болатхан Махатовтың айтуынша, озық технологиялар енгізу арқылы еңбек өнімділігін арттыру үшін кооперациялардың болғаны дұрыс. Шаруалардың бастары біріксе ғана озық технологияны пайдалану тиімдірек болмақ.

Бүгінде елімізде отандық ауыл шаруашылық өнімдеріне деген сұраныс артып келеді. Сондықтан мемлекет ауыл шаруашылығы өнімдерін, ішкі нарықтан бөлек, халықаралық нарыққа шығару жұмыстарын қолға алған. Себебі «Қазақстанда жасалған» табиғи азық-түлік брендин қалыптастыру да біздің ел үшін маңызды.

Көлік инфрақұрылымының дамуы

Қазақстан – көлік-логистика саласы қарқынды дамып келе жатқан мемлекеттің бірі. Қазіргі таңдағы басты мәселелердің бірі де осы көлік инфрақұрылымының тиімділігін арттыру. Оның өзектілігіне ерекше мән берген Елбасы өз Жолдауында еуразиялық инфрақұрылымды дамытуға назар аударып, Үкіметке 2020 жылға қарай транзиттік

тасымалдаудың жылдық мөлшерін ұлғайтуды тапсырған болатын. Осы мақсатта Үкіметке контейнермен тасымалданатын жүк көлемін 2 миллионға көбейтіп, жолаушыларды әуе көлігімен тасымалдауды 1,6 миллион транзиттік жолаушыға дейін арттырумен қатар, транзиттік тасымалдаудан түсетін табысты жылына 5 миллиард долларға дейін ұлғайту жүктелді. Бүгінде аталған тапсырмаларды орындау үшін «Нұрлы жол» мемлекеттік бағдарламасы қолданылуда. Онда отандық автожол желілерінің құрылысы мен реконструкциясына басымдық беріледі. Бүгінде елімізде 5 халықаралық теміржол мен 6 автомобиль дәлізі бар. Оларды дамыту үшін еуразиялық көлік дәліздерінің жаңа архитектурасы құрылуда. Соның арқасында баратын жеріңізге тез жетіп, керек жүгіңізді жедел жеткізе аласыз. Мәселен, Каспий аймағының Солтүстік-Оңтүстік және Транскаспий халықаралық көлік бағыты сынды дәліздер Қытайдан Еуропаға, Үндістаннан Еуропалық одақ елдері мен Ресейге жүк тасымалдау уақытын едәуір қысқартуға мүмкіндік береді. Ал «Батыс Қытай–Батыс Еуропа» халықаралық көлік дәлізі жобасының арқасында еліміз арқылы жүктер Қытайдан Еуропаға дейін 10-12 тәулік ішінде, ал Оңтүстік Теңіз жолымен 45-60 күнде жеткізіледі. Жүк тасымалдаудан жолаушылар тасымалына өтейік. Өткен жылы ел игілігі үшін «Нұрлы жол» жаңа вокзал кешені пайдалануға берілді. Онда тәулігіне 35 мың жолаушы сапарға шығады.

Бүгінде Каспий теңізіндегі құрық портының жаңа теміржол паром терминалы арқылы миллион тоннадан астам жүк өңделді. Еліміздің шығысында, Қытаймен шекара маңындағы аумақтағы «Қорғас – Шығыс қақпасы» арнайы экономикалық аймақ базасында 2015 жылы құрлық портының және инфрақұрылымның құрылысы аяқталды. Мұнда «бір терезе» қағидаты бойынша көлік-логистика қызметтерінің барлық түрін, оның ішінде кедендік және брокерлік қызмет көрсету мүмкіндіктері қарастырылған. 2017 жылы Астана қаласы әуежайында жаңа терминалдың құрылысы аяқталды. Терминал ауданы – 47 мың шаршы метр. Бұрынғы терминал арқылы 3,2 млн адам болса, жаңа

нысанның жолаушылар өткізу мүмкіндігі жылына 5 млн адамға жетеді. Жаңа терминалда «LOT Polish Airlines», «WizzAir», «FinnAir», «Air China», «Lufthansa», «Air Arabia» сынды шетелдік 17 әуе тасымалдаушы компания халықаралық рейстерде қызмет көрсетеді. Сондай-ақ Дели, Варшава, Хельсинки, Будапешт, Бейжің, Ереван, Киев, Батуми сияқты бағыттарға жаңа рейстер ашылды. Қазіргі уақытта 96 халықаралық әуе қатынастары бар. Биыл елордадан Вильнюс, Ереван, Ұлан-Батыр, Том, Омбы, Түмен, Челябині бағыттарына халықаралық әуе қатынастары ашылуда. Алдағы жылы Токио мен Сингапурға, ал 2020 жылы Шанхай мен Нью-Йоркке әуе қатынастары ашылмақ. Қазіргі уақытта елімізде 15 әуежай Халықаралық азаматтық авиация

ұйымының (ИКАО) санатына сай қызмет атқаруда. Бүгінде көлік-логистикалық қызметтерде Қытай–Еуропа–Қытай тұрақты контейнерлік желілері ашылып, 15 халықаралық бағытта жүк ағынын Қытай мен Еуропа елдерінің негізгі біріктіру пункттері енгізілді. Қазақстанның транзиттік әлеуетін жүзеге асырудың стратегиялық мақсаты – контейнерлік тасымалды дамыту. Ал оны дамыту үшін бүгінгі күні жылдамдықты арттыру, технологиялық процестерді оңтайландыру мен автоматтандырылған жүйені енгізу арқылы жеткізу уақытын қысқарту үшін қосымша жұмыстар жүргізілуде. Тиімді шаралардың арқасында еліміздің сауда, логистикалық және іскерлік хаб ретінде қалыптасатын сәті де алыс емес.

Самый надежный ресурс

Член Национальной комиссии
по делам семьи, женщин и демографической
политике при Президенте РК,
депутат Мажилиса Парламента РК
Гульнар Иксанова

Одной из приоритетных стратегических целей государства в среднесрочной и долгосрочной перспективе является содействие росту экономической активности населения. Состояние рынка труда, его количественная и качественная структура, сбалансированность, динамика численности продуктивно занятого населения и самозанятых граждан – это ключевые характеристики развития любой экономической системы.

Огромный социально-экономический потенциал заложен в таком ресурсе, как самостоятельно занятое население. С первых лет обретения независимости в Казахстане сформировался колоссальный массив работников, которые самостоятельно, в большей части, нелегально, зарабатывают себе на жизнь в различных секторах экономики. В 2001 году практически каждый второй занятый в экономике казахстанец являлся самозанятым. С начала 2000-х годов по настоящее время ситуация в сфере занятости стала стабилизироваться – снизились как уровень безработицы, так и доля самозанятых до 24% в 2017 году.

В Послании народу Казахстана 10 января 2018 года Президент страны Нурсултан Назарбаев поставил задачу полностью активизировать процессы по формализации самозанятых с целью их выведения в легальное экономическое пространство. Это позволит свести к минимуму объемы теневого сектора, сделать рынок труда, цивилизованным и продуктивным.

Чтобы добиться этого, необходимо решить непростые задачи как по законодательному обеспечению, так и в сфере их практической реализации. Экономические и социальные последствия всех этих мер государства будут весьма значимыми и прямым образом найдут отражение в повышении производительности труда, да и в уровне благосостояния населения. Рынок труда в этом случае изменится как количественно, так и качественно. Фактически все самозанятые работники будут учтены, зарегистрированы, будут работать в правовом поле, оплачивая приемлемые для них налоги и отчисления и, при этом, у них появится возможность пользоваться всеми социальными гарантиями и услугами государства, в частности пакетом медицинских услуг в системе социального медицинского страхования. Особенно это актуально для женщин. Они, как правило, лишены основных форм социальной защиты, которыми пользуются наемные работники, трудятся в более тяжелых условиях и доходы их гораздо ниже. По оценкам МОТ, доля так называемой «уязвимой» занятости среди женщин составляла около 49%.

Среди женщин традиционно выше уровень долгосрочной безработицы, ниже уровень среднемесячной заработной платы, чем у мужчин. Для

них остается актуальной проблема дискриминации по возрасту при трудоустройстве, особенно в возрастном коридоре 50-57 лет. Кроме того, женщины меньше, чем мужчины подвержены трудовой мобильности. Женщины чаще заняты как помогающие семейные работники, не получающие никакого дохода.

Хотя, необходимо отметить, что доля женщин в ВВП Казахстана оценивается довольно весомо – 39,5%. А это означает, что фактически вклад женщин в ВВП гораздо больше.

Подробная официальная статистика по месту непродуктивных самозанятых в региональной карте занятости, профилю профессий и специальностей, уровню доходов в зависимости от их формы занятости, к сожалению, отсутствует. А ведь они и их дети являются основными получателями социальных услуг. Пенсионные отчисления, не адекватны степени трудового вклада. Среди неоплачиваемых работников семейных предприятий женщин больше. Поэтому формализация занятости – это вполне адекватный выход из неустойчивого экономического положения.

Казалось бы, ничто не мешает им изменить свою жизнь. Им, собственно, нечего скрывать. Но сказывается инерция недоверия, традиционная пассивность, зависимость от главы семейства, а также элементарная недоступность информации о государственных мерах поддержки.

С этой точки зрения, самое главное, что государству сегодня необходимо сделать для повышения доверия со стороны самозанятых, особенно женщин, – это прописать четкие и понятные меры, которые повысят доверие людей к ним. Речь идет, в частности, и об адресном подходе к различным категориям самозанятых по их регистрации в различных системах учета и выработке специально предлагаемых инструментов трудоустройства, достижения устойчивой занятости, развития предпринимательства.

Но главное, сегодня необходимо продумать систему стимулов, мотивирующих самозанятых работников выходить из тени и формализовать свои отношения с государством.

Этими стимулами должны быть не только очевидные плюсы легальной работы, такие как более широкая доступность медицинской помощи или вопросы пенсионного обеспечения. Целесообразно подумать специальную систему прямых стимулов, обеспечивающих реальную экономическую поддержку самозанятым при их выходе из «тени». Например, нужно выстроить такие механизмы, чтобы человек имел возможность решить вопрос формализации в ЦОНе за 5–10 минут на основании

заявления и первичных документов. Нужно, чтобы людей не пугала перспектива встречи с бюрократической машиной, которая построена на сборе немыслимого количества справок, прохождения проверок и так далее.

Необходимо развивать и упрощать механизмы микрокредитования для женщин на развитие малого бизнеса. При этом, на наш взгляд, уместно, особенно сейчас, при реализации четвертой социальной инициативы нашего Президента, проводить адресную персонализированную политику микрокредитования женщин, работающих в сельской местности. В отраслевой структуре самостоятельная занятость преобладает в сельском хозяйстве (41%, или 853 тыс. человек) и торговле (30%, или 633,7 тыс. человек). Уже сейчас одну треть часть от общего количества активных заемщиков составляют женщины (34%).

А в рамках проекта «Бастау Бизнес» в 2017 году общее количество участников обучения азам предпринимательства женщин составило 41,5%. По итогам обучения открывших/расширивших свой бизнес 36% составили женщины. В 2018 году масштаб проекта увеличился вдвое. Теперь необходимо провести комплексные меры по повышению эффективности этих программ. Во-первых, необходимо проанализировать предыдущий опыт, составив социально-демографический портрет участниц программ обучения и микрокредитования. Во-вторых, необходимо составить экономико-географическую карту потребностей в тех или иных трудовых вакансиях или в развитии отдельных направлений бизнеса. В-третьих, на основе анализа провести более точную бизнес-профилизацию обучающихся женщин-предпринимательниц. То есть каждая участница программы должна понять и ощутить реальные преимущества такого легального бизнеса. А реальные успехи таких женщин в бизнесе, могли бы стать реальной мотивацией для самозанятых женщин начать легальный бизнес.

В целом в вопросе формализации самозанятых женщин нужно опираться на принцип разумного социального патернализма. Государство в восприятии населения должно выглядеть не только как контролирующий орган, а как заботливый и справедливый партнер. Для государства актуальным должен стать показатель доли женщин-субъектов МСП.

И все эти вопросы надо решать системно, так как речь в статье шла о самом надежном ресурсе – женщинах-трудоустроенных!

ЖАҢА ДӘУІР:

МҮМКІНДІКТЕРДІҢ КӨПТІГІ – ЕЛ ИГІЛІГІНЕ

2018 жылы «цифрлық дәуір» өнеркәсібін қалыптастыруға арналған индустрияландырудың үшінші бесжылдығын әзірлеуге кірісу керек. Бұл – Елбасы Н.Ә.Назарбаевтың биылғы «Төртінші өнеркәсіптік революция жағдайындағы дамудың жаңа мүмкіндіктері» атты Жолдауында айтқан тапсырмаларының бірі. Қазақстанда осы «цифрлық дәуір» үрдісі қаншалықты жүріп жатыр? Мемлекет басшысы мақаласында көрсетілген міндеттер орындалып жатыр ма? Жалпы, цифрландыру туралы не білеміз?

Минут тұрмақ, секунд санаулы заманда адамзат қауымы цифрландыру ғаламына еніп барады. Ал цифрлық технологиялар дегеніміз не? Түсініктеме беріп өтейік. Бұл – бұрын-соңды әлемде болмаған жаңа ақпараттық құралдар. Ал цифрландыру – Қазақстанның ең үздік ел атанауына сеп болатын бірден-бір күш. Осы орайда елімізде биылдан бастап 2022 жылға дейін сандық жүйені дамыту үшін «Цифрлы Қазақстан» бағдарламасы құрылды. Жоба экономика саласын цифрландыру, цифрлық Жібек жолын іске асыру, адами капиталды дамытумен қатар, инновациялық экожүйені құру бағытын қамтыған. Жалпы, Қазақ елі әуелден цифрлы технологияларды өз игілігіне пайдалануда. Ең алдымен оқу орындарында жаппай компьютерлендіру қолға алынып, халық компьютерлік сауаттылығын арттыра бастады. Бұл құрылғы алпауыт ақпарат құралы ретінде танылды. Тиісінше, барлық жұмыстар компьютердің көмегімен атқарыла бастады. Цифрлы бағдарламаның арқасында смартфондар мен «көк жәшік» те де түрлі түсті реңге боялды. Осылайша ел тұрғындары желілік телеарналарды тамашалауға мүмкіндік алды. Естеріңізде болса, 2011 жылы Елбасы Н.Ә.Назарбаевтың қатысуымен ұлттық желсеріктік «Отау ТВ» телерадиохабар тарату

желісі іске қосылған болатын. Ауылды жерлерге тұратын азаматтар цифрлы стандартқа көшкелі жерсеріктік жүйе абоненттерінің саны да артты. Отандастарымыздың өмір сүру сапасын арттырумен қатар, экономикамызды цифрландыру бағдарламасын жүзеге асыруға бағытталған бағдарлама – 2020 жылға дейін ғаламтор желісін қолданушылардың санын 80 пайызға дейін көбейту мен тұрғындардың 95 пайызын цифрлы хабар таратумен халықтың цифрлық сауаттылығын 80 пайызға дейін арттыруды көздейді. Жалпы, «Цифрлы Қазақстан» бағдарламасы қандай бағыттар бойынша жүзеге асырылатынын бағамдайық. Ірі жобаны жүзеге асыруда 4 бағыт қарастырылған. Алғашқысы – ауыл-аймақты кең жолақты интернетпен қамту, еліміздің транзиттік әлеуетін арттыру. Екіншісі – экономика салаларына сандық технологияны енгізу. Үшінші бағыт – мемлекеттік органдардың сапасын арттыру, ал төртіншісі – IT-мамандарды даярлау. Бүгінде аталған бағыттар бойынша бірнеше жұмыстар атқарылды. Қазақстан қазірдің өзінде ақпараттық технологияларды енгізу мен сауаттылық, ғаламторға қосылу, «Электронды» үкімет жұмыстарын ұйымдастыру көрсеткіші бойынша ТМД елдері ішінде көш бастап тұр. Сондай-ақ, біздің ел цифрландыру бағдарламасын әлемдегі 20 елдің қатарында алғашқылардың бірі болып қабылдады. 2021 жылға дейін елде жаппай цифрландыру дәуірі жүрмек. Бағдарлама нәтижесінде алдағы үш жылда еліміздің сауда нарығындағы электронды сауда үлесін 0,8 пайыздан 2,3 пайызға дейін арттыру қажет. Ал халыққа e-gov порталы арқылы көрсетілетін қызметтердің қатарын қазіргі 35 пайыздық көрсеткіштен 80 пайызға дейін ұлғайту керек. Бұқараның сандық сауаттылық деңгейін 75 пайыздан 81 пайызға көтерумен қатар, өздерін ғаламторсыз ғаламат ғаламның

ғажабынан мақұрым қалғандай сезінетін желі пайдаланушылардың 77 пайыздық көрсеткішін 81 пайызға дейін өсіру жоспарланған. Ал Қазақ елі үшін алдағы талаптарды орындау қиын емес дейді шетелдік сарапшылар. Статистикалық көрсеткіштерге сүйенсек, Қазақстан цифрлық экономикаға тарату деңгейі жағынан Ресей, Біріккен Араб Әмірліктері, Аргентина мен Чили сынды елдермен деңгейлес. Еліміздің сауда саласы да біртіндеп электронды жүйеге көшуде. Қазіргі кезде электронды коммерция көрсеткіші – 0,8 пайыз. Ресейде бұл сауда түрі – 3 пайыз, Қытайда – 8,3 пайыз. 2023 жылға дейін Мәңгілік елдің де электронды нарықтық бөлшек саудасы 750-800 млн доллар болуы тиіс дейді сарапшылар. Себебі цифрландыру – әлеуметтік-экономикалық салалардың барлығына ортақ дүние.

Халық сандық технологияларды күнделікті өмірде пайдалану үшін елімізде түрлі бастамалар бар. Солардың бірі – «Электронды үкімет» жобасы. Сол арқылы үйде отырып-ақ ғаламтордың көмегімен бірнеше жұмыстарды бітіруге болады. Кеңірек айтсақ, электронды қызмет – мемлекет тарапынан көрсетілетін қызметтердің электронды түрі. Мәселен, сіз сыртқа шықпай-ақ өзіңіздің атыңызда жылжымайтын мүліктің бар-жоғын, теміржол немесе әуе билеттерін брондау, ұялы байланыс қызметтеріне ақы төлеу, жол жүретін карточкаларыңыздың шотын толтыру, өтініш беру, лицензия алу сынды заң саласындағы сауалдарыңызға жауап алып, басқа да қызметтер жайлы ақпарат ала аласыз. Бұл қызметтердің барлығы «Электронды үкімет» порталына жүктелген. Аталған порталда 500-ге жуық онлайн қызмет түрі бар. Оның 50-ден астамын мобильдік қосымша арқылы да алуға болады.

Қосымша ақпарат: «Электронды үкімет» жобасын құру идеясын Елбасы Н.Ә.Назарбаев 1997 жылы «Қазақстан-2030» мемлекеттік бағдарламасында көтерген болатын. Біле білсеңіз, ең алғаш Америкада пайда болған бұл жобаны әлемнің дамыған мемлекеттері жемқорлықты азайту мақсатында қолданған. Қазақстанда да сыбайлас жемқорлыққа қарсы күш ретінде пайдаланылары хақ. Технологиясы дамыған ел ғана мықты. Электронды үкіметтің

арқасында ғаламтор арқылы жүргізілетін қызметтердің сапасы одан әрі дами түсті. Адами капиталды дамытып, халықтың сапалы өмір салтын қалыптастыруға септігін тигізетін порталдың жетістіктерін жүйелі пайдаланатын елдердің алдыңғы қатарында Сингапур тұр. Олар мемлекетті басқару бойынша барлық қызметтерді порталға шоғырландыру арқылы әлеуметтің әлеуетін арттыруды мақсат етті. Олардың ақпараттық-коммуникациялық технологиялар саласында да алдыңғы қатарда болуының себебі де осында.

Қазақстан инновациялық экожүйені қалыптастыру үшін білім беру саласына да баса назар аударуда. Мектеп бағдарламасына робототехника үйірмесін қосып, мектеп оқушыларын жастайынан техникаға баулып жатыр. Елордадағы Оқушылар сарайында тегін робототехника сабақтары жүргізіледі. «Мемлекет тарапынан көрсетіліп жатқан мұндай мүмкіндіктер болашақта еліміздің цифрландыру саясатын одан әрі дамыта түсетініне сеніміміз мол» дейді ата-аналар. Барлығымыз көріп отырғандай, айналаның барлығы цифрландыру жүйесіне бейімделуде. Сот та «цифрлық дәуір» талаптарына сай болуы қажет. Бұл – Елбасының тапсырмасы. Ол әр Жолдауында сот жүйесіне деген сенімнің артуына қол жеткізу қажеттілігін айтады. Ел ағасының тапсырмасы біртіндеп орындалуда. Енді соттарда бітпейтін қағаздар мен кезектер жойылып, құжаттардың барлығы электронды порталда жүйеленді. «Сот төрелігінің жеті түйіні» шеңберіндегі SMART сот бағдарламасы – соның айғағы. Бұл жүйе соттардың IT-қолданудағы жоғары деңгейін қамтамасыз етуге бағытталған. Болашақта сот жұмысына блокчейн, ауқымды деректермен жұмыс пен жасанды интеллект технологияларын енгізу жоспарлануда. Жоғарғы сот төрағасы Жақып Асановтың айтуынша, бүгінде азаматтық талап-арыздардың 91 пайызы электронды түрде беріледі екен. Ал «Сот кабинеті» сервисін қолданушылар саны соңғы 3 жылда 7 есеге артып, 272 мың адамға жеткен. Қысқасы, цифрландыру жүйесіне көшу әлемдік бәсекелестікке төтеп беріп, дамыған 50 елдің қатарына қосылуымыз үшін қажет.

Что по силам сельским женщинам

О женском потенциале, I Форуме сельских женщин и Национальной стратегии действий в интересах сельских женщин

По решению Генеральной Ассамблеи ООН в резолюции «Улучшение положения женщин в сельских районах», ежегодно, начиная с 2008 года, 15 октября - в мире отмечается Международный день сельских женщин. С недавних пор его отмечают и казахстанки. О том каково на сегодня положение сельских женщин и какие меры предпринимаются в Казахстане для выравнивания гендерного разрыва специально для МИА «Казинформ» рассказали председатель организационного комитета Первого форума сельских женщин Казахстана, член Попечительского совета МО «Ехро&Women», депутат Мажилиса Парламента IV-VI созывов Майра Айсина и исполнительный директор МО «Ехро&Women» Ляззат Аскарва.

- *Майра Араповна, Вы являетесь идейным вдохновителем большого проекта «Coca-Cola белестері», цель которого – поддержка безработных и самозанятых сельских женщин через приобщение их к предпринимательской деятельности. И вот, теперь Вы решили поддержать инициативу МО «Ехро&Women» о проведении первого форума сельских женщин Казахстана. Не могли бы Вы объяснить столь активное участие в этом проекте?*

- Сегодня сельские женщины Казахстана составляют более 52% из всех жителей сел республики, и они играют весомую роль в производстве продовольствия, в развитии стабильности сельских районов. Анализируя нашу деятельность, именно, в работе с сельскими женщинами, мы пришли к пониманию, что в республиканском календаре мероприятий нет такого большого события, которое стало бы своеобразной платформой для демонстрации достижений и вклада женщин в реализацию Государственной программы развития агропромышленного комплекса и их мотивации. Да, есть государственные программы. И мы нигде их не делим, даем одинаковые возможности, создаем для всех одинаковые условия. Кто смело, без оглядки, заберет эти кредиты, так это, все-таки,

мужчины. Женщин тянет назад – где-то хозяйство, ответственность за детей, за того же мужа. Поэтому, конечно, желательно, чтобы была грантовая поддержка для женщин. Пусть она будет маленькой - не обязательно давать по полтора миллиона, достаточно сегодня даже около 500 тысяч тенге. Когда мы бываем в регионах, мы рассказываем акимам об этом. И все время, что нашим женщинам содействуют Coca-Cola, EBRR, ОБСЕ. И что после 2020 года помощь Coca-Cola сворачивается, акиматам придется помогать нашим женщинам. Мы хотим, чтобы наши предприниматели, те, кто достиг хороших результатов и сегодня находится на высоте, те создает рынок, поднимает экономику, - чтобы они тоже обратили на это внимание: пусть им немножечко станет стыдно за то, что много мы все время говорим о сельском хозяйстве, АПК - сегодня только ленивый эти вопросы не поднимает, но делать конкретно никто ничего не хочет. Поэтому мы и начали это конкретное дело.

Мы обращались к министерствам: сегодня есть у нас возможность помогать грантами, так, давайте же, вычленим этих женщин: безработных женщин, и тех, кто чего-то достиг в бизнесе. Им надо бы тоже помочь...

Наверное, наши крупные предприниматели, государственные органы сделают какой-нибудь вывод сделают, тем более, акиматам выделяются сегодня гранты. Опять проанализировав, мы обратили внимание, что больший упор делается на мужское население, мало, кто обращается к женской половине...

- *Что Вы возразите скептикам о женском потенциале?*

- Женский потенциал, поверьте, я сама не всегда была за 30 процентное присутствие женщин в органах власти, но сегодня я убеждаюсь в том, что потенциал у женщин просто велик. Только мы его не используем. Нам надо помочь им сделать первые

шаги, а дальше помощь окупится сторицей. Но что касается заработной платы, то это мировая проблема. Есть различные страны, где разница в оплате побольше, чем у нас: у нас 33, у них и до 40 доходит, но, тем не менее, государственные программы, как и везде, мы не подразделяем на молодежь, на женщин, на мужчин. Задача государства - создать сегодня условия, равные стартовые возможности, остальное от нас самих, женщин, тоже зависит. Для начала женщин нужно научить, а дальше им не надо будет создавать льготных условий. Женщина сама все сделает и, поверьте, все у них войдет в норму и этой разницы в зарплате тоже не будет. Да, конечно, есть сегодня проблема работодателей и они должны это слышать – не любят они брать на работу женщин с детьми, потому что по Трудовому кодексу женщине нужно создать льготные условия. Я считаю, что, если женщинам с ребенком сделать укороченный день, она это оправдает. Да, она может не 6-8 часов работать, а 3-4 часа. Но за это время она сделает больше чем, остальные за 8 часов!

- Ляззат Кажитаевна, этот праздник отмечается у нас с недавнего времени и пока еще не прижился. Поясните, чем он должен стать для казахстанских женщин из села?

- Проведение этого Дня рассматривается как практический путь получения общественного признания и поддержки многогранной роли сельских женщин.

В Прошлом году поздравляя сельских женщин Казахстана с этим праздником, мы объявили о своей инициативе – о ежегодном проведении Республиканского форума сельских женщин. И вот вышли на финишную прямую. До проведения форума остался месяц.

- Ляззат Кажитаевна, организация, которую Вы представляете - МО «Ехро&Уотеп» совместно с «Коалицией за «зеленую» экономику и развитие G-Global» – инициаторы проведения первого Форума сельских женщин «Вклад женщин Казахстана в устойчивое развитие сельских территорий». Как Вы пришли к этой идее?

- Идея проведения Форума зародилась, когда мы узнали о мировой практике, реализуемой Всемирной ассоциацией сельских женщин, штаб-квартира которой находится в Лондоне. Всемирная ассоциация сельских женщин (ВАСЖ) является международной неправительственной организацией (НПО), представляющей примерно 9 миллионов сельских женщин из более чем 70 стран Африки, Азии, Дальнего Востока, Центральной и Южной Америки и Карибского бассейна, Европы, Северной Америки и Южно-Тихоокеанского региона.

- Что вы ставите во главу угла, проводя этот форум?

- Главная цель форума - демонстрация достижений сельских женщин в достижение Целей

Устойчивого развития – 2030 (ЦУР-2030). Вклад в реализацию задач Третьей модернизации, Концепции перехода Казахстана к зелёной экономике. Исходя из этого, составлен основной контент всего Форума. Он отражен в составленной нами «Архитектуре Форума». Два пленарных заседания, четыре стратегические сессии будут посвящены обсуждению повышения качества жизни сельчан. Основные темы для обсуждения и дискуссий: решение проблем занятости на селе через создание СПК и поддержку сельхозтоваропроизводителей; практика и перспективы применения зеленых технологий в АПК; создание модели устойчивого села через механизмы местного самоуправления, подготовка женщин к участию в выборах на местном уровне. Результаты работы этих секций будут подведены на итоговой стратегической сессии «Современные подходы в создании модели устойчивого села».

- Кто из женщин примет участие в Форуме?

- Все области активно занимаются формированием качественного состава делегации, в составе которой будут представители разных сфер сельской жизни: акимы районов и сельских округов, главы фермерских хозяйств и руководители МСБ, директора социальных учреждений, сельских школ или колледжей, представители сельских НПО, «зеленые» лидеры в агропромышленном секторе, молодежные лидеры, секретари областных комиссий по делам женщин и семейно-демографической политике. Каждую делегацию возглавит заместитель акима области.

- Какие сюрпризы готовите женщинам в ходе Форума?

- Ожидается и награждение победительниц VI Конкурса «Coca-Cola белестері» - это наша традиционная церемония и она всегда проходит красиво и эмоционально. В этом году еще 10 сельских женщин получают гранты по 4000 долларов США на создание нового или устойчивость существующего не более 2-х лет бизнеса. Здесь, как всегда, главным критерием является инновационность, рентабельность и экологичность бизнеса.

И, конечно же, чествование всех делегатов, но изюминкой будут выступления лауреатов в номинации «История моего успеха» по одной участнице от каждой области, по всем категориям участниц. Они станут настоящими героинями Форума. Мы уже сейчас собираем их истории, и уже можем сказать, что они достойны нашего уважения

и восхищения. Сельские женщины могут не только успешно трудиться не в самых лучших бытовых условиях, но достигать невероятных успехов. Например, создавать многопрофильные фермерские хозяйства, заниматься благотворительностью, руководить областным филиалом партии «Ауыл» и общественными объединениями, содержать частный «Дом милосердия» для одиноких пожилых людей и кризисный центр для женщин и семей, оказавшихся в трудной жизненной ситуации.

- Майра Араповна, что Вы скажете по поводу гендерного неравенства в регионах и на селе и как Вы намерены исправлять ситуацию?

- Мы выяснили, что всего 3 женщины занимают должность акима района из 146 акиматов районного значения, что составляет меньше 3%. Во всех областях всего 985 сельских округов, из них 171 возглавляются женщинами, и это 17,3%. И эти цифры, в целом, радуют!

Что же получается в разрезе областей? Начнем с высоких показателей. Больше всего женщин-акимов сельских округов в Акмолинской области – 49 (22%), в Северо-Казахстанской области – 26 (21%), в Павлодарской – 18 (20,6%), Актюбинской – 17 (16,3%), Костанайской – 16 (17,7%). К нашему огорчению, всего по одной женщине – акиму сельского округа в Жамбылской – 1 (7,1%), в Мангыстауской области – 1, в Карагандинской области одна женщина аким сельского округа, чуть больше в Кызыл-ординской области – 3 (7,6%), в Атырауской области – 5 (13,5%).

Нас приятно порадовало, что среди женщин, взявших в свои руки непростое дело, есть очень молодые. Отрадно, что самая молодая аким-женщина сельского округа - живет и работает в Железинском районе Павлодарской области, Азиза Ибраева - 1990-го года рождения. Она руководит Казахстанским сельским округом.

Для таких женщин-лидеров и для всех желающих состоится особая стратегическая сессия, которая будет проведена международным тренером из Кишинева Ольгой Николенко. Участники получат информацию о женском лидерстве в политической, экономической, социальной деятельности, узнают об эффективных инструментах по политическому продвижению женщин, о том, как создавать устойчивые партнерские отношения между гражданским обществом и местными органами власти.

Будущее за наукой

Президент Республики Казахстан Нурсултан Назарбаев встретился с президентом АОО «Назарбаев Университет» Шигео Катсу. Во встрече также приняли участие руководитель Администрации Президента Асет Исекешев, министр здравоохранения Елжан Биртанов, председатель правления Корпоративного фонда «University Medical Center» Жаксыбай Жумадилов.

Главе государства была представлена концепция создания Национального научного онкологического центра в Астане, поручение по строительству которого было озвучено в Послании «Рост благосостояния казахстанцев: повышение доходов и качества жизни».

По информации министра здравоохранения, возведение онкологического центра будет начато уже в текущем году. В новом медицинском учреждении будут использоваться передовые технологии диагностики и лечения раковых заболеваний, в том числе лазерная, лучевая, клеточно-иммунная терапия и другие современные методы.

Кроме того, Президент Казахстана заслушал доклад о текущей деятельности «Назарбаев Университета» в контексте реализации отдельных направлений Послания.

Ш.Катсу представил Главе государства информацию о планах работы Инновационного кластера и запуске Научно-лабораторного комплекса университета, а также рассказал о некоторых вопросах развития Назарбаев Интеллектуальных школ.

ҚАРАҒАНДЫ ОБЛЫСЫНЫҢ ӘЛЕУМЕТТІК-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ДАМУ МАСЕЛЕЛЕРІ ЖҮНІНДЕГІ КЕҢЕС

Бағалау - оң

Президент Республики Казахстан Нурсултан Назарбаев провел совещание по вопросам социально-экономического развития Карагандинской области, сообщает www.akorda.kz. Ознакомившись с деятельностью этнокультурных объединений области, Президент Казахстана встретился с общественностью региона.

Глава государства особо отметил положительную динамику экономических показателей развития области, отметив успешную практическую реализацию пяти инициатив.

- За пять лет введено 1,7 млн кв.м жилья. По темпам жилищного строительства область занимает четвертое место в республике, - указал Нурсултан Назарбаев.

Президент Казахстана подчеркнул, что Карагандинская область является самым урбанизированным регионом страны, и отметил важность развития социальной инфраструктуры во всех ее населенных пунктах.

Глава государства особо акцентировал внимание на вопросах дальнейшей реализации стратегических программ развития страны, направленных на

использование ее транзитно-транспортного потенциала и повышение социального благосостояния народа.

Заслушав доклад акима Карагандинской области и побеседовав с представителями общественности, Нурсултан Назарбаев указал на необходимость решения ряда ключевых задач по обеспечению дальнейшего экономического роста региона.

- В области функционирует специальная экономическая зона. На сегодня в СЭЗ зарегистрировано 15 участников, из которых только 6 - действующие предприятия. Поручаю акимату выработать действенные меры по активизации потенциала СЭЗ. Надо привлекать крупных «якорных инвесторов» в строительную, химическую и медицинскую индустрии, а также в металлообработку, - сказал Президент Казахстана.

В то же время Глава государства напомнил о социальной ответственности предприятий за создание и улучшение условий жизни населения.

Нурсултан Назарбаев также поручил наладить производство наиболее востребованных импортируемых товаров и услуг.

- На 4-х крупных предприятиях планируется внедрение элементов Индустрии 4.0, а 2 предприятия определены как «модельные цифровые фабрики». Роботизация, искусственный интеллект, промышленный интернет позволят повысить производительность труда и конкурентоспособность продукции. Здесь работа должна вестись на постоянной основе, - подчеркнул Президент Казахстана.

Вместе с тем, Нурсултан Назарбаев поручил активизировать работу по цифровизации государственных услуг, разработать долгосрочную стратегию развития города Караганды и Дорожную карту по ее реализации.

Отметив важную роль бизнеса в экономике страны, Глава государства поручил разработать Карту развития бизнеса в Карагандинской области и активно вовлекать население в предпринимательство в рамках Программы поддержки продуктивной занятости и массового предпринимательства и «Дорожной карты бизнеса – 2020».

В ходе совещания также было поручено проработать новые проекты в формате государственно-частного партнерства.

Президент Казахстана отдельно остановился на

вопросах осуществления «Пяти социальных инициатив» и поручил обеспечить их дальнейшую реализацию на должном уровне. Так, Нурсултан Назарбаев остановился на планах по решению проблем качества высшего образования, здравоохранения, жилищного строительства и развития туристического потенциала области.

Кроме того, Глава государства указал на необходимость обеспечения сельского населения качественной питьевой водой.

Также в ходе совещания особое внимание было уделено вопросам теплоснабжения, обеспечения экологической безопасности в регионе и внедрения зеленых технологий.

- В области в год выделяется в атмосферу порядка 600 тыс. тонн вредных веществ. Это составляет четверть от всех выбросов по республике. Поручаю акимату совместно с Правительством принять комплексные меры по оздоровлению экологической обстановки, - сказал Президент Казахстана.

В завершение Нурсултан Назарбаев остановился на достижениях страны в деле укрепления единства народа и подчеркнул особую важность реализации государственных программ для обеспечения дальнейшего развития области.

Новый статус – новый строс

Президент Республики Казахстан провел совещание по вопросам социально-экономического развития города Шымкента. Выступая перед активом города, Глава государства подчеркнул, что перед Шымкентом после обретения им республиканского статуса стоят новые задачи, требующие современных подходов и выверенной стратегии.

- Став третьим мегаполисом республики с населением свыше одного миллиона человек, Шымкент должен изменить свою модель развития, подобно тому, как это ранее сделали Астана и Алматы. В городе реализуется ряд перспективных проектов, еще больше запланировано. Поэтому сегодня нам необходимо обсудить дальнейшие пути развития Шымкента и определить стратегию, – сказал Президент Казахстана.

Нурсултан Назарбаев акцентировал внимание участников совещания на отдельных вопросах нового позиционирования Шымкента.

- Шымкент должен стать мощным экономическим центром Центральной Азии, крупным и притягательным мегаполисом с комфортными условиями для его жителей и гостей. Новая стратегия развития города должна быть ориентирована на формирование в этом регионе крупного промышленного, инновационного, туристического, торгового и логистического центра, – подчеркнул Глава государства.

Президент Казахстана отметил важность поддержки малого и среднего бизнеса в городе, а также развития кластеров и предприятий в сфере легкой промышленности, строительства, фармацевтики и медицинских услуг.

Кроме того, Нурсултан Назарбаев указал на необходимость повышения качества образования в высших учебных заведениях города, создания современных инновационных центров по примеру

Назарбаев Университета и Парка инновационных технологий.

Глава государства также остановился на вопросах укрепления международных связей города в контексте развития его туристического потенциала.

- Шымкент должен стать центром притяжения туристов. Поэтому город должен развиваться системно по всем направлениям. Также необходимо наращивать международное взаимодействие. На примере межрегиональных форумов, проводимых совместно с Российской Федерацией, нужно проработать концепцию и запланировать аналогичное сотрудничество с Узбекистаном. Правительству совместно с акимом города следует подготовить план мероприятий международного уровня, которые будут проходить в Шымкенте, – сказал Президент Казахстана.

В ходе совещания особое внимание уделено вопросам концептуального развития города с применением «умных технологий».

- Важно не допускать нарушений архитектурных и градостроительных норм, пресекать хаотичную застройку и сокращать строительство одноэтажных домов. Кроме того, следует подвергнуть сносу старое ветхое жилье и эффективно использовать высвободившиеся территории под возведение современных парков, спортивных площадок, многоэтажных жилых комплексов и бизнес-центров, – сказал Нурсултан Назарбаев.

В завершение Глава государства остановился на вопросе строительства в городе социальной инфраструктуры, в том числе детских садов и школ, медицинских учреждений и жилых домов. Для этого Президент Казахстана поручил использовать механизмы ГЧП и провести широкую разъяснительную кампанию по программе «7-20-25».

Экскурсия для Президента

В ходе рабочей поездки в Актюбинскую область Глава государства ознакомился с деятельностью образовательного центра для одаренных детей «Әсем», целью которого является создание благоприятных условий для реализации интеллектуального и личностного потенциала детей.

Воспитанники центра провели для Президента Казахстана экскурсию по учебным аудиториям и лабораторным кабинетам.

В свою очередь Нурсултан Назарбаев рассказал представителям молодежи о стипендиальной программе «Болашак», Назарбаев Университете, Назарбаев Интеллектуальных школах и эффекте, который они оказывают на экономику страны в целом.

- Молодежь области стремится получить образование в нефтегазовой сфере. Сегодня цены на нефть относительно стабильны, но через несколько лет они могут снизиться, а добыча – сократиться. Поэтому необходимо выбирать то образование, которое будет востребовано в будущем, - сказал Глава государства.

В ходе беседы с представителями общественности Президент Казахстана отметил, что Актюбинская область является одним из наиболее быстрорастущих регионов страны, и подчеркнул, что за 20 лет население города Актобе выросло в два раза и в настоящее время превышает полмиллиона человек.

- Благодаря богатым природным ресурсам, развитому производству и горнодобывающей

отрасли Актобе стал центром Западного Казахстана, - подчеркнул Нурсултан Назарбаев.

Отмечая положительную динамику социально-экономического развития области, Глава государства указал на ряд вопросов, озвученных в новом Послании народу Казахстана и требующих решения на уровне региона.

- С 2019 года минимальная заработная плата увеличится в 1,5 раза. Это отразится на благосостоянии 40 тысяч актюбинцев, половина из которых являются работниками бюджетной сферы. Уверен, что крупные предприятия поддержат эту инициативу, - заявил Президент Казахстана.

Нурсултан Назарбаев отдельно остановился на вопросах развития транспортной инфраструктуры и улучшения качества дорог местного значения.

- Учитывая географическое положение

области, необходимо расширить транзитные возможности для торговли со странами Евразийского экономического союза, - поручил Глава государства.

Выступая перед журналистами, Президент Казахстана по итогам визита дал высокую оценку деятельности руководства региона в достижении основных социально-экономических показателей и реализации государственных программ.

- Экономика области растет, строятся дороги, школы, развивается городская инфраструктура. Благосостояние актюбинцев улучшается. Местным исполнительным органам необходимо сосредоточить усилия на улучшении качества жизни населения и дальнейшей реализации «Пяти социальных инициатив» и Послания народу Казахстана «Рост благосостояния казахстанцев: повышение доходов и качества жизни», - сказал Нурсултан Назарбаев.

«Ақ сарай» открыл свои двери

В ходе рабочей поездки в Карагандинскую область Глава государства посетил новый дворец торжеств «Ақ сарай», где проходила церемония бракосочетания молодых пар.

Президент Казахстана поздравил молодоженов, пожелав им счастья и семейного благополучия.

- Завтра в Казахстане отмечается День семьи. Счастье для многих людей – это семья и дети. Поздравляю вас с замечательным событием в вашей жизни, - сказал Нурсултан Назарбаев.

Глава государства отметил важность укрепления института семьи и воспитания молодого поколения казахстанцев.

В свою очередь, молодожены поблагодарили Президента Казахстана за проводимую политику, направленную на поддержку молодых семей, в том числе, за программу «7-20-25».

Новый дворец бракосочетания был построен частным предпринимателем в рамках программы «Рухани жаңғыру».

Доступно для каждой семьи

Первым направлением Обращения Президента Республики Казахстан Н.А. Назарбаева к народу «Пять социальных инициатив Президента» стал наиболее актуальный практически для каждого казахстанца жилищный вопрос. Более того, Глава государства выдвинул уникальную программу «7-20-25», благодаря которой в настоящее время уже сотни семей по всей республике отметили новоселье. Давайте попробуем разобрать механизм реализации данной программы и взвесить все «за» и «против». Ну что же, обо всем по порядку!

Как родилась идея «7-20-25»?

Как отметил Президент в своем обращении, за последние годы много сделано, чтобы расширить возможности наших граждан в приобретении жилья. Только за 2017 год введено 11,2 млн м² жилья. При том, что это рекордная цифра в рамках жилищного строительства в Казахстане, этого оказалось недостаточно для покрытия реального спроса. Более того, эта проблема исключительной социальной значимости требовала создания более приемлемых условий для ее решения, а также повышения доступности жилищной ипотеки для широких масс.

С учетом этих критериев и зародилась идея программы «7-20-25», которая предусматривает возможность получения ипотечного займа в тенге со ставкой вознаграждения по кредиту – не более 7 процентов в год, с первоначальным взносом не более 20% и сроком кредитования на 25 лет.

На кого она рассчитана?

«7-20-25» - ипотечная программа, действующая на территории Республики Казахстан. Программа разработана в рамках реализации задач первой инициативы «Новые возможности приобретения жилья для каждой семьи», озвученной в Обращении Президента Республики Казахстан, Елбасы Нурсултана Абишевича Назарбаева к народу «Пять социальных инициатив Президента».

«7-20-25» - это социальная программа для граждан Республики Казахстан, которая предоставляет новые возможности улучшения жилищных условий для каждого казахстанца с доступными условиями кредитования.

Впервые в Казахстане принята жилищная программа, рассчитанная исключительно на первичный рынок от застройщика, которого участник программы выбирает сам.

Оператором программы «7-20-25» является ипотечная организация «Баспана».

Чем она выгодна?

Программа «7-20-25» на данный момент является самой выгодной ипотечной программой с низкой процентной ставкой вознаграждения по займу – 7%, размер первоначального взноса определен в размере 20% от стоимости жилья (максимальная стоимость жилья – 25 млн тенге для Астаны, Алматы, Актау, Атырау, Шымкент и 15 млн тенге для других регионов), срок погашения займа увеличен до 25 лет. С заемщика не взимаются комиссии за предоставление и обслуживание займа.

А также страхование заложенного имущества и жизни заемщика не является обязательным, при необходимости страхования все расходы должен брать на себя банк, который выдает заем.

Ни один из существующих ранее ипотечных продуктов не имел подобных условий кредитования.

Куда идти?

Каждый желающий получить заем в рамках программы «7-20-25», обращается в банки-партнеры, с которыми ИО «Баспана» подписала соглашения о сотрудничестве. Это Банк ЦентрКредит, Евразийский Банк, АТФБанк, Цеснабанк, Bank RBK, Народный банк Казахстана и Forte Bank

Для получения займа по программе «7-20-25» физическое лицо должно соответствовать следующим требованиям:

- гражданство Республики Казахстан;
- отсутствие на территории Республики

Казахстан жилья на праве собственности;

- наличие постоянного подтвержденного дохода от предпринимательской или трудовой деятельности;

- отсутствие ипотечных кредитов.

В соответствии с условиями программы, это должно быть первичное жилье, введенное в эксплуатацию, либо новое жилье, приобретаемое у застройщика.

Максимальная стоимость жилья в городах Астана, Алматы, Актау, Атырау, Шымкент - 25 млн тенге, в остальных регионах - 15 млн тенге.

Каков алгоритм действий?

Первое – это поиск жилья. Заемщик находит жилье, которое хочет купить на первичном рынке, бронирует его и обращается в банк с заявлением на получение кредита.

Второй этап – рассмотрение заявки банком на соответствие условиям программы. При положительном результате банк дает одобрение на кредит и заемщик предоставляет гарантийное письмо банка застройщику для оформления сделки купли-продажи.

Третий шаг – непосредственно процесс оформления документов. Это – оформление договора купли-продажи, внесение первоначального взноса, регистрация договора купли-продажи в уполномоченном органе.

При положительно прошествии указанных шагов стороны оформляют договоры займа, график платежей и оформление залогового имущества, которым может быть и сама приобретаемая квартира.

Пятый финишный шаг – это вручение ключей новому владельцу и, соответственно, новоселье!

Кому могут отказать?

Частые причины отказов в выдаче кредитов по «7-20-25» – низкая платежеспособность, невозможность подтвердить доходы и плохие кредитные истории. Об этом на соответствующий вопрос журналиста krisha.kz в ходе Hard Talk на vlast.kz ответил председатель правления АО «Ипотечная компания «Баспана» Кайрат Алтынбеков.

– В основном отказы связаны с недостаточностью доходов. Также есть категория людей, у которых плохая кредитная история или они не могут подтвердить свой доход. Приведу пример: человек написал, что зарабатывает 300

тысяч тенге, но ему отказали в кредите. Мы проверили, и выяснилось, что его работодатель не ежемесячно отправлял пенсионные взносы. По закону пенсионные отчисления должны производиться моментально, в тот же момент, когда он получает доход, а фактически в этой ситуации оказалось один раз в квартал, с задержкой, – рассказал Алтынбеков.

По данным аналитики krisha.kz, в настоящее время на шесть одобренных займов по «7-20-25» приходится как минимум один отказ. Это соответствует 14% (от заявок, по которым приняты решения). В частности, доля отказов в Алматы достигает 15%, в Алматинской области – 20%, в Астане – 11%.

Также спикер рассказал, что скорость рассмотрения заявок при наличии полного пакета документов заемщика плюс подтверждение доходов и выбранной недвижимости занимает от трех дней до двух недель.

– В большей мере это зависит от заемщика, полноты его пакета документов, подтверждения платежеспособности и документов на квартиру, которую он выбрал. У нас сейчас семь банков-партнеров, практически все крупнейшие. Они выбираются по определенной методологии. В основном это финансовая устойчивость. Как вы знаете, программа «7-20-25» является социальной из-за ставки вознаграждения в 7% годовых. В остальном это рыночный продукт, поскольку все риски лежат на банках. Особенно невозвратные кредиты. Потому что если клиент через 90 дней перестает платить, то банк обязан выкупить заем обратно и дальше сам разбирается с этим кредитом. Поэтому был выбран топ-9 крупнейших банков, из которых семь уже участвуют. Остальные два активно работают над включением в программу, – сообщил глава компании.

Насколько реальна эта программа?

По состоянию на 22 октября 2018 года в рамках программы «7-20-25» одобрено 2513 заявок на предоставление займа, передает Zakon.kz со ссылкой на пресс-службу Нацбанка РК.

«В рамках реализации программы «7-20-25» по состоянию на 20 октября 2018 года приняты 3752 заявки на получение займа на сумму 44,5 млрд тенге. Из них одобрено 2513 заявок на предоставление займа на сумму 30 млрд тенге», - сказано в распространенном сообщении.

Повышение зарплаты и профессионально- техническое образование: какие меры принимаются для развития рынка труда

На площадке пресс-центра Правительства РК вице-министр труда и социальной защиты населения Нариман Мукушев рассказал о принимаемых мерах по обеспечению казахстанцев трудоустройством в рамках реализации программы развития продуктивной занятости и массового предпринимательства, сообщает официальный сайт Премьер-Министра www.primeminister.kz.

Как отметил Нариман Мукушев, для максимального обеспечения трудоустройства граждан, прошедших обучение в рамках госпрограммы «Енбек», Министерством труда и социальной защиты населения принимается ряд мер.

Так, в первую очередь ставятся требования к самим обучающим заведениям и центрам. Это наличие соответствующей материально-технической базы, использование элементов дуального обучения и трудоустройства не менее 60% людей, прошедших обучение.

Второе — проводится работа по формированию реестра данных учебных центров и заведений. Это делается для того, чтобы сформировать и утвердить перечень тех профессий и навыков, в направлении которых необходимо проводить непосредственное обучение.

«Вся программа нацелена на то, чтобы обучать именно тому, что востребовано на рынке. Мы это уже знаем, у нас есть Биржа труда, через которую видна вся картина. Формируя общую картину совместно с рынком, Министерством образования и науки, НПП «Атамекен» мы формируем целевые направления, по которым нужно обучать», — пояснил Н. Мукушев.

Третье — большая работа проводится в области цифровизации, которая оказывает влияние на рынок труда: создает новые направления, требования, формат работы. В рамках Программы МТСЗН тесно взаимодействует с работодателями, чтобы они, в свою очередь, готовили, в том числе переподготавливали, работников к современным реалиям работы в ИТ-пространстве.

Четвертое — принимаются интегрированные меры господдержки по подготовке кадров с высшим техническим и профессиональным образованием по проекту «Мәңгілік ел жастары – индустрияға!» с последующим закреплением выпускников в регионах обучения.

Рассказывая о показателях трудоустройства в рамках программы «Енбек», вице-министр отметил, что на сегодняшний день из 31 тыс. завершивших краткосрочное профобучение трудоустроено 18 тыс. Самые высокие показатели в Акмолинской, Костанайской, Алматинской, Северо-Казахстанской областях.

По второму направлению Программы активно развивается направление микрокредитования на поддержку стартап-проектов и вследствие создание новых рабочих мест. В рамках

микрокредитования на селе и в городах по состоянию на октябрь освоено 42 млрд тг. в том числе 31 млрд тг. на селе и 11 млрд тг. в городах.

Н. Мукушев отметил, что по направлению микрокредитования в рамках вопросов выдачи кредитов помимо анализа и оценки, в первую очередь, рассматривается вопрос востребованности определенного направления.

«Бизнес-планы тщательно изучаются и только потом принимается решение о выдаче средств для реализации проекта. 81% микрокредитов выданы в области сельского, лесного, рыбного хозяйства. Это как раз те отрасли, в которых необходимо привлекать стартапы для развития всей отрасли и выхода данной сферы на новый уровень», — сказал Н. Мукушев.

Между тем вице-министр труда и социальной защиты населения подчеркнул, что ведомством активно изучается вопрос развития системы оплаты труда.

«В рамках Послания Главы государства уже проводится работа по повышению минимальной заработной платы с 28 до 42 тыс. тг. и все вопросы, связанные с повышением заработной платы, активно поддерживаются в рамках развития продуктивной занятости среди молодежи», — сказал он.

В свою очередь и.о. директора Департамента занятости населения и развития рынка труда Ж. Дулатов добавил, что на сегодняшний день Министерство труда и социальной защиты населения активно сотрудничает с Агентством по делам госслужбы с целью разработки внедрения новой методики пересмотра заработной платы госслужащих.

«В пилотном режиме уже участвуют два госоргана и два областных региона, где заработная плата увеличилась фактически в 2-2,5 раза. Данная методика со следующего года будет применяться в других госорганах и регионах. Мы надеемся, что по новой методике исчисление заработной платы госслужащим будет намного привлекательнее для молодых специалистов», — добавил Ж. Дулатов.

Напомним, что по программе развития продуктивной занятости и массового предпринимательства на 2017–2021 гг. мерами содействия занятости охвачено более 563 тыс. граждан. Из них трудоустроено 458 тыс. человек, в том числе на постоянные рабочие места 327 тыс.

Как идет реализация 5 инициатив Президента

16 октября 2018 года на заседании Правительства под председательством Премьер-Министра Республики Казахстан Бакытжана Сагинтаева был рассмотрен ход реализации «Пяти социальных инициатив» Президента. Об этом сообщает информационный ресурс primeminister.kz.

Новые возможности приобретения жилья для каждой семьи

По первой инициативе, о реализации Программы «7–20–25» доложил председатель Национального банка Д. Акишев. Программа была запущена в июле текущего года. Казахстанцы могут приобрести жилье за счет кредита в тенге с годовой ставкой 7%, первоначальным взносом 20% и на срок до 25 лет.

«Во-первых, человек должен выбрать жилье по критериям, определенным в программе. Во-вторых, нужно прийти в банк-участник и подать заявку на получение кредита. В-третьих, нужно иметь официально подтвержденный доход и не иметь жилья на праве собственности. В настоящее время прием заявок осуществляют семь банков», — сказал Д. Акишев.

На текущий день на получение займов одобрено 2352 заявки на сумму 28 млрд тг.

«Важен быстрый старт и успешная реализация поручения Главы государства. За короткий срок создана необходимая инфраструктура, расширена информационная кампания и активно ведется работа с банками и населением. Для повышения эффективности в сентябре были внесены изменения в программу», — доложил глава Нацбанка.

Так, город Шымкент и пригородные зоны Астаны и Алматы отнесены к регионам с максимальной стоимостью приобретаемого жилья в размере 25 млн тг. Расширено понятие первичного жилья за счет объектов жилой недвижимости, реализуемых акиматами и инвесторами строительства. Включены

меры по стимулированию предложения жилья. Предусмотрен механизм покупки ипотечной организацией «Баспана» тенговых облигаций местных исполнительных органов по рыночной ставке для строительства жилья.

«Программа имеет социальную направленность в виде низкой ставки и длинных сроков кредитования, но она остается ипотекой. Это значит, что нужно иметь официально подтвержденный доход, чтобы выплачивать кредит. Например, для покупки квартиры стоимостью 10 млн тг, нужен первоначальный взнос в размере 2 млн тг. Ежемесячный платеж будет составлять 57 тыс. тг. Соответственно, гражданин должен иметь доход около 120 тыс. тг в месяц, чтобы получить одобрение банка. Потому что есть правило, что выплата долга по кредиту не должна превышать половины дохода», — сказал Д. Акишев.

Снижение налоговой нагрузки для повышения заработных плат низкооплачиваемых работников

Как доложил министр национальной экономики Т. Сулейменов, с 01.01.2019 г. предусмотрено снижение налоговой нагрузки в 10 раз для работников с заработной платой до 25 МРП.

«Выработанные нормы повлекут потери местных бюджетов в 2019–2021 гг. в размере 93,7 млрд тг. Потери за 2019 г. (29,1 млрд тг.) будут компенсированы за счет средств республиканского бюджета в период действия трехлетних трансфертов 2017–2019 гг.», — сообщил он.

По его словам, компенсация потерь местных бюджетов предусмотрена в рамках законопроекта «О республиканском бюджете на 2019–2021 гг.», который находится в Парламенте РК.

Повышение доступности и качества высшего образования и улучшение условий проживания студенческой молодежи

Как доложил министр образования и науки Е. Сагадиев, во исполнение поручения Главы государства в текущем году дополнительно выделено 20 тыс. грантов. Общее количество грантов за два года увеличилось с 39 до 69 тыс. В том числе 20 тыс. грантов дополнительно выделенные в этом году.

«На сегодняшний день все они распределены. Все обладатели грантов приступили к учебе. Это более 51 тыс. студентов, которые обучаются по программам бакалавриата, 13 тыс. – по магистратуре, более 2 тыс. – по PhD. Ровно половина грантополучателей, то есть 34 тыс. студентов, обучаются по техническим специальностям. Большая часть из них обучаются по направлению информационных-коммуникационных технологий, кибербезопасности, радиотехники и электроники. Более 5 тыс. грантов были предусмотрены по программе «Серпін» для сельской молодежи из трудоизбыточных регионов», – сообщил министр образования и науки.

Вместе с тем, около 20% грантов направлены на подготовку учителей, в том числе с усиленными языковыми компетенциями. Увеличены расходы на подготовку одного специалиста с высшим образованием по техническим и сельскохозяйственным специальностям с 346,6 тыс. тг до 635,8 тыс. тг. Стоимость грантов во всех вузах по техническим и сельскохозяйственным специальностям возросла с 346,6 тыс. тг до уровня национальных вузов и составила 635,8 тыс. тг.

«Поручение Президента в части увеличения количества грантов выполнено. Параллельно с увеличением количества грантов, для повышения доступности высшего образования принимаются следующие меры: организация и проведение ЕНТ несколько раз в течение календарного года, предоставление возможности условного зачисления выпускников школ, предоставление возможности вузам приема иностранных граждан, внедрение стипендиальных программ для иностранных граждан и реализация новой модели приема в магистратуру», – пояснил Е. Сагадиев, озвучив первые результаты проведенной работы. Так, к примеру, 1800 студентов, выезжали ежегодно за границу, теперь их число сократилось до 630 студентов, то есть в три раза.

Кроме того, как доложил министр образования и науки, также исполняется поручение по обеспечению студентов местами в общежитиях. Для этого были приняты все необходимые нормативные акты, решены вопросы финансирования. Работа по строительству общежитий началась с сентября 2018 г.

«В проекте республиканского бюджета на предстоящий трехлетний период поддержано 15 млрд тг. для размещения госзаказа. В целом 153 млрд тг. на 10 лет предусмотрены на решение 75 тыс. мест. Для решения данной потребности приняты все необходимые меры. Все первоочередные проекты, реализуемые в ближайшие пять лет, обеспечены земельными участками. В целом предусмотрено 166 земельных участков, из них 116 принадлежат организациям образования, 50 земельных участков выделены акиматами», – доложил Е. Сагадиев.

В отношении 24 земельных участков, на которых планируется ввод новых мест, уже готова проектно-сметная документация. В отношении 47 земельных участков, проектно-сметная документация находится на стадии разработки.

Расширение микрокредитования

Министр труда и социальной защиты населения РК М. Абылкасымова доложила, что по поручению Главы государства в рамках Четвертой социальной инициативы в текущем году финансирование на микрокредитование увеличено на 20 млрд тг., в том числе на микрокредитование в городах – 6 млрд тг., в селах – 14 млрд тг. С учетом дополнительно выделенных средств общая сумма на микрокредитование составила 62 млрд тг., из них 45 млрд тг. предусмотрено для сельской и 17 млрд тг. для городской местности. Планируется, что в текущем году охват микрокредитованием составит 14 тыс. человек.

«Всего с начала года по микрокредитованию освоено 38,4 млрд тг., из них в городской местности – 10,5 млрд тг., на селе – 27,9 млрд тг. Наилучшие показатели в разрезе регионов по освоению средств наблюдаются у города Алматы, Алматинской, Западно-Казахстанской, Жамбылской областей», – проинформировала М. Абылкасымова.

Всего с начала года выдано 8893 микрокредита, из них на селе – 7901, или 72% от годового плана, в городах – 992 или 33% от годового плана. Средний размер микрокредитов на селе составляет 3,5 млн тг., а в городах – 10,6 млн тг.

«Как подчеркнул Глава государства, микрокредитование особенно важно для повышения доходов самозанятого и безработного населения. В рамках микрокредитования 7914 человек из числа самозанятых и 979 безработных получили возможность заняться предпринимательством, а

также формализовать свою деятельность. Кроме того, получен важный социальный эффект в виде создания рабочих мест. Всего получателями микрокредитов дополнительно создано 8256 рабочих мест», – сообщила М. Абылкасымова.

Наряду с этим, одной из действенных мер увеличения числа предпринимателей в рамках Программы является обучение основам бизнеса по проекту «Бастау-Бизнес». За девять месяцев т.г. обучением охвачено 24,1 тыс. человек, или 80,3% от годового плана, из которых 13,4 тыс. участников защитили свои бизнес-проекты, из них микрокредиты получили 4,1 тыс. человек.

По данным первого вице-министра сельского хозяйства А. Евниева, в рамках второго направления программы «Еңбек» МСХ через дочерние структуры «КазАгро» проводит работу по предоставлению микрокредитов на реализацию бизнес-проектов в сельских населенных пунктах и малых городах. На данные цели в 2018 году выделен бюджетный кредит в размере 44,7 млрд тг., в том числе 13,9 млрд тг. дополнительных средств, выделенных в рамках реализации четвертой инициативы «Пять социальных инициатив Президента».

«Займы предоставляются безработным, самозанятым, начинающим предпринимателям, сельскохозяйственным кооперативам, участникам якорной кооперации. Максимальная сумма микрокредита составляет: для развития якорной кооперации – 12 млн тг., по другим направлениям – 6 млн тг. В целях решения проблемы залогового обеспечения выдаваемых микрокредитов предусмотрены меры по их частичному гарантированию. В качестве гаранта выступает АО «КазАгроГарант». Размер гарантий составляет до 85% от объема микрокредита. Для заемщиков гарантия предоставляется на безвозмездной основе», – сообщил А. Евниев.

По линии Минсельхоза в рамках проекта «Бастау-Бизнес» за счет средств, выделенных в 2018 году планируется выдать 11 000 микрокредитов, в том числе 2200 микрокредитов на стартап проекты. Планируется обучить 30 000 начинающих предпринимателей, при этом не менее 6000 из них будут выданы микрокредиты на реализацию предпринимательских инициатив.

По состоянию на 12 октября т.г. освоение по республике составляет 28,6 млрд тг. с выдачей 8113

микрокредитов. Выданы кредиты на реализацию 6154 стартап-проектов на сумму 20 млрд тг. Прошли обучение 19 382 человека. Из них 4149 получили микрокредиты на сумму 14 млрд тг.

Дальнейшая газификация страны

Первый вице-министр энергетики М. Досмухамбетов доложил о текущей ситуации по проекту строительства магистрального газопровода «Сарыарка» в рамках «Пяти социальных инициатив Президента». Так, 28 августа т.г. РГП «Госэкспертиза» выдано положительное заключение на проектно-сметную документацию Проекта «Строительство магистрального газопровода «Сары-Арка» I этап (участок «Кызылорда – Астана»).

По словам первого вице-министра, согласно Дорожной карте АО «КазТрансГаз», строительно-монтажные работы по магистральному газопроводу «Сарыарка» планируется начать после определения Генерального подрядчика ориентировочно в ноябре-декабре 2018 г. и завершить до конца следующего.

Газопровод «Сарыарка» будет подключен к действующему магистральному газопроводу «Бейнеу – Бозой – Шымкент» в Кызылординской области. Технологические параметры определены. До 2030 года планируется обеспечить потребность Астаны и населенных пунктов вдоль трассы МГ «Сарыарка», прогнозируемой в объеме 1,5 млрд м³/год, и к 2040 году в объеме 3,6 млрд м³/год в случае газификации Кокшетау и Северо-Казахстанской области.

В целях заполняемости магистрального газопровода и обеспечения поставки газа потребителям акиматами Карагандинской, Акмолинской областей и г. Астаны осуществляется подготовка проектно-сметной документации для строительства газораспределительных сетей, которые должны быть готовы подключиться к магистральному газопроводу по мере его завершения в 2019–2021 гг. По предварительным данным Минэнерго, в период строительства будет создано порядка 800 рабочих мест.

О работе по реализации «Пяти социальных инициатив» в регионах доложили акимы Мангыстауской области Е. Тугжанов, Атырауской – Н. Ногаев, аким г. Астаны Б. Султанов, а также заместитель акима Актюбинской области О. Смагулов.

Приоритет на развитие МСБ

Развитие и поддержка малого и среднего бизнеса является одним из приоритетов «Пяти социальных инициатив Президента», государственных и отраслевых программ. С тем, как он реализуется в Алматинской области, познакомился Премьер-министр РК Бакытжан Сагинтаев в ходе рабочей поездки в этот регион.

За последние четыре года рост экономики Алматинской области составил 4,2%. Валовой региональный продукт (ВРП) Алматинской области за I полугодие составил 1,09 трлн тг. На сегодняшний день Алматинская область дает 17% от общереспубликанского объема валовой продукции сельского хозяйства.

«Объем валовой продукции сельского хозяйства за январь-сентябрь т.г. составил 488 млрд тг.:

рост по сравнению с 2017 г. составляет 3,5%, к 2022 году планируется обеспечить на уровне 5%. В регионе проведена работа по увеличению площадей приоритетных культур: сахарной свеклы, кукурузы и садов, налажено производство сахара и глубокой переработки кукурузы. Ежегодно растет производство животноводческой продукции», – проинформировал первый заместитель акима области Л. Турлашов.

В разрезе секторов экономики в области преобладает экспорт обрабатывающей промышленности (90% от общего экспорта региона). В основном это продукция пищевой, легкой, химической и фармацевтической, строительной и машиностроительной отраслей.

«В рамках реализации Послания Главы

государства нами будут расширены инструменты комплексной финансовой и нефинансовой поддержки экспортоориентированным предприятиям. Для этого в ближайшие три года будет направлено 500 млрд тг. Выделенные средства будут направлены на льготное кредитование и предэкспортное финансирование, предоставление госгарантии, возмещение транспортных расходов экспортеров», — сказал Л. Турлашов.

Докладывая о развитии предпринимательства в регионе, заместитель акима области Ж. Туяков сообщил, что в рамках государственных программ развития продуктивной занятости и массового предпринимательства, «Дорожная карта бизнеса-2020» и «Даму» на поддержку бизнеса было направлено 11,1 млрд тг. При этом субъектами МСБ только за прошедший год было выпущено продукции на 1,1 трлн тг. (рост на 6,7%).

«За девять месяцев т.г. создано свыше 1,5 тыс. рабочих мест, привлечено 14 млрд тг. инвестиций. В целом, по итогам III квартала т.г. количество активных субъектов в сфере малого и среднего бизнеса составило 113,7 тыс. единиц, или 102,5% к соответствующему периоду прошлого года. На текущий момент доля малого и среднего предпринимательства в ВРП региона составляет

28%, к 2030 году данный показатель планируется повысить до 40%», — доложил Ж. Туяков.

Особое внимание заострено на доступности и качестве высшего образования и улучшении условий проживания студенческой молодежи. По словам властей, всего на 2018/19 учебный год выдан 5231 государственный грант. Планируется построить 10 общежитий на 2930 мест.

На реализацию направления «расширение микрокредитования» в 2018 году дополнительно выделено 1,3 млрд тг. В целом планируется выделить 5,4 млрд на поддержку 1176 человек. На текущий момент микрокредиты получили 868 человек.

Внимание уделяется и вопросу газификации. В рамках реализации «Пяти социальных инициатив» в текущем году планируется газифицировать 3 города и 12 районов. В следующем году будет начато строительство магистрального газопровода «Талдыкорган — Ушарал», протяженностью 224 км. Таким образом, голубым топливом будут охвачены 142 населенных пункта.

Также Премьер-Министр осмотрел новые социально-культурные объекты Талдыкоргана, ознакомился с ходом строительства драматического театра и посетил дворец бракосочетания «Салтанат сарай».

Баспаналы болуға бір қадам

Астанада жүргеніме бес жылға жуықтап қалған екен. Қаңтардың жиырма бірінші күнінде жылы өлкемді ақша бетімді аяз қарыған бөтен қалаға айырбастап келген кезім есімде. Туғаным да, туысым да жоқ үлкен қалада бейтаныс кісілермен бөлме жалдаудан басталған тіршілігім бүгінде біршама көркейіп қалыпты. Дегенмен, көшпелі тұрмысымды саябырлататын баспана мәселесі әлі де шешілмей тұр...

Елбасы биылғы Жолдауында халықтың тұрмыс сапасын жақсартуды басты нысанға алғаны мәлім. Өмір сүру жайлылығы қолжетімді тұрғын үйден басталатынын ескере отырып, «7-20-25» мемлекеттік бағдарламасының арнайы әзірленіп, 250 мыңнан аса отбасы үшін тұрғын үй жағдайын жақсартуға мүмкіндік беретінін алға тартты. Басында баспанасы жоқ, оны алуға жалақысы жетпейтін отбасы расымен де, қаншама. Алғашқы жартыжылдықта алғаш шымылдығын түрген «7-20-25» мемлекеттік бағдарламасы сол жанұялардың шаттығын еселейтін болады деген сенім бар.

Мен де ата-анамды еңселі елордаға шақырып, ыстық шәйнектен өз шаңырағымда отырып шай бергім келеді. Мемлекет тарапынан жеңілдетілген несиелер алудың мүмкіндігі туып тұрғанда, сол арманымды неге орындамасқа?! Ол үшін аталған бағдарламаны терең зерделеуге кірістім. Әдеттегі банктер ұсынатын ипотекалық бағдарламалармен салыстырғандағы тиімділіктер баршылық. Мәселен, бастапқы жарнаға төленетін қаржы сатып алатын пәтердің 20%-ын ғана қамтыса, сыйақының жылдық номиналдық мөлшерлемесі 7%-дан асырылмайтыны көңілді жібітетіндей. Астана, Алматы, Ақтау, Атырау қалаларында 25 миллион теңге, ал басқа өңірлер үшін 15 миллион теңгеге дейін Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкімен келісілген екінші деңгейлі банктер 25 жылға тұрғын үй қарызын бере алады. Олардың қатарында Қазақстан Халық банкі, Центр Кредит, АТФ, Цесна, RBK және Еуразиялық банктері тұрғын үй бағдарламасы аясында өз жұмысын бастап үлгерген. Ең соңында айтылатын талап – «7-20-25» бағдарламасы бойынша тек бастапқы нарықтан, яғни құрылыс компаниясының әлі жеке тұлғаларға өткізілмеген тұрғын үйлерін ғана ипотекалауға болады және сатып алушының атында басқа жылжымайтын тұрғын үй мен ипотекалық тұрғын үй қарызы болмауы тиіс.

Аталған талаптар әзірге менің үдемнен шығып тұр. Себебі, тырнақтап жиған қаражатым Астанадағы 10 миллион теңге шамасындағы бір бөлмелі пәтердің 20% алғашқы жарнасын ғана төлеуге жетеді екен. Әдеттегі ипотекалық несиелердің сыйақы

мөлшерлемесі 15 %-дың төңірегін шарласа, 7% дегеніміз әжептеуір айырмашылық қой. Әрі банктің көрсеткен қызметі үшін қосымша ақы алмайтыны тағы бір жеңілдік. Міне тамаша! Енді осы бағытыммен лайықты пәтер іздеуге көштім. Танымал құрылыс компанияларының интернет парақшаларын ақтарып, бірінен-бірі өткен зәулім үйлерге көзім тоймай, тамсана қарап отырмын. Біресе сол жағалауға, біресе оң жағалауға қарай ойша көшіп жүрмін. Таңдай алар емеспін. Енді олардың әрқайсысына тоқталып, ішкі құрылымына, бағасы мен талаптарына тереңдей түстім. «Ұлы адамның үйіне барма, пендешілігін көріп қоясың» деген тауып айтылған сөз ойыма еріксіз орала кеткені-ай. Жарнамасы жарқырап тұрған пәтерлердің барлығы уысымнан біртіндеп сырғып жатыр. Танысып келген баспаналар негізінен мен іздеген бағаға иілетін емес. Алдағы айлармен салыстырғанда, құжаттары рәсімделіп, сатылым алаңына шыққан үйлердің қатары көбейіп қалғанымен, таңдау аясы әлі де тарлық ететіндей. Ізденіс барысында «7-20-25» мемлекеттік бағдарламасы аясында қайталама нарықтан үй таңдау мүмкіндігі қайта қарастырылғаны туралы ақпаратты құлағым шалып қалды. Бұл ақпараттың растығына көз жеткізу үшін «Баспана» несиелік ұйымы сыртқы коммуникациялық қызметі жетекшісінің орынбасары Айбар Олжаевпен тілдестім.

– Халықтың сұранысын ескере отырып, күні кеше ғана «Баспана Хит» бағдарламасы жұмысын бастағаны рас. Алайда ондағы шарттарды «7-20-25» бағдарламасына енгізілген өзгеріс деп түсіну қате. ҚР Ұлттық Банкімен қабылданған ережелерді ешкім өзгерте алмайды, сондықтан біз Астана мен Алматы қалаларынан өзге аймақтарда жаңадан салынатын үйлер жоқтың қасы екенін назарға алып, қосымша бағдарлама ретінде жарыққа шығарып отырмыз. «Баспана Хит» бағдарламасының негізгі тиімділіктері – қайталама нарықтан, яғни бұрын қолданыста болған үйлерді 11 пайыздық сыйақы мөлшерлемесімен 15 жыл мерзім уақытқа дейін ипоткалық жолмен сатып ала алады. Сондай-ақ, алғашқы жарнаны 20 пайыздан көп төлеуге және бағдарламаға қатысушы тұлғаның атында басқа баспананың болуы рұқсат етіледі. Өзге банктермен салыстырғанда бұл әлдеқайда арзан әрі тиімді мүмкіндік, – дейді Айбар Олжаев.

Менің баспаналы болу мүмкіндігімнің тынысы кеңейіп келеді. Әңгіме арасында Айбар Олжаев «7-20-25» бағдарламасы бойынша 1 қарашадағы статистикаға сай республика көлемінде 4200 адам 50 миллиард теңгеге өтініш білдірсе, оның ішінде

2794 адамға 33, 5 миллиард теңгенің несиесі мақұлданғанын айтты. Аталмыш бағдарламаға сұраныстың да, нәтиженің де барын осыдан аңғару қиын емес секілді. Сала тынысын терең меңгерген білікті маманмен сұхбатымды тиімді пайдаланып, баспана сатып алу кезіндегі іс-әрекетімнің алгоритмін де жобалатып алдым. Мәселен:

1. Құрылыс компаниясынан бағасы мен басқа да

сұраныстарға сай таңдалған үйдің техникалық құжаттарының көшірмесін, бағалау парағын алып банкке барамын.

2. Банкке сұратқан жеке құжаттарым мен пәтер құжатын тапсырып, қарыз алу жөнінде өтініш қалдырамын.
3. Несиені мақұлдаған соң банк ұсынған кепілхатты құрылыс компаниясына жеткізіп, сатып алу-сату шартына қол қоямын.

4. Аталған шарт нотариуста рәсімделген соң пәтердің құжатын кепілдеме ретінде банкке өткіземін, 20 % алғашқы жарнаны банкке төлеймін, банк берілген несиені құрылыс компаниясына аударады.
5. Мен пәтердің кілтін иемденіп, банкпен келісілген төлем кестесін уақытында жүргізуді жалғастырамын.

Үй таңдау мәселесіне әлі ораламын, «жеті рет пішіп, бір рет кес» дегендей, жылжымайтын мүлікті сапасы мен бағасына қарай әлі іздеу үстіндемін. Жоғарыда аталған ипотекалық бағдарламалардың талабын келісілген банктер тең дәрежеде орындаса, кез келгенін таңдауға жарап тұр-ау. Дегенмен, олармен жекелей кеңесуді жөн санадым. «Цесна» банктің кеңесшісі «7-20-25» бағдарламасын асықпай, байыппен түсіндірумен қатар, мен білмейтін «Орда» ипотекалық бағдарламасы туралы да құлағдар етті. Қазақстан ипотекалық компаниясы жаңадан іске қосқан бағдарлама аясында банк 12 % мөлшерлеменен өтініштерді қабылдауды бастап кеткен көрінеді. Оның бір ерекшелігі, алғашқы жарна болмаған жағдайда қарыз алушы үшінші тұлғаға тиесілі жылжымайтын мүлікті кепілге қоя алады. Ал «Центр кредит» банкінің кеңесшісі «7-20-25» бағдарламасы бойынша менің мүмкіндігімді есепке салып, ерінбей кестелеп берді. Яғни, 10 миллион теңгенің баспанасын 15 жылға 7 %-дық мөлшерлеменен ипотекаға рәсімдейтін болсам, ай сайынғы төлем 71 960 теңгеге шығады. Ондағы 2 миллион теңге алғашқы жарнаны есептемегенде, 8 миллион теңге банктен қарыз алғаным үшін 4 943 127 теңге үстінен қосып төлейтінім анықталды. Банктің сыпайы қызметкері қосып төлейтін соммадан қорықпауға шақырып, мерзімінен бұрын еселеп төлегенде бұл сандар едәуір азаятынын және ол үшін ешқандай ақы алынбайтынын жеткізді. Халық банкі қызметкерінің кеңесі «7-20-25» бағдарламасы аясында ипотека рәсімдеу үшін айлық кірісім 200 мың теңгеден кем болмау (аймақтар үшін 120 мың теңге) керектігінен басталды. Сондай-ақ, қарыз алушының жасы 21-ден кіші және ипотекалық қарызының соңғы төлемін жасайтын сәтінде 60 жастан үлкен болмау талабы алдымен ескерілді. Халықтың сенімін иеленгенін жасырмайтын банк «7-20-25» бағдарламасы бойынша бүгінде 777 миллион теңгенің өтінімін қарап, 227, 9 миллион теңге тұрғын үй қарызын беріп үлгерген. Ай сайынғы жалақымды уақытында жеткізетін банкке бүйрегім бұрып тұрса

да, «Тұрғын үй құрылыс» жинақ банкінде үкілі үмітім бардай.

Екінші деңгейлі банктерден тұрғын үй құрылыс жинақ жүйесімен ерекшеленетін банктің салымшысы ретінде жылдық мөлшерлемесі 5% болатын несие алуға таптырмас мүмкіндігім бар. Дегенмен, елордадағы ең арзан деген үйдің өзіне 50 % алғашқы жарнасын төлеу үшін мендегі қордың жетпейтіні сан соқтырады. Банк ұсынатын «Нұрлы жер», «Өз үйім» бағдарламаларына тек конкурстық жүйе арқылы қол жеткізуге болады. Мыңдаған салымшының арасында топ жарудың өзі екіталай. Әйткенде, «Нұрлы жер» бағдарламасымен әкімдік тұрғызған қолжетімді үйді 20% алғашқы жарна және жылдық мөлшерлемесі 5% несиенен алуға болатын еді. Нарықтық бағадан төмен құнмен құрылыс салушылар ұсынатын жаңа үйлерді 7% жылдық мөлшерлеменен сатып алуға да «Өз үйім» бағдарламасы конкурстық негізде жақсы ұсыныстың.

Тұрғын үй құрылыс жинақ банкі «7-20-25» мемлекеттік бағдарламасын жүзеге асыруда қалыс қалғаны көпшіліктің «неге?» деген сауалын туғызғаны белгілі. Қандай жағымды жаңалығымен қуантар деген үмітпен банктің баспасөз қызметімен сұхбаттасқанымда:

– 2018 жылдың 21 қыркүйегінде Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі ұйымдастырған кездесуде «Баспана» ипотекалық ұйымы мен Тұрғын үй құрылыс жинақ банкінің «7-20-25» бағдарламасына қатысу шарттары туралы алдын ала келісімге қол жеткізілді. Қазір банк бағдарламаға қатысу үшін арнайы өнім әзірлеп, «Баспана» ұйымымен талқыланып жатыр. Бұдан бөлек, банк салымшыларына қызмет алу жайлы және жеңіл жүруі үшін қазір техникалық инфрақұрылымды дайындау және процестерді автоматтандыру жұмыстары жүргізілуде, – деген тұщымды жауабымен салымшыларын жыл соңына дейін қуантуға ниетті хабарымен бөлісті.

Әр отбасының басында өз шаңырағы болғаны ләзім. Бөтен үйдің табалдырығын тоздырған балаларға да жайлылық керек. Айналаға ізденіспен қол созсақ, баспаналы болудың қырық айналасы табылады екен. Менің шағын ғана ізденіс жолым сіздің қандай да кәдеңізге жараса нұр үстіне нұр. Қоныс тойларыңызда жолығайық, оқырман!

Ұлжан ШОРАЕВА

В борьбе за ясный горизонт

Уже не первый год отопительный сезон одевает нашу столицу в дымчатый смог. Молодежные черные маски для лица перешли из разряда «писк моды» в разряд «требование времени года». Особенно актуален подобный элемент защиты в частном секторе Астаны, где с наступлением холодов оживают дымоходные трубы и в безветренную погоду окутывают дома «сказочной дымкой».

Зима только входит в свои права, но вместо морозной свежести люди все сильнее ощущают запах сажи в спальных районах столицы. Сетую на качество угля и сизые клубы дыма от ТЭЦ, астанчане с нетерпением ожидают появления голубого топлива в своих домах.

Напомним, в начале этого года Президент страны Нурсултан Назарбаев озвучил социальные инициативы, среди которых пятой инициативой названа - «Дальнейшая газификация страны». Реализация проектов в рамках данной инициативы затрагивает вопрос снабжения газом центральных и северных регионов Казахстана.

С момента обращения Президента Республики Казахстан к народу все операторы новых социальных программ активно принялись за точное и своевременное исполнение поручений Главы государства.

Министерство энергетики в ходе реализации дальнейшей газификации страны разъяснило, что национальным оператором в сфере газа и газоснабжения АО «КазТрансГаз» разработано ТЭО проекта «Строительство магистрального газопровода «Сарыарка», которое получило положительное заключение РГП «Госэкспертиза». Также ведомством отмечен прогноз социально-экономических эффектов для Астаны. Одним из таких эффектов является уровень снижения выброса загрязняющих веществ. По подсчетам экспертов мы говорим о цифре в 36,1 тысячи тонн в год. В состав загрязняющих веществ входят: диоксид серы, оксид углерода, диоксид азота, оксид азота и твердые частицы.

Следующим этапом реализации инициативы стала разработка проектно-сметной документации, прохождение государственной экспертизы которой предполагалось в июне 2018 года.

Далее, согласно опубликованным данным, национальный оператор в сфере газа и газоснабжения АО «КазТрансГаз» планировал осуществить реализацию первого этапа магистрального газопровода по маршруту Кызылорда - Жезказган - Караганда - Темиртау - Астана в течение одного года с момента начала финансирования.

С марта текущего года неоднократно проходили заседания рабочей группы во главе с министром энергетики Канатом Бозумбаевым, на которых решались такие вопросы, как определение схем для условий финансирования проекта, пути привлечения средств, внесение изменений в приказ в части тарифообразования, формирование уставного капитала, обеспечение доставки газа, проектирование и строительство газораспределительных сетей с синхронизацией сроков завершения магистрального газопровода и многие другие. Также определялись ведомства, в дальнейшем ответственные за свой участок работы.

И спустя 8 месяцев плодотворной работы озвучены районы столицы, которые первыми прочувствуют все плюсы использования природного газа.

По словам руководителя отдела Управления топливно-энергетического комплекса и коммунального хозяйства города Астаны Максата Есмагулова, газопровод «Сарыарка» изначально проведут по улицам жилых массивов «Коктал-1» и «Коктал-2». Вторая очередь газификации планируется на период после 2021 года. В нее войдут поселки Мичурино, Интернациональный, Тельмана, Garden village и Family village. Последняя - третья очередь затронет Ильинку, микрорайон Чубары и жилой массив Ондирис.

В общей сложности, все мероприятия по газификации Астаны планируется провести к 2025 году.

Борьба за чистый городской пейзаж и ясный горизонт продлится около 7 лет, но с учетом того, что наш город еще очень молод, то полная газификация столицы за такой короткий срок станет большим подарком для будущих поколений горожан.

Салтанат Дарменшиева

ҚАРЖЫНЫ ИГЕРУ МӘСЕЛЕСІ СЫНҒА ТҮСТІ

Қазақстан Президенті
Нұрсұлтан Назарбаевтың

«Президенттің
бес әлеуметтік бастамасы»
атты халыққа үндеуі

1 Бірінші бастама:
«Әрбір отбасына баспана алудың жаңа мүмкіндіктерін беру»

2 Екінші бастама:
«Жалақысы төмен жұмысшылардың еңбекақысын көбейту үшін олардың салық жүктемесін азайту»

3 Үшінші бастама:
«Жоғары білім алудың қолжетімділігі мен сапасын арттырып, студент жастардың жатақханадағы жағдайын жақсарту»

4 Төртінші бастама:
«Шағын несие беруді көбейту»

5 Бесінші бастама:
«Елді газбен қамтамасыз етуді жалғастыру»

Елбасы биылғы Жолдауында халықтың табыс пен тұрмыс сапасын арттыруды негізге алып, олардың әл-ауқатын жақсарту жолында көзделген мақсаттарды айқындап берді. Ең төменгі жалақыны көбейту мен жеке кәсіп иесі атанудың бар мүмкіндігін саралай түскені де әрбір қазақстандық азаматты еңбек етуде жігерлендіре түсуі тиіс. Ал Елбасы атаған міндеттерді халық игілігі үшін уақытылы және жүйеле түрде орындап, нәтижесін көрсетуде атқамінерлердің жауапкершілігі де арта түскені ешкімге жасырын емес.

Мәселен, Үкіметтің кезекті отырысында Елбасының 5 әлеуметтік бастамасында аталған «Шағын несие беруді көбейту» тапсырмасы толық орындалмай отырғаны және бұл алдымен Үкіметке, әкімдіктер мен «Атамекен» палатасына сын екені айтылды.

Президент міндеттеген жұмыстар жоспарлы түрде атқарылып келеді. Тек шағын несие беру ісі көңіл көншітпейді. Өңірлерге тиісті қаражат бағытталса да «кәсіп бастаймын» дегендер аз. Яғни қазынадан бөлінген қаржы игерілмей отыр. Үкімет басшысы бизнес үшін бағытталған ақшаны ұзатпай осы айда мақсатты түрде жарату керектігін айтты. Тіпті 5 әлеуметтік бастама бойынша атқарылып отырған шаруаларға енді ай емес, апта сайын мониторинг жүргізілетінін Бақытжан Сағынтаев қоса мәлімдеді. Елбасы 5 әлеуметтік бастамада мемлекет есебінен оқитын студенттер санын арттыру қажеттігін міндеттеген еді. Биыл қосымша 20 мың грант бөлінді. Сан өскенде сәйкесінше жатақханалар қажет. Сағадиев мырза студенттер үйі үшін қазынадан 153 миллиард теңге қарастырылғанын жеткізді. Бұл аз ақша болмаса да, жатақхана тапшылығы жуық арада толығымен шешіле қоймасы анық. Мұны министр де жасырмады. Оның бәріне 10 жыл беріліп отыр ғой. Келесі жылға тек 5 мың орынға қаражат қарастырылған.

Бес әлеуметтік бастама аясында толық атқарылмай отырған шаруа осы. Яғни шағын несие беруді үдету қажет. Жатақхана жетіспеушілігін жыл оздырмай шешуі тиіс. Үкімет отырысында қаралған келесі мәселе – тоғыз айдағы әлеуметтік-экономикалық даму мен республикалық бюджеттің орындалуы.

Статистикаға сүйенсек, жыл басынан бері 414 мыңнан аса адам жұмысқа орналастырылған. Алайда жұмыссыздық 4,9 процент деңгейінде сақталып отыр. Қаңтар-қыркүйек аралығындағы орташа айлық жалақы 158 мың теңгені құрады. Мал шаруашылығы 4 процентке артып, сыртқы сауда айналымы өсті. Мәселен, экспорт – 39, импорт шамамен 21 миллиард долларға ұлғайған. Ал теңге бағамы жыл басынан бері 11,3 процентке әлсіреген. «Бұған себеп – сыртқы фактор». Инфляция 5-7 процент деңгейінде сақталып отыр. Бірақ келесі жылы төмендемек, – деді Ұлттық банк төрағасы.

Данияр Ақышев, Қазақстан Ұлттық банкінің төрағасы:

– 2019 жылы инфляция бұрынғыға қарағанда төмендейді. 4,6 процент шамасында болады. Бұл ішкі сыртқы факторларға байланысты.

Құрылысқа тоқталайық. Ел ішінде 9 айда 8,8 миллион шаршы метр тұрғын үй пайдалануға берілген. Жылдық жоспар осы кезде 73 процентке орындалып тұр. Жақсы көрсеткіш. Мұндай ақжолтай жаңалықты Скляр мырзаның өзі мемлекеттік тілде айтып, марқайтып тастады. Дегенмен, халықты баспанамен қамту барлық өңірде қарқынды деуге келмейді.

Роман Скляр, ҚР Инвестициялар және даму министрінің бірінші орынбасары:

– Тұрғын үйді пайдалануға беру көлемінің төмендеуі республиканың 2 өңірінде байқалды. Қызылорда облысында 86,3 пайыз және Астана қаласында 89,7 пайыз.

Тұрғын үй тақырыбында Астанадағы Орталық коммуникациялар қызметінде өткен баспасөз мәслихатында сөз алған Жамбыл облысының әкімі Асқар Мырзахметовтың «7-20-25» бағдарламасы аясында Тараз қаласының тұрғындары үшін 686 пәтер дайын тұрғаны туралы айтқан ақпаратты да түртіп өткен жөн.

– Тараз қаласындағы қажетті инфрақұрылыммен қамтамасыз етілген 462 гектар аумақта жаңа екі шағын ауданның құрылысы басталды. Аталған аудандарда «7-20-25» бағдарламасы бойынша ұсынылатын 480 көп қабатты және 969 жеке тұрғын үй құрылыстары басталады. Биыл көппәтерлі 10 тұрғын үй (800 пәтер), 2019 жылы - 25 тұрғын үй (1380 пәтер) пайдалануға беріледі», – деп атап өткен еді А. Мырзахметов. Бұл да өңірдегі қаржының тиімді игеріліп жатқанынан хабар береді.

Жалпы қазынадан бөлінген қаржының мақсатты жұмсалуды көңіл көншітпейді. Айталық, 9 айда 47 миллиард теңге игерілмеген. Жаңа тағайындалған Қаржы министрі Әлихан Смаилов көп ақшаны жарата алмай отырғандарға «жыл аяқталып келетінін» ескертіп өтті.

Әлихан Смайылов, ҚР Қаржы министрі:

– Жыл аяқталуға санаулы күн қалды. Барлық әкімшіліктерді бюджетте қаралған қаражатты толығымен игеру сұрағын басты назарға аударуға шақырамын. Сонымен, қыруар қаржыны игере алмай отырғандар кім? Тізбектеп өтейін. Мәдениет және спорт министрлігі, Қорғаныс министрлігі, Ұлттық экономика министрлігі, Ұлттық қауіпсіздік комитеті және Жоғарғы сот. Бақытжан Сағынтаев 9 айдың қорытындысы бойынша қаржыны игермеген органдардан ақша кері қайтарылатынын айтты. Ол қаражат қайта жақсы жұмыс істеп отырған белсенді органдарға бағытталады. «Бұл істі Парламентке бармай-ақ, өзіміз шеше береміз», – деді Үкімет басшысы.

БАСПАНАЛЫ БОЛАЙЫҚ, АҒАЙЫН!

«Президенттің бес әлеуметтік бастамасы» атты халыққа үндеуінде еліміздің әлеуметтік әл – ахуалын жақсарту үшін және оны жоғары деңгейге көтеру үшін барлық жағдай қарастырылған. Солардың бірі – ең бірінші бастама: «Әрбір отбасына баспана алудың жаңа мүмкіндіктерін беру». Әрине бұл бастама кез келген пәтер кілтін армандап жүрген отбасылар үшін өте тиімді әрі қолжетімді деп жүрміз. Енді сол қаншалықты рас, еліміздің түкпір түкпірінде осындай баспанаға қол жеткізіп жатқандар бар ма екен деген сұрақпен біраз жерді аралап қайттық. Ендеше назарларыңызға «7-20-25» бағдарламасымен пәтер алған өңірлер жайлы, жалпы осы бағдарлама жайлы ҚР Ұлттық банк төрағасы Данияр Ақышев мырзаның да ойымен бөлісетін боламыз.

Екі мыңнан астам еліміздің азаматтары осы «7-20-25» бағдарламасы бойынша үйлі болғаны рас, бірақ ол мемлекетіміздің әр өңірінде әр түрлі деңгейде болып тұр. Мысалға алар болсақ, еліміздің бас қаласы Астана 864 деген көрсеткішті көрсетсе, Алматыда 757, Маңғыстау облысы бойынша 216, Шығыс Қазақстан облысы бойынша 188, Ақмола облысы 154, Түркістан облысы 0, Солтүстік Қазақстан облысында 6, Павлодар облысы бойынша 12, Жамбыл облысында 34, Қостанайда 45 деген көрсеткішті байқаймыз. Эксперттердің пайымдауынша, мұндай көрсеткіш бірінші санаттағы баспананың еліміздің өңірлерінде көп салынбауында, – дейді. Ал, бұл жайлы еліміздің өңірлеріндегі билік басшылары қандай пікір айтады екен?!

«Тараз қаласындағы қажетті инфрақұрылыммен қамтамасыз етілген 462 гектар аумақта жаңа екі шағын ауданның құрылысы басталды. Аталған аудандарда «7-20-25» бағдарламасы бойынша ұсынылатын 480 көп қабатты және 969 жеке тұрғын үй құрылыстары басталады. Биыл көппәтерлі 10 тұрғын үй (800 пәтер), 2019 жылы - 25 тұрғын үй (1 380 пәтер) пайдалануға беріледі», – деп атап өтті облыс әкімі А. Мырзахметов. Оның айтуынша, ипотекалық несиенің алғашқы жарнасының 30 пайыздан 20 пайызға төмендеуіне байланысты, пәтер алуға мүмкіндігі бар азаматтардың саны 3 есеге артқан. Қазіргі уақытта «7-20-25» бағдарламасы арқылы Тараз қаласында

686 пәтер азаматтарға ұсынуға дайын. «Келесі жылға жалпы облыс бойынша 465 мың шаршы метр тұрғын үй құрылысы жоспарланып отыр. Жоспарда бюджет есебінен 28 көппәтерлі тұрғын үйдің және 6 жаңа алқаптың инженерлік инфрақұрылымның құрылыстары бар. Соның ішінде, 20 үйді «7-20-25» бағдарлама аясында тұрғындарға беру көзделіп отыр», - дейді облыс әкімі.

Қостанай облысында қандай жұмыстар атқарылып жатыр – деген сұрағымызға Қостанай облысында тұрғын үй құрылысына ерекше назар аударылып отыр деген жауап алдық. «Жыл басынан бері облыста 17 пайыздық өсіммен 227,6 мың шаршы метр тұрғын үй пайдалануға берілген. «7-20-25» бағдарламасының шеңберінде бізге 58 өтінім қарауға келіп түсті. Олардың ішінде 45 өтінім мақұлданды. Елбасының тікелей тапсырмасы негізінде бастапқы жарналарды жеңілдетілуді субсидиялау үшін «Тобыл» ӘКК тиісті қаражаттың бәрін бөлді. Яғни, жергілікті бюджеттен 83,7 млн теңге бөлінді. Жалпы алғанда, жыл қорытындысы бойынша 352 несие беру жоспарлануда», - деді Архимед Мұхамбетов.

Ақмола облысы әкімі М.Мырзалин мырза «Алдағы 2 жылда 11 заманауи кешен тұрғызылады, ол дегеніміз 2 670 пәтерден тұратын 26 тұрғын үй. Осы жылдың 25 қазанындағы жағдай бойынша 1,3 млрд теңгені құрайтын 151 өтінім мақұлданды, аталған бағдарлама бойынша республика рейтингінде біз 5-орындамыз», - деді.

Маңғыстау облысында 7-20-25 бағдарламасымен 2 айдың ішінде 131 отбасы баспаналы болған. Ақтау Астана мен Алматы қаласынан кейін бағдарлама аясында үй алғандар бойынша 3-орында тұр. Себебі, өңірде тұрғын үй құрылысы қарқынды. 9 айда 910 мың шаршы метр үй салынған. Оның 312 пәтері жалға берілді. Келесі жылы жалға берілетін баспаналар саны бұдан да көбейеді. «Ағымдағы жылдың 9 айының қорытындысы бойынша 910 мың шаршы метр тұрғын үй қолданысқа берілді. Өсу қарқыны 137 % құрайды. 2025 жылға дейін бір тұрғын 30 шаршы метр тұрғын үймен қамтылады», - дейді облыстық Мемлекеттік сәулет-құрылыс басқармасының басшысы Эльдар Машырықов.

Тұрғын үй салудан Маңғыстау облысы көш бастап тұр. Биыл 812 пәтер берілген. Келесі жылы 950 мың шаршы метр тұрғын үй салу жоспарда. «288 пәтер салу жоспарланған. Жалпы ауданы 15,8 мың шаршы метр болады. 19 шағын ауданнан көппәтерлі 2 үй, Құрық селосынан 4 үй саламыз. Форт-Шевченкодан 48 пәтерлі тағы бір тұрғын үйді белгілеп отырмыз», - дейді Маңғыстау облыстық құрылыс басқармасы басшысының орынбасары Лепес Бекжанов.

Қарағанды облысының кей аймақтарында «7-20-25» бағдарламасы толық көлемде жүзеге асырылып жатқан жоқ екен. Облыс әкімі Ерлан Қошанов аталған бағдарлама бойынша спутник-қалаларда баспана салу жөнінде тапсырма берген. «Жезқазған мен Балқашта «Нұрлы жер» бағдарламасы бойынша тұрғын үйлер салынып жатыр. Облыстық бюджеттің қолдауының арқасында бұл үйлердегі бір шаршы метр баспананың құны 90-100 мың теңге төңірегінде. Бұл - сатып алушылар үшін тартымды баға. Шағын қалаларда сатып алу қабілеті облыс орталығына қарағанда төмен екенін ескеру керек. Облыстың көмегімен «7-20-25» бағдарламасының талаптарына сай келетін және сатып алушының қалтасын қақпайтын арзан тұрғын үйлер салуға болар еді. Теміртау, Балқаш және Жезқазғанда біздің банктің салымшылары аз емес, оларға бұл ұсыныс ұнайтыны сөзсіз», - дейді «Тұрғын үй құрылыс жинақ банкі» АҚ Қарағанды филиалының директоры Бауыржан Жуаспаев. Ерлан Қошанов бұл ойды құптап, аталмыш бағдарламаға қатысып жатқан құрылыс компанияларын қолдауға дайын екенін айтты. «Біз облыстық бюджет есебінен құрылысқа қаржы бөлуге дайынбыз. Сіздерге тек өз жұмыстарыңызды атқару ғана қалды! Үй салсаңыздар, сатып алушылар табылады ғой», - деді аймақ басшысы. Айта кету керек, биыл Жезқазғанда көпқабатты екі үй пайдалануға беріледі. Оның біреуі - жалдауға арналған баспана болса, екіншісі несиеге беріледі. Тағы бес үйдің жобалық-сметалық құжаттары әзірленген. Келесі жылы көппәтерлі екі үйдің құрылысы басталады. Балқашта да биыл 4 тұрғын үй салынып жатыр. Тағы екі үйдің инженерлік коммуникациялары жүргізіліп, жобалық-сметалық құжаттары жасалып қойған екен.

Оралда бүгін «7-20-25» мемлекеттік бағдарламасы аясында 90 пәтерлік тұрғын үй пайдалануға берілді, деп хабарлайды жергілікті билік. Айта кетейік, өңірде тұрғын үй қарқынды салынууда. Биылғы жеті айда 250 мың шаршы метрден астам баспана іске қосылды. Жыл соңына дейін тағы 415,7 мың шаршы метр, соның ішінде бес әлеуметтік бастаманың бірінші бағыты бойынша 46 мың шаршы метр тұрғын

бой көтермекші. «7-20-25» бағдарламасын жүзеге асыруға жауапты екінші деңгейлі банк өкілдерінің сөзіне қарағанда, БҚО бойынша 55 өтініш келіп түскен. Орал қаласы бойынша 19 мың адам тұрғын үй кезегінде тұр екен.

Өңірлер осылайша қарқынды жұмыс жасап жатқан көрінеді. Ендеше, осы бірінші бастамамыз жайлы ҚР Ұлттық банк төрағасы Данияр Ақышев мырзаның ойымен бөлісейік: – «Қазақстандықтар «7-20-25» бағдарламасымен баспана алу мүмкіндіктерін алдын ала қашықтықтан тексере алады «Жақын арада «Баспана» компаниясы негізінде жаңа жобаны іске қосамыз. Жоба арқылы Қазақстанның кез келген тұрғыны онлайн режимде өз мүмкіндіктерін бағамдай алады және бұл банктегі қарыз рәсімдеу уақытын анағұрлым қысқартады», – деп түсіндірді Данияр Ақышев. Ол «7-20-25» бағдарламасын жеті банктің жүзеге асырып жатқанын еске салды. 8 қарашаға дейін банктер жалпы құны 35 млрд теңге болатын 2900 өтінімді мақұлдаған» – деді Ұлттық банк төрағасы. Және де ол «Ипотека дегеніміз – әрбір азаматтың өз мүмкіндігін саралауы керектігін білдіреді. Азамат 25 жыл бойы несие төлегісі келе ме? Иә, ставканы төмендетіп, жүктемені азайттық. Егер пәтердің бағасы 10 миллион теңге болса, төленуі тиіс айлық төлем 57 мың теңгеге тең. Мұнда сондай-ақ, 2 млн теңгелік алғашқы жарнаны салу керек. Ал алғашқы жарна берілгеннен кейін жоғарыда аталған соманы 25 жыл бойы төлеу керек болады», – деді. Данияр Ақышев сонымен қатар, мұндай займды рәсімдеу үшін қажетті азаматтардың төменгі кірісі туралы да сөз қозғады. «Ол үшін сіздің айлығыңыз шамамен 112 мың теңге болуы керек. Кез келген жеке тұлғаға несие берген кезде банктер осы тәжірибені ұстанады. Демек, қарыз жүктемесі азаматтардың айлығының 50 пайызынан аспауы тиіс. Болмаған жағдайда әлгі адам бар ақшасына қарызын жапса, өзі қалай өмір сүреді? Менің ойымша, адамдар өз мүмкіндігін нақты есептей алатындай өте ыңғайлы амал ұсынылып отыр», – дейді ҚР Ұлттық банк төрағасы.

Олай болса, Елбасымыздың көреген, сардарлы саясатының арқасында осындай керемет бастау алып отырған бастамаларды жіберіп алмайық, ағайын. Бұл Сіз бен бізге жасалған үлкен мүмкіндік десек те болады. Мемлекетіміздің әрбір отбасы баспаналы болуға лайықты. Елбасы осы «бес әлеуметтік бастамасында» «әлі күнге дейін көптеген отбасы баспанасыз жүр» деп айтып өткен еді. Ендеше, баспаналы болыңыздар, баспаналы болайық, ағайын!

МИКРОКРЕДИТОВАНИЕ В ДЕЙСТВИИ: ФАКТЫ И ЦИФРЫ

Одним из приоритетов Главы государства Нурсултана Назарбаева «Пять социальных инициатив Президента» определено расширение микрокредитования. Он отметил, что «в рамках проводимой работы по развитию массового предпринимательства среди самозанятого и безработного населения наиболее эффективным является механизм предоставления льготных микрокредитов».

Озвучив показатели по микрокредитованию за прошлый 2017 год, Глава государства поручил увеличить объем кредитного портфеля до 62 миллиардов тенге, тем самым охватывая программой более 14 тысяч человек.

Также было отмечено, что работа в системе микрокредитования в перспективе должна быть продолжена. Президент обратил особое внимание на важность таких мероприятий для сельского предпринимательства. Анализируя результаты прошлых лет по микрокредитованию, дана положительная оценка деятельности «Атамекен» за разъяснительную работу среди сельских активных и деловых граждан.

Представив инициативы в начале года, Президент задал новый темп работы по всем направлениям и озвучил ожидаемые результаты по дальнейшему социально-экономическому развитию страны.

Уже к концу марта Национальный холдинг «КазАгро» представил свои планы относительно реализации 4-й инициативы Главы государства. В частности, было объявлено о выделении 44,7 млрд тенге на микрокредитование сельского бизнеса и выдачи 10 тысяч кредитов в текущем году.

В своем выступлении председатель правления АО «Национальный управляющий холдинг «Казагро» Нурлыбек Малелов отметил сектора кредитования – это животноводство, растениеводство и несельскохозяйственные виды в формате сельской местности. Партнерами в Программе финансирования названы не только «КазАгро», но и микрофинансовые организации и кредитные товарищества.

В то же время вице-министр труда и социальной защиты населения Нуржан Альтаев на пресс-конференции в доме Правительства обращает внимание на то, что банки

второго уровня принимают самое пассивное участие в кредитовании сельских жителей. Причиной служит большая степень невозвратности заемных средств и отсутствие ликвидного залога.

В октябре на заседании Правительства под председательством Премьер-Министра РК Бақытжана Сағинтаева были рассмотрены предварительные итоги реализации президентских инициатив за истекшие 7 месяцев плодотворной работы.

По факту мероприятий по поручению главы относительно расширения микрокредитования Министр труда и социальной защиты населения РК М. Абылкасымова в своем докладе указала на фактическое увеличение финансирования на микрокредитование на 20 млрд тенге в сравнении с предыдущим, в том числе на микрокредитование в городах – 6 млрд тенге и в селах – 14 млрд тенге. «Всего с начала года по микрокредитованию освоено 38,4 млрд тг., из них в городской местности – 10,5 млрд тг., на селе – 27,9 млрд тг.», - отметила министр в своем выступлении. Согласно данным ведомства лучшими по освоению средств в разрезе регионов стали город Алматы, Алматинская, Западно-Казахстанская и Жамбылская области.

Из других цифр доклада были озвучены следующие: 8893 микрокредита выдано с начала 2018 года, в том числе 7901 в село и 992 в город, сельским предпринимателям с начала года выдано 72% от годового плана, а городским – 33% от годового плана, 7914 человек из числа самозанятых и 979 безработных получили возможность заняться предпринимательством, получателями микрокредитов дополнительно создано 8256 рабочих мест.

По результатам реализации проекта «Бастау-Бизнес» за девять месяцев 2018 года обучено 24,1 тыс. человек (80,3% годового плана), 13,4 тыс. новых бизнесменов удачно защитили свои проекты, 4,1 тыс. человек получили поддержку государства на реализацию бизнес-идей.

Первый вице-министр сельского хозяйства А. Евниев рассказал о финансировании через дочерние структуры «КазАгро» второго направления программы «Еңбек» МСХ в размере 44,7 млрд тг., в том числе 13,9 млрд тг. дополнительных средств, выделенных в рамках реализации четвертой инициативы Президента.

Освоение средств по программам микрокредитования в республиканском масштабе составило 28,6 млрд тенге - 8113 микрокредитов. Благодаря кредитованию в размере 20 млрд. тенге реализованы 6154 стартап-проекта. Обучены 19 382 человека, 4149 из обученных получили микрокредиты на общую сумму 14 млрд тенге.

В фокусе -

Астана

В Астане в рамках реализации Пяти социальных инициатив Президента Республики Казахстан снижена процентная ставка жителей столицы, чей ежемесячный доход не превышает 25 МРП. Цель данного шага – повышение уровня жизни, передает официальный сайт акимата Астаны.

На сегодняшний день в Астане зарегистрировано порядка 86 тысяч человек с заработной платой в рамках обозначенной суммы. Во исполнение поручения Главы государства с 1 января 2019 года для них предусмотрено снижение налоговой нагрузки в 10 раз. В результате размер индивидуального подоходного налога уменьшится с 10% до 1%, а зарплата низкооплачиваемых работников вырастет на 9% ($2753 \cdot 25 = 64\,325$ тг). При этом работодатель и деловая активность не пострадают. В результате снижения налоговой ставки по ИПН сокращение поступлений в местный бюджет составит порядка 1,87 млрд тенге.

В этой связи потери в сумме 1,87 млрд тенге компенсируются путем снижения объема изъятий в 2020 и 2021 годах, а потери бюджета в 2019 году будут компенсированы из республиканского бюджета. Жители Астаны являются активными участниками программы ипотечного кредитования «7-20-25». Свои заветные квартиры 310 столичных семей получили в столичном жилом комплексе «Millennium Park». Всего с 1 июля в Астане банки одобрили 509 заявок по этой программе на сумму 7 699,4 млн тенге. Это примерно треть от общего количества рассмотренных и одобренных заявок по всей стране.

В городе также успешно реализуется программа по обеспечению студентов местами в общежитиях. Хорошим примером является хостел «Эл-Куат» на 400 мест. Его общая площадь – 5 тыс. кв. м. Здесь 90 комнат, столовая и актовый зал. Стоимость проживания в хостеле обходится студентам в пять тысяч тенге в месяц, остальную часть – 22 тысячи – оплачивает акимат города. Но эти хостелы, которые строились для выставки ЭКСПО – временная мера. Для проектирования и последующего строительства общежитий акимат города определил 14 земельных участков общей площадью более 17 га.

Актуальным для Астаны является и направление по расширению микрокредитования. Ведь город лидирует по темпам роста количества действующих субъектов малого и среднего бизнеса. Более трети населения столицы трудоустроено в сфере МСБ, в связи с чем в городе зарегистрирован один из самых низких показателей уровня безработицы по стране. Четвертая социальная инициатива направлена на расширение микрокредитования, что позволит усилить работу по развитию массового предпринимательства среди самозанятого и безработного населения.

С момента реализации Программы развития продуктивной занятости и массового предпринимательства на 2017-2021 годы «Еңбек» на микрокредитование субъектов малого предпринимательства в Астане было выделено из республиканского и местного бюджета 992 млн тенге.

На сегодняшний день профинансировано 77 проектов на общую сумму 908,1 млн тенге, из них в 2017 году поддержано 37 проектов на сумму 446 млн тенге, из которых 22 проекта на сумму 266,4 млн тенге реализуются начинающими предпринимателями. В текущем году профинансировано 40 проектов на сумму 462,1 млн тенге, из которых 7 проектов на сумму 87,4 млн тенге реализуются начинающими предпринимателями.

Что касается газификации Астаны, на сегодня разработано и направлено в РГП «Госэкспертиза» ТЭО «Газификация города Астаны» для проведения государственной экспертизы. Строительство газораспределительных сетей в столице разделено на три очереди. В настоящее время разрабатывается проектно-сметная документация на 1-ю очередь проекта, строительство которой планируется начать в 2019 году. Предварительная сумма строительства 1-й очереди с 9 пусковыми комплексами составляет порядка 25,1 млрд тенге. Срок реализации 2-й и 3-й очередей строительства газораспределительных сетей согласно предварительному плану будет проведен в период с 2021 по 2023 год за счет средств местного и республиканского бюджетов, а также с привлечением частных инвестиций.

ЗАРПЛАТА – ВОПРОС С НЮАНСАМИ

На площадке пресс-центра Правительства РК вице-министр труда и социальной защиты населения Нариман Мукушев рассказал о принимаемых мерах по обеспечению казахстанцев трудоустройством в рамках реализации программы развития продуктивной занятости и массового предпринимательства.

Как им отмечено, для максимального обеспечения трудоустройства граждан, прошедших обучение в рамках госпрограммы «Енбек», Министерством труда и социальной защиты населения принимается ряд мер.

Так, в первую очередь ставятся требования к самим обучающим заведениям и центрам. Это наличие соответствующей материально-технической базы, использование элементов дуального обучения и трудоустройства не менее 60% людей, прошедших обучение.

Второе – проводится работа по формированию реестра данных учебных центров и заведений. Это делается для того, чтобы сформировать и утвердить перечень тех профессий и навыков, в направлении которых необходимо проводить непосредственное обучение.

«Вся программа нацелена на то, чтобы обучать именно тому, что востребовано на рынке. Мы это уже знаем, у нас есть Биржа труда, через которую видна вся картина. Формируя общую картину совместно с рынком, Министерством образования и науки, НПП "Атамекен" мы формируем целевые направления, по которым нужно обучать», – пояснил Н. Мукушев.

Третье – большая работа проводится в области цифровизации, которая оказывает влияние на рынок труда: создает новые направления, требования, формат работы. В рамках Программы МТСЗН тесно взаимодействует с работодателями, чтобы они, в свою очередь, готовили, в том числе переподготавливали, работников к современным реалиям работы в ИТ-пространстве.

Четвертое – принимаются интегрированные меры господдержки по подготовке кадров с высшим техническим и профессиональным образованием по проекту «Мәңгілік ел жастары – индустрияға!» с последующим закреплением выпускников в регионах обучения.

Рассказывая о показателях трудоустройства в рамках программы «Енбек», вице-министр отметил, что сегодня из 31 тыс. завершивших краткосрочное профобучение трудоустроено 18 тыс. Самые высокие показатели в Акмолинской, Костанайской, Алматинской, Северо-Казахстанской областях.

По второму направлению Программы активно развивается направление микрокредитования на поддержку стартап-проектов и вследствие создания новых рабочих мест. В рамках микрокредитования на селе и в городах по состоянию на октябрь освоено 42 млрд тг, в том числе 31 млрд тг на селе и 11 млрд тг. в городах.

Н. Мукушев отметил, что по направлению микрокредитования в рамках вопросов выдачи кредитов помимо анализа и оценки, в первую очередь, рассматривается вопрос

востребованности определенного направления.

«Бизнес-планы тщательно изучаются и только потом принимается решение о выдаче средств для реализации проекта. 81% микрокредитов выданы в области сельского, лесного, рыбного хозяйства. Это как раз те отрасли, в которых необходимо привлекать стартапы для развития всей отрасли и выхода данной сферы на новый уровень», – сказал Н. Мукушев.

Между тем вице-министр труда и социальной защиты населения подчеркнул, что ведомством активно изучается вопрос развития системы оплаты труда.

«В рамках Послания Главы государства уже проводится работа по повышению минимальной заработной платы с 28 до 42 тыс. тг. и все вопросы, связанные с повышением заработной платы, активно поддерживаются в рамках развития продуктивной занятости среди молодежи», – сказал он.

В свою очередь и. о. директора Департамента занятости населения и развития рынка труда

Ж. Дулатов добавил, что на сегодняшний день Министерство труда и социальной защиты населения активно сотрудничает с Агентством по делам госслужбы с целью разработки внедрения новой методики пересмотра заработной платы госслужащих.

«В пилотном режиме уже участвуют два госоргана и два областных региона, где заработная плата увеличилась фактически в 2-2,5 раза. Данная методика со следующего года будет применяться в других госорганах и регионах. Мы надеемся, что по новой методике исчисление заработной платы госслужащим будет намного привлекательнее для молодых специалистов», – добавил Ж. Дулатов.

Напомним, что по программе развития продуктивной занятости и массового предпринимательства на 2017–2021 гг. мерами содействия занятости охвачено более 563 тыс. граждан. Из них трудоустроено 458 тыс. человек, в том числе на постоянные рабочие места 327 тыс.

КАЖДЫЙ ТРЕТИЙ СТУДЕНТ УЧИТСЯ В АЛМАТЫ

Самым «студенческим» городом в Казахстане всегда считался и считается поныне Алматы. Последняя статистика подтверждает этот факт - каждый третий студент Казахстана учится в южной столиц. Из более чем 140 тысяч человек 90 человек – иногородние, в связи с чем жилищная проблема студентов особо остро стоит именно в Алматы. В этой связи, одним из основных направлений «Пяти социальных инициатив Президента» стало «Повышение доступности и качества высшего образования и улучшение условий проживания студенческой молодежи».

Такую армию студентов обеспечить общежитием – непростая проблема. Власти Алматы совместно с учебными заведениями держат этот вопрос на особом контроле.

В этом год в Алматы уже сданы в эксплуатацию два новых общежития. До конца года планируют возвести еще одно на 200 мест.

По слова студентов, не каждый из них может позволить снимать квартиру, так как при минимальном расчете в месяц на аренду уходит 20 тысяч тенге плюс коммунальные услуги. Тогда как проживание в общежитии обходится в пределах 10-11 тысяч тенге.

Всего в Алматы сейчас имеется 93 общежития, которые не покрывают потребности студенческой иногородней молодежи и 27 тысяч нуждаются в недорогом жилье. В этом году ситуация начала меняться.

Надо отметить, что руководство учебных заведений постепенно решает эту проблему. Более того, новые здания не только обеспечивают жильем, но и позволяют сделать условия пребывания максимально комфортными, предусматривая такие удобства, как Wi-Fi зоны, место отдыха и досуга студентов.

По словам руководителя Управления молодежной политики г. Алматы Чингиса Бескемпирова, общежитий не хватает студентам всех вузов, кто-то возводит здания на собственные средства, кто-то привлекает инвесторов или спонсоров.

- Механизм, предлагаемый Министерством образования, предусматривает, что будет субсидировать каждое койко-место на протяжении 8 лет после сдачи в эксплуатацию нового общежития. Тем самым каждый университет и потенциальный инвестор рассчитывают на то, что смогут вернуть средства, которые были вложены. В следующем году в городе планируется завершить строительство трёх общежитий.

ДОЛЖНОЕ ВНИМАНИЕ СТУДЕНТАМ

5 марта на совместном заседании палат Парламента Президент страны Нурсултан Назарбаев озвучил социальные инициативы, направленные на улучшение качества жизни казахстанцев. Одна из инициатив затронула вопросы повышения доступности образования и улучшения условий проживания студенческой молодежи

Каждая из инициатив, предложенных Главой государства, имеет важное значение для дальнейшего развития страны. Но третья инициатива - это мост в будущее, потому что молодежь, которая получает образование сегодня, уже завтра станет движущей силой Казахстана.

«Создавая систему образования по мировым стандартам, нужно уделять должное внимание условиям обучения и проживания студентов...

...Поручаю до конца 2022 года обеспечить строительство новых студенческих общежитий не менее чем на 75 тысяч мест»

(Из обращения Президента РК Н.А. Назарбаева к народу «Пять социальных инициатив Президента»)

С целью исполнения новых социальных инициатив прошел семинар для регионального пула спикеров и активистов партии в режиме ВКС, на котором по вопросу Третьей инициативы Президента выступила вице-министр образования и науки республики Бибигуль Асыллова. Представитель ведомства сообщила о том, что из 530 тысяч студентов 204 тысячи являются иногородними. Таким образом, 38% от общего числа слушателей курсов нуждаются в жилье. Некоторые из них арендуют квартиры, комнаты, остальные имеют возможность проживать в общежитиях. Также Асыллова в ходе своего выступления заметила, что

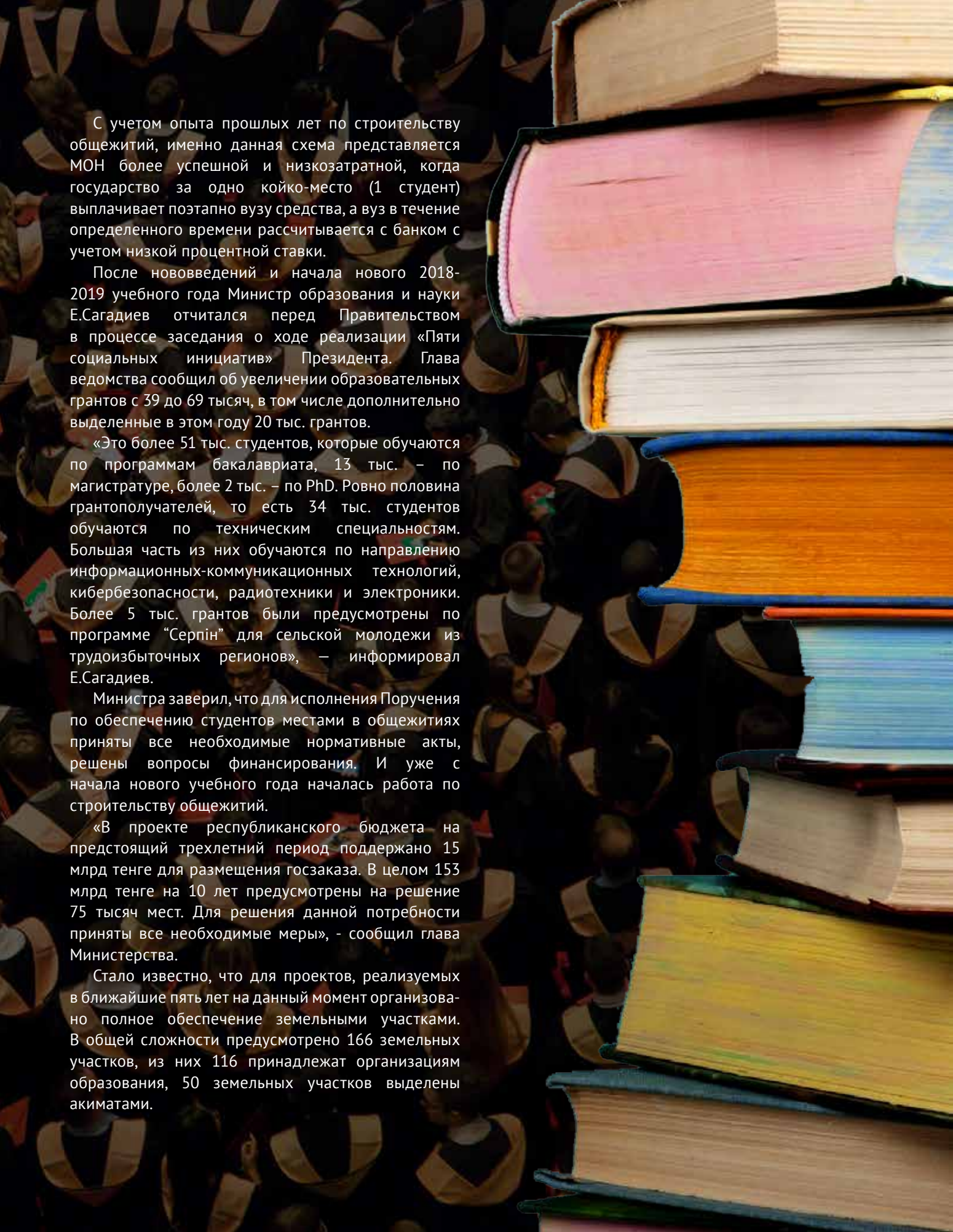
некоторые преимущественно государственные вузы не в силах обеспечить всех желающих местом в общежитии, причина тому количество обучающихся и допустимая проектная мощность общежитий.

До участия в семинаре Минобразование провело совещания с представителями МНЭ, вузов, Национального банка, БВУ и частных застройщиков, на которых обсуждались все возможные варианты решения вопроса с обеспечением новых 75 тысяч мест в студенческих общежитиях до конца 2022 года. Итогом переговоров стала разработанная схема из нескольких этапов. Первый этап - вуз или застройщик готовит проект общежития, второй этап - заключается договор с компанией «Финансовый центр» МОН РК, который планируется определить как оператора проекта.

Далее с момента ввода общежития в эксплуатацию вуз или застройщик будет получать на одно койко-место ежемесячно определенную сумму в течение необходимого периода. Для строительства общежития вуз или застройщик на основании договора получают кредит в банке. Банки, вузы и застройщики предварительно согласны с такой схемой работы, подчеркнула вице-министр.

Также стало известно, что прорабатывается вопрос льготного заимствования с иностранными финансовыми институтами. Среди национальных партнеров названы «Даму» и «Байтерек Девелопмент»

В ходе работы семинара ведомство выразило мнение о необходимости внесения строительства студенческих общежитий в перечень приоритетных направлений госпрограммы «Дорожная карта бизнеса - 2020» с целью возможного субсидирования процентной ставки по кредиту.

С учетом опыта прошлых лет по строительству общежитий, именно данная схема представляется МОН более успешной и низкзатратной, когда государство за одно койко-место (1 студент) выплачивает поэтапно вузу средства, а вуз в течение определенного времени рассчитывается с банком с учетом низкой процентной ставки.

После нововведений и начала нового 2018-2019 учебного года Министр образования и науки Е.Сагадиев отчитался перед Правительством в процессе заседания о ходе реализации «Пяти социальных инициатив» Президента. Глава ведомства сообщил об увеличении образовательных грантов с 39 до 69 тысяч, в том числе дополнительно выделенные в этом году 20 тыс. грантов.

«Это более 51 тыс. студентов, которые обучаются по программам бакалавриата, 13 тыс. – по магистратуре, более 2 тыс. – по PhD. Ровно половина грантополучателей, то есть 34 тыс. студентов обучаются по техническим специальностям. Большая часть из них обучаются по направлению информационных-коммуникационных технологий, кибербезопасности, радиотехники и электроники. Более 5 тыс. грантов были предусмотрены по программе “Серпін” для сельской молодежи из трудоизбыточных регионов», – информировал Е.Сагадиев.

Министра заверил, что для исполнения Поручения по обеспечению студентов местами в общежитиях приняты все необходимые нормативные акты, решены вопросы финансирования. И уже с начала нового учебного года началась работа по строительству общежитий.

«В проекте республиканского бюджета на предстоящий трехлетний период поддержано 15 млрд тенге для размещения госзаказа. В целом 153 млрд тенге на 10 лет предусмотрены на решение 75 тысяч мест. Для решения данной потребности приняты все необходимые меры», - сообщил глава Министерства.

Стало известно, что для проектов, реализуемых в ближайшие пять лет на данный момент организовано полное обеспечение земельными участками. В общей сложности предусмотрено 166 земельных участков, из них 116 принадлежат организациям образования, 50 земельных участков выделены акиматами.

Сапалы білім – саналы ұрпақ

Қазақстан Президенті Нұрсұлтан Назарбаевтың «Президенттің бес әлеуметтік бастамасы» атты халыққа үндеуінде Елбасы: «Мен өркендеген Қазақстан – ең алдымен мемлекеті өзін қорғап, қолдайтынын, қамқорлық жасайтынын сезінетін, тиісінше елін жан жүрегімен сүйетін, өздеріне сенімді адамдар деп санаймын.

Сол себепті, біз бүгін жаңа, ауқымды әлеуметтік жобаларға жол ашамыз.

Соңғы жылдарда менің Қазақстан халқына арналған жолдауларым Үшінші жаңғыру және төртінші өнеркәсіптік революция жағдайындағы дамудың жаңа мүмкіндіктеріне арналды.

Сонымен қатар біз мемлекеттің әлеуметтік міндеттемелерін ұмытқанымыз жоқ және оларды орындау жөнінде шаралар қабылдадық.

Бірінші. 2018 жылы білім берудің жаңартылған мазмұнына көшкен мұғалімдердің лауазымдық жалақылары 30 пайызға өсетін болады. Бұл жалпы мұғалімдердің 68 пайызын қамтиды. Ал,

біліктілікті айқындайтын тест тапсырғаннан кейін олардың лауазымдық жалақысы қосымша 50 пайызға өсетін болады.

Екінші. Бюджет қызметкерлерінің еңбекақы төлемін жаңа жүйеге көшіру білім беру саласында жалақы көлемін 29 пайызға, денсаулық сақтау саласында 28 пайызға, әлеуметтік сала қызметкерлерінің еңбекақысын 40 пайызға көтеріп, студенттер стипендиясын 25 пайызға өсіруге мүмкіндік берді.

Үшінші. Базалық зейнетақыны өсіру және оны индекстеу есебінен 2018 жылдың шілде айынан бастап орташа зейнетақы мөлшері 2017 жылмен салыстырғанда 37 пайызға артады.

2017 жылы әскери қызметшілердің, ішкі істер органдары қызметкерлерінің лауазымдық жалақысы 25 пайызға өсті. Біз мұны жасай алдық, оған экономикамыздың мүмкіндігі жетті» – деген еді.

«Жоғары білім алудың қолжетімділігі мен сапасын арттырып, студент жастардың

жатақханадағы жағдайын жақсарту» – деген үшінші бастама «2022 жылдың соңына дейін студенттерге арнап кемінде 75 мың орындық жаңа жатақхана салуды тапсырамын» – деген Елбасы сөздерінен соң талай жасты қуантқаны сөзсіз.

«Білім туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес барлық азаматтардың сапалы білім алу құқықтарының теңдігі, әрбір азаматтың интеллектуалдық дамуы, психикалық-физиологиялық және жеке ерекшеліктері ескеріле отырып, халықтың барлық деңгейдегі білімге қол жеткізуі, адамның құқықтары мен бостандықтарын құрметтеу білім саласындағы мемлекеттік саясаттың негізгі принциптері болып табылады.

2018 жылы 1 қаңтарға мектептегі 3 050 770 оқушының 1 506 157-і - қыздар, 1 544 613-і - ұлдар. ЮНЕСКО-ның дерекқорына сәйкес Қазақстанда жалпы орта біліммен қамтылмаған мектеп жасындағы балалардың саны бір пайыздан кем.

Бұл дерек 2017 жылғы Дүниежүзілік экономикалық форумының жаһандық бәсекеге қабілеттілік индексінің мәліметтерімен дәлелделген: Қазақстан әлем бойынша бастауыш біліммен қамту бойынша 99,9% көрсеткішпен 4-орында және орта біліммен қамту бойынша 112% көрсеткішпен 18-орында тұр.

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің Стратегиялық жоспарын іске асыру шеңберінде гендерлік сезімтал оқу бағдарламалар мен курстардың санын көбейту және жоғары оқу орындарының гендерлік теңдік мәселелері бойынша элективті пәндерді әзірлеуі қарастырылған.

Қазіргі таңда жоғары оқу орындарында «Білім», «Гуманитарлық ғылымдар», «Құқық», «Әлеуметтік ғылымдар, бизнес және экономика» бағыттары бойынша мамандықтардың оқу жұмыс жоспарларды таңдау компонентін

гендерлік мәселелер аспектісін қарастыратын 60-тан астам таңдамалық курстар әзірленіп, енгізілген. Сонымен қатар, қазіргі таңда жоғары оқу орындарына оқу жұмыс жоспарына «Өнер», «Техникалық ғылымдар және технологиялар», «Жаратылыстану ғылымдары», «Ауыл шаруашылығы ғылымдары», «Қызметтер», «Денсаулық сақтау және әлеуметтік қамтамасыз ету» бағыттарындағы мамандықтар үшін гендерлік аспектіні қарастыратын пәндерді енгізу ұсынылған.

Ауыл қыздарына арналған кәсіптік орта және жоғары білім жүйесінде арнайы квотаның бар болуы (ауыл шаруашылығы, медицина, техникалық мамандықтар, құқық, қызмет көрсету саласы, мәдениет).

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі 2015-2019 жылдарға арналған Индустриалдық-инновациялық даму мемлекеттік

бағдарламасын іске асыру шеңберінде экономиканың басым салаларын білікті мамандармен қамту үшін базалық университет пен колледждерді дамыту жұмыстары жүргізілуде. Нәтижелі жұмыспен қамтуды және жаппай кәсіпкерлікті дамытудың 2017-2021 жылдарға арналған бағдарламасы шеңберінде жұмыс біліктілігін қалайтын барша арналған Тегін техникалық және кәсіптік білім жобасы жүзеге асырылуда. Кадрларды дайындаудың басым бағыттары анықталған. Бұл – сервис пен қызмет көрсету, техникалық, ауыл шаруашылық мамандықтары. 2018 жылғы 1 қаңтарға Нәтижелі жұмыспен қамтуды және жаппай кәсіпкерлікті дамыту бағдарламасын қатысушылардың жалпы санынан 81597 әйел адам құрайды, оның ішінде 40603 адам - ауылдық жерден.

Қазіргі кезде 824 техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарында 183 мамандық және 463 біліктілік бойынша оқыту жүргізіледі. 489198 адам білім алуда.

Техникалық және технологиялық мамандықтар бойынша оқитын әйелдер саны 35,6%, педагогикалық мамандықтары – 75,5%, гуманитарлық мамандықтары – 39,2%, медициналық мамандықтары – 78,6%, ауыл шаруашылық мамандықтары – 24,8%.

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі «Кәсіпқор» холдингімен бірлесіп экономиканың басым бағыттары негізінде 25 әріптестік колледж іріктелінді.

Шағын және орта бизнесті қолдау мақсатында техникалық және кәсіптік білім берудің барлық ұйымдарында әйелдерді оқыту және қайта оқыту жүзеге асырылады.

Жоғары білімді 130 жоғары оқу орындарында алуға болады. 2018 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша бакалаврлардың жалпы саны 477 074 адамды құрайды, олардың ішінде 263 129 адам (55,1%) – әйелдер, магистранттардың саны 32893 адамды құрайды, оның ішінде 19813 адам (60,2%) – әйелдер, докторанттардың саны 2710 адамды құрайды, оның ішінде 1673 адам (61,7%) – әйелдер.

Заң мамандықтары бойынша жалпы

контингентті 51728 адам құрайды, оның ішінде 18198 адам (35,2%) – әйелдер. 2017 жылы түлектердің саны 19814 адамды құрады.

Ауыл шаруашылығы мамандықтары бойынша – 10145 адам, оның ішінде 5641 адам (56%) – әйелдер. Түлектердің саны – 2163 адам, оның ішінде 1225 адам (52%) – әйелдер.

Медициналық мамандықтар бойынша – 34546 адам. Оның ішінде 21584 адам (62,5%) – әйелдер. Түлектердің саны – 4792 адам, оның ішінде 3395 адам (71%) – әйелдер.

Техникалық мамандықтар бойынша – 103902 адам, оның ішінде 35346 адам (36%) – әйелдер. Түлектердің саны – 26332 адам, оның ішінде 9324 адам (35,4%) – әйелдер.

Жаратылыстану ғылымдары бойынша – 14149 адам, оның ішінде 9278 адам (65,6%) – әйелдер. Түлектердің саны – 3774 адам, оның ішінде 2413 адам (64%) – әйелдер.

ҚР жоғары оқу орындарында ауыл квотасы бойынша 58 258 адам оқиды, оның ішінде 37 245 адам (63,9 %) – әйелдер.

Қазіргі кезде Қазақстан Республикасында жоғары білімі бар халықтың саны 4 051 612 адамды құрайды.

Ғылыми дәреже

2017/2018 оқу жылы Қазақстан Республикасында жоғары ғылыми біліктілік кадрларды дайындау магистранттарды дайындайтын 107 ұйымдарда, докторанттарды дайындайтын 70 ұйымда жүзеге асырылған.

Магистранттардың жалпы саны – 34609 адам. Мемлекеттік білім беру тапсырысы есебінен жалпы оқушылардың санынан алғанда 47,9% құрайтын 16565 адам оқиды, ақылы білім беру қызметтерін 17174 адам немесе 49,6% алады. Магистратура бітіргендердің саны – 18268 адам, оның ішінде диссертация қорғаған – 18210 адам немесе 99,7%.

2018 жылғы 1 қаңтардағы докторанттардың жалпы саны 3 603 адамды құрады. 2018 жылы бойынша қабылданған докторанттардың саны 1 671 адам, оқу аяқталғанға дейін шығып кеткен 112 адам және белгіленген мерзімнен

асып дайындықтан өткен адамдардың саны 36. Докторантура бітіргендердің саны 721 адам құрады, оның ішінде диссертация қорғаған – 249 адам немесе 34,5%.

Кәсіптік бағыты бойынша докторанттардың саны 113 адам және философия докторанттардың (PhD) саны – 3490 адам құрайды.

Қазіргі кезде профессорлар-оқытушылар құрамының саны 38 212 адам құрайды. Оның ішінде ғылыми дәрежесі бар – 18 589 адам.

Өңірлер көрсеткіші

Жоғары білім алудың қолжетімділігі мен сапасын арттырып, студент жастардың жатақханадағы жағдайын жақсарту барысында өңірлердің де жұмысымен таныса кетсек. Мысалы, Маңғыстау облысының көрсеткіші бойынша 2018-2019 оқу жылында республикалық деңгейде жыл сайын бөлінетін 54 мың грантқа қосымша тағы 20 мың грант бөлінген. Былтыр осы мақсатта облыс бойынша сұранысқа ие әрі өңір экономикасына қажетті жергілікті мамандарды дайындау үшін арнайы 50 грант бөлінді. Биыл тағы да 50 грант бөлінеді. Облыста 26 техникалық-кәсіптік білім беру

ұйымдарында барлығы 21 792 студент білім алуда (12 836 – мемлекеттік тапсырыс бойынша, 8 956 – ақылы түрде). Жатақханамен қамтылғандар саны 442 (Ақтау қаласы – 200 орындық, Қаракия ауданы – 200 орындық, Жаңаөзен қаласы – 42 орындық). Ал, жатақхана қажет ететіндердің жалпы саны – 1 675. Бейнеу политехникалық колледжі жанынан 200 орындық жатақхана салуды қаржыландыру мәселесі Білім және ғылым министрлігіне ұсынылып, министрлік тарапынан қолдау тапқаны анық.

Үшінші бастаманы жүзеге асыру аясында Павлодар облысында 1531 білім гранты бөлінді. Бұл өткен жылмен салыстырғанда 24,3%-ға көп. Сонымен қатар жоғары білімді және ЖОО-дан кейінгі білімі бар кадрларды педагогикалық, медициналық, техникалық мамандықтар бойынша даярлау мақсатында жергілікті бюджет есебінен жалпы сомасы 65 млн. теңгені құрайтын 200 грант бөлінді. Өткен жылы демеушілік қолдау арқылы әрқайсысы 200 орынға арналған 2 жатақхана салынды. 2020 жылға дейін 9 жатақхананы салу жоспарланып отыр, бұл 2630 студенттің жағдайын жасауға мүмкіндік береді.

2018–2019 оқу жылында барлығы 5231 мемлекеттік грант берілді, бұл өткен жылғыдан 1367 артық. 2930 орындық 10 жатақхана салынады, – деді Алматы облысы әкімінің бірінші орынбасары Л. Тұрлашов.

Шығыс Қазақстан облысы әкімінің орынбасары Серік Ақтановтың айтуынша, жатақханалар өңір аумағындағы ЖОО-лар мен колледж шәкірттері үшін салынады. Онда барлығы 4 608 орын қарастырылған. Бұдан бөлек аймақтағы жетекші ЖОО-лары үшін тағы үш нысанның құрылысы жоспарланып отыр: Сәрсен Аманжолов атындағы ШҚМУ үшін 600 орындық, Д.Серікбаев атындағы ШҚМТУ-ға 500 орындық, Шәкәрім Мемлекеттік

университетінің шәкірттеріне 500 орындық студенттер үйі салынып, жыл аяғына дейін Семей қаласындағы электротехникалық колледждің 250 орындық жатақханасы ашылады, – деді.

Пікір

Осы көтеріп отырған тақырыбымыздың аясында ұстаз ретінде **«Тұран-Астана» университетінің әлеуметтік-гуманитарлық және тілдер кафедрасының аға оқытушысы Жұмағұлов Елдос Тәңірбергенұлының пікірімен де бөлісе кетуді жөн көрдік.**

Әлеуметтік бастамалар – азаматтарға қамқорлық

Конституцияға сәйкес, Қазақстан өзін әлеуметтік мемлекет деп жариялаған болатын. Әлеуметтік мемлекеттің негізгі сипаттамасы – халықтың әлеуметтік жағдайын айрықша назарда ұстауы. Мемлекет басшысы ұсынған «5 әлеуметтік бастама» Қазақстан Республикасының мемлекеттік саясатының әлеуметтік сипатта болуының белгісі. Бес бастама да бүгінгі қоғамның өзекті мәселелерімен байланысты.

Көптеген бағдарламалар қабылдағанына қарамастан, толық шешімін таппаған мәселе – халықтың тұрғын үймен қамтамасыз етілуі. Елімізде орташа есеппен алғанда 2,5 млн-ға жуық азаматтың баспанасы жоқ екен. Ипотеканың пайызы төмендесе қаншама отбасының баспанаға ие

болуына көмегі болары сөзсіз. Табысы төмен азаматтар үшін салықтың азаюы және оның еңбекақыға қайтарылуы жақсы бастама болды.

Университет оқытушысы ретінде мені мемлекеттік білім беру гранттары санының арттыру арқылы білімді жастардың білім алуға шын мәнінде қол жетімділігін арттыратыны қуантады. ҚР ҰЭМ Статистика комитетінің ақпараты бойынша, жатақхананы қажет ететін студенттер көлемі Астанада – 19 618, Алматыда – 35 700, Қарағанды облысында – 11 491 адамды құрайды. Тұрақты жататын жері болмаған жастың оқуға құлшынысы да мәз болмасы түсінікті. Жатақханамен қамтамасыз ету көптен келе жатқан күрделі мәселе еді. Бүгінгі жастарға жасалған қамқорлық ертеңгі күні қайтарымы болатыны түсінікті. Білімге салынған инвестиция – ең тиімді инвестиция.

Кәсібін ашқысы келген талапты азаматтарға несие берудің ұлғаюы да жақсылықтың белгісі. Іскер адамдар – экономиканың тірегі. Тек, несие ақшасын тиімді жұмсау және оны қайтару жолдарын нақтылап, жауапкершілікті күшейтсе жөн болар еді.

Елді газбен қамтамасыз ету бойынша мемлекет басшысының тапсырмасы еліміздің экономикалық және экологиялық жағдайына оң ықпал етер еді. Өңірдегі ауыл халқы үшін тамаша жаңалық болар еді.

Жалпы бұл әлеуметтік бастамалар өте орынды және қажет. Елбасы бастамалары тиянақты орындалса, елдің дамуына серпін беретініне күмән жоқ.

P.S. Біздің де, еліміздің дамуы алға дами беретініне күмәніміз жоқ. Тек жұмылып жұмыс жасасақ болғаны. Балалар, оқушылар, студенттер еліміздің болашағы екені анық. Ендеше болашағымызды бағалап, сапалы білім беріп, саналы ұрпақ асырайық, ағайын!

Здоровье нации – богатство страны

В Стратегии «Казахстан-2050» Президент Нурсултан Назарбаев подчеркнул, что для дальнейшего развития страны и вхождения в число 30-ти наиболее развитых стран мира к 2050 году следует преодолеть разрыв в развитии между странами Организации экономического сотрудничества и развития (ОЭСР) и Казахстаном.

В этой связи государство должно обеспечить поэтапное внедрение стандартов стран ОЭСР, направленных на улучшение качества и доступности предоставляемых медицинских услуг, повышение эффективности системы управления и

финансирования системы здравоохранения, а также рациональное использование имеющихся ресурсов.

Так, в соответствии с Указом Президента РК Н. Назарбаева для планомерного достижения показателей здоровья граждан, соответствующих уровню 30 наиболее развитых стран мира, и в продолжение Госпрограммы развития здравоохранения РК «Саламатты Қазақстан» на 2011–2015 годы была разработана программа «Денсаулық» на 2016–2019 годы.

Главная цель программы состоит в увеличении к 2020 году ожидаемой средней продолжительности

жизни населения Казахстана до 73 лет.

По информации Министерства здравоохранения РК, по итогам 2017 года общая продолжительность жизни казахстанцев составила 72,41 лет. Общая смертность снизилась на 2,6%, младенческая смертность – на 6,4%, материнская смертность – на 5,5%, смертность от туберкулеза – на 11,8%, от злокачественных новообразований – на 5,7%, несчастных случаев – на 8,7%.

Ход практической реализации данной программы в регионах под постоянным контролем Президента Республики Казахстан Нурсултана Назарбаева. Вот и во время рабочей поездки в Актюбинскую область он посвятил данному аспекту особое внимание.

Так, при посещении офтальмологического центра ТОО «DaruZharуу» Глава государства осмотрел поликлиническое, диагностическое, стационарное отделения, лазерный центр и операционный блок новой клиники, а также ознакомился с современным медицинским оборудованием для проведения офтальмологических операций.

Нурсултан Назарбаев отметил важное значение ввода подобных объектов, которые позволяют населению региона получать высокоспециализированную офтальмологическую помощь европейского уровня без выезда за пределы страны.

Медицинские работники поблагодарили Президента Казахстана за постоянное внимание к сфере здравоохранения и эффективную социальную политику.

Кроме того, Главе государства был презентован макет первого медицинского реабилитационного центра, строительство которого планируется в городе Астане.

ТОО «DaruZharуу» является крупнейшим в регионе центром офтальмологии и микрохирургии глаза, построенным совместно с австрийской компанией в рамках государственно-частного партнерства. Стоимость проекта составляет 3,2 млрд тенге. Клиника оснащена современным медицинским оборудованием европейского производства. Стационар рассчитан на 60 мест, поликлиника – на 500 посещений в день.

В ходе посещения детского реабилитационного центра «Аяла» Глава государства ознакомился с программами социально-психологической и

медицинской реабилитации детей с церебральным параличом, аутизмом, нейро-ортопедической патологией, включающими современные специализированные технологии и стандарты.

Кроме того, Нурсултан Назарбаев был проинформирован об итогах реализации областного проекта «Бақытты бала», в рамках которого открыты и действуют специальный коррекционный детский сад для детей с особыми потребностями, психолого-медико-педагогическая консультация, детский оздоровительный лагерь «Күншуақ», кабинеты психолого-педагогической коррекции в районах, ресурсные кабинеты по развитию инклюзивного образования в средних школах г.Актобе.

Данный центр построен ТОО «Актюбинская медная компания» в рамках социальной ответственности бизнеса и оснащен современным оборудованием из Швейцарии, Чехии, Польши и России.

Глава государства осмотрел новую городскую ледовую арену Ледового дворца, построенную с участием словацких инвесторов в рамках государственно-частного партнерства.

Нурсултан Назарбаев поздравил молодых хоккеистов, а в их лице всех актюбинцев с открытием Ледового дворца и сделал памятную надпись на символической шайбе.

Спортивный комплекс общей площадью 8500 кв.м позволяет круглогодично проводить профессиональные соревнования по хоккею, шорт-треку, фигурному катанию, баскетболу, мини-футболу, боксу, большому теннису, гимнастике, а также массовые катания на коньках. Арена вмещает более 2500 зрителей.

Ознакомился он и с работой спортивного комплекса теннисного центра «ACE Tennis Center», построенного в рамках государственно-частного партнерства, и отметил, что открытие объектов спортивной инфраструктуры в регионах будет способствовать популяризации здорового образа жизни и позволит поднять уровень развития тенниса в стране.

В ходе посещения Нурсултан Назарбаев побеседовал с молодыми спортсменами, сделал памятную надпись на теннисном мяче, а также осмотрел гостиничный комплекс и другие помещения Центра.

Принята новая Декларация по первичной медико-санитарной помощи

25–26 октября в Астане по случаю 40-й годовщины Алма-Атинской декларации проходит Глобальная конференция по первичной медико-санитарной помощи под названием «От Алма-Аты к всеобщему охвату услугами здравоохранения и целям устойчивого развития». В церемонии открытия конференции и сессии высокого уровня принял участие Премьер-Министр РК Б. Сагинтаев.

В Астану съехались представители 140 государств-членов ВОЗ, международных организаций и мировой академической элиты. Всего – около 1500 участников. Организаторами мероприятия выступили Правительство Казахстана, Всемирная организация здравоохранения и ЮНИСЕФ.

Основная цель, которую преследуют участники конференции, – обсуждение дальнейшего развития первичной медико-санитарной помощи на высоком уровне, принятие Астанинской декларации по первичной медико-санитарной помощи.

Конференцию открыл Президент Казахстана Нурсултан Назарбаев, обращаясь к участникам мероприятия посредством видеобращения.

«Вклад в улучшение здравоохранения во всем мире стал важным достоянием медицинского сообщества. Тот исторический документ (Алма-Атинская декларация, названная ООН «Великой хартией мирового здравоохранения») вошел в

учебники многих вузов других стран. Подписание в 1978 году Декларации ВОЗ стало ярким примером эффективности международных усилий. В ней были выделены базовые принципы развития ПМСП. Это санитарное просвещение населения, охрана здоровья матери и ребенка, профилактика заболеваний, включая вакцинацию, а также лекарственное обеспечение. С тех пор здравоохранение всего мира развивалось согласно этим ключевым направлениям», – сказал Президент Казахстана.

По словам Главы государства, сегодня человечество стоит перед новыми вызовами – ухудшение состояния окружающей среды, малоподвижный образ жизни, нездоровое питание, которые привели к увеличению хронических болезней.

«В свою очередь, вопрос заболеваемости населения повышает нагрузку на системы социального обеспечения. Особую значимость и актуальность на современных этапах приобретают вопросы финансирования здравоохранения и всеобщего охвата медицинских услуг. Эти темы будут вынесены на обсуждение в Генеральную Ассамблею ООН в 2019 году», – сказал Президент.

Также Елбасы отметил, что современные тенденции развития технологической революции открывают новые перспективы для человечества.

«Сегодня в Казахстане, как и во всем мире, активно ведутся процессы цифровой трансформации, в том числе в сфере здравоохранения. Обеспечение поддержки здоровья населения является основой устойчивого развития и роста благосостояния нации. Я призываю всех лидеров стран определить это в качестве главного приоритета государственной политики. Принятие новой Астанинской декларации о первичной медико-санитарной помощи станет важной вехой на пути совершенствования систем здравоохранения во всем мире. Я верю, что этот программный документ будет содействовать повышению качества жизни, укреплению здоровья людей в глобальном масштабе. Выражаю всем благодарность за активное участие в конференции, желаю успехов и плодотворной работы», – сказал Президент Казахстана.

Генеральный секретарь ООН А. Гутерриш через видеосвязь также обратился к участникам Глобальной конференции.

«Здоровье населения – это и результат и драйвер устойчивого развития. Качество здравоохранения напрямую связано с качеством жизни. Наша система защиты здоровья направлена, в первую очередь, на профилактику. Сорок лет назад Алма-Атинская Декларация признала важность первичной медицинской помощи, тем не менее до сих пор очень много людей, у которых нет доступа (к первичной медицинской помощи). Цель ясна – защищать и способствовать физическому и психологическому благополучию людей. Спасибо за вашу приверженность этой цели», – сказал Генеральный секретарь ООН.

Премьер-Министр Казахстана Бакытжан Сагинтаев в своем выступлении отметил значимость проведения Глобальной конференции в Астане. 40 лет назад именно на казахстанской земле была принята Алма-Атинская декларация. Ее уникальность в том, что впервые в истории человечества всеми государствами официально признается равное право людей на здоровье. Вместе с тем, учитывая, что мир меняется, технологический прогресс требует обновления взглядов и поиска ответов на новые вызовы.

«В результате совместных усилий стран-членов ВОЗ, международных организаций, академического сообщества подготовлена новая Декларация

по первичной медико-санитарной помощи. Ее принятие задаст направления для развития ПМСП в качестве основы системы здравоохранения любой страны. В новой декларации отражаются обязательства государств, людей и сообществ, систем здравоохранения и партнеров в достижении здоровья для всех через устойчивую ПМСП», – сказал Б. Сагинтаев, выразив уверенность, что Глобальная Конференция в Астане позволит найти ответы на широкий круг вопросов. Казахстан открыт для диалога и готов к взаимодействию.

Далее в ходе пленарного заседания выступили представитель Архиепископа Фрэнсис Чулликат с Обращением Его святейшества Папы римского Франциска; заместитель Премьер-Министра, министр здравоохранения Непала Упендра Ядав; генеральный директор Всемирной Организации здравоохранения Тедрос Адханом Гебрейесус; исполнительный директор Детского фонда ООН (ЮНИСЕФ) Генриетта Фор; Европейский комиссар по вопросам здравоохранения и продовольственной безопасности Витянис Андрюкайтис и другие.

По итогам выступлений делегатов состоялась церемония принятия Декларации Астаны «Всеправительственный подход к продвижению первичной медико-санитарной помощи в направлении всеобщего охвата услугами здравоохранения».

Принятие Декларации Астаны позволит определить развитие системы ПМСП в XXI веке во всем мире как основы системы здравоохранения любой страны, через которую можно достичь всеобщего охвата медицинскими услугами и здоровье для всех. В новой Декларации будут отражены обязательства государств, людей и сообществ, систем здравоохранения и партнеров в достижении здоровья для всех через устойчивую ПМСП. Далее вопрос ПМСП и всеобщего охвата планируется выдвинуть на встречу высокого уровня на Генеральной Ассамблее ООН на уровне глав государств в сентябре 2019 года.

Мероприятие продолжилось планарными заседаниями и сессиями с участием министров здравоохранения, финансов, экономики, образования, окружающей среды и руководителей международных организаций. Кроме того, программа конференции включает такие мероприятия, как сайд-

ивент, дискуссионные сессии и выставки.

Следует отметить, что в рамках конференции организован ряд дополнительных мероприятий. Это саммит мэров Европейской сети ВОЗ «Здоровые города» в г. Алматы, молодежный форум на базе «Назарбаев университета», Walk the Talk, хакатон и выставка «ИТ в здравоохранении» в Национальном музее в Астане.

Генеральный директор Всемирной Организации здравоохранения Тедрос Адханом Гебрейесус на полях Глобальной конференции по первичной медико-санитарной помощи дал оценку развитию здравоохранения Казахстана.

«Сегодня в Астане я вижу три положительных пункта в развитии здравоохранения. Первое, я вижу все признаки сотрудничества. Второе, цифровые технологии. Третье, это люди, которые верят в первичные медико-санитарные функции», – сказал Гендиректор ВОЗ.

Кроме того, он выразил свое удовлетворение по поводу подготовки кадров в стране.

«Я очень рад видеть в Астане столько молодых начинающих специалистов, которые в дальнейшем сыграют большую роль в нашем сотрудничестве. Сегодня мы работаем над глобальной поддержкой и совместной деятельностью. Это – фонды по здравоохранению», – сказал Т. Гебрейесус.

Проведение Глобальной конференции в Астане Т. Гебрейесус назвал значимым событием в истории ВОЗ.

«Результатом данного мероприятия является подписание Декларации по повышению доступности медицинских услуг. Она определяет курс развития вообще всех систем здравоохранения, а также связана с вопросами финансирования здравоохранения и усилением первичного звена», – сказал Гендиректор ВОЗ.

Вместе с тем, он проинформировал, что сейчас во всем мире наблюдается различная продолжительность жизни. Некоторые пользуются медицинской помощью, а некоторые даже не знают основ. По крайней мере половина населения планеты Земля не имеет полного доступа к услугам первичной медико-санитарной помощи. В завершение Т. Гебрейесус подчеркнул, что нужно помнить, что самое важное в вопросе медицины, это не политические аспекты, а люди.

Повышение качества МЕДИЦИНЫ

Премьер-Министр РК Бахытжан Сагинтаев в ходе рабочей поездки в Алматинскую область встретился с представителями медицинской общественности региона, были обсуждены принимаемые меры по реализации задач, поставленных Главой государства в Послании «Рост благосостояния казахстанцев: повышение доходов и качества жизни» в сфере здравоохранения, а также практическая реализация Государственной программы развития здравоохранения Республики Казахстан «Денсаулық» на 2016-2019 годы.

В ходе встречи рассмотрены вопросы повышения качества и доступности медицинских услуг, роста заработной платы врачей и медсестер, развития человеческого капитала посредством создания условий для ведения здорового образа жизни,

внедрения цифровизации и дерегулирования сферы здравоохранения.

Открывая встречу Премьер-Министр Б. Сагинтаев напомнил, что в недавнем Послании народу Казахстана Глава государства обозначил перед Правительством шесть ключевых задач, которые должны быть реализованы в ближайшей перспективе. Главная цель нового Послания – улучшение качества жизни населения.

Отмечено, что благодаря успешной реализации Послания Президента «Третья модернизация Казахстана: глобальная конкурентоспособность» по итогам прошлого года достигнут рост экономики. Принятые меры создали необходимые условия, и в этом году Главой государства принято решение о повышении уровня доходов населения. Так, с 2019 года

минимальная зарплата будет повышена в 1,5 раза: с 28 до 42 тыс. тг. Нововведение коснется 1,3 млн наемных работников – их зарплата вырастет до 30%; а также 275 тыс. гражданских служащих, доходы которых увеличатся на 35%.

Для работников сферы здравоохранения, а именно участковых врачей и медсестер, в 2019–2020 гг. размер зарплаты повысят на 20%. Это 10 тыс. участковых врачей и 30 тыс. медсестер. В целом для дальнейшего развития систем здравоохранения и образования объем государственных расходов на эти направления в ближайшие пять лет увеличится до 10% от ВВП.

Б. Сагинтаев обратил внимание участников встречи на поручение Президента повысить доступность и качество первичной медико-санитарной помощи, особенно на селе. Проведенная накануне в Астане международная конференция позволила обсудить с представителями стран-членов Всемирной организации здравоохранения и иных международных объединений основные направления дальнейшего развития первичной медико-санитарной помощи. Среди участников было свыше 1500 участников от 140 стран мира.

Представители медицинских организаций области в свою очередь выступили в поддержку инициатив Главы государства по повышению заработной платы работникам системы здравоохранения.

Директор Талдыкорганской городской многопрофильной больницы С. Кусмолданова отметила, что повышение заработной платы на 20% повышает мотивацию медицинских сотрудников и увеличивает приток квалифицированных кадров в учреждения

здравоохранения области. Также, по ее словам, внедрение цифровизации, к примеру, электронные паспорта здоровья, повысит качество оказания медуслуг. Врач-педиатр городской поликлиники №2 А. Жумагазиева заявила, что повышение зарплаты окажет положительное влияние на имидж врачей и привлекательность медицинской специальности.

Заместитель директора областного кардиологического центра, врач-кардиолог А. Шормаков сообщил, что благодаря внедрению новых технологий показатели смертности снижены в 4 раза по сравнению с 2009 г., в ближайшее время планируется достигнуть показателей стран ОЭСР. Следует отметить, что в год здесь проводится около 250 операций на сердце. В свою очередь, врач общей практики Ескельдинской центральной районной больницы М. Тлеуберды рассказала о пользе цифровизации для предоставления оперативной и качественной медицинской помощи.

Об инновационных подходах в работе рассказал директор областной станции скорой и неотложной помощи Б. Оспанов. По его словам, цифровизация рабочих процессов сокращает время предоставления медпомощи, позволяет в краткие сроки посредством автоматизированной системы информировать врача о состоянии пациента. Таким образом, в момент прибытия пациента в медучреждение ему сразу же оказывается необходимая помощь.

«До конца текущего года планируется завершить мероприятия по оснащению компьютерной техникой рабочих мест и подключение к сети интернет медицинских организаций до районного уровня. В настоящее время в медицинских организациях

обеспеченность компьютерной техникой составляет 94%», – сказал Б. Оспанов.

По завершении выступлений медицинской общественности аким области А. Баталов доложил, что в регионе приступили к реализации поручений Главы государства в части улучшения качества медицины. Повышаются заработные платы медикам, из местного бюджета выделяются средства на инвентаризацию, паспортизацию, оснащение новой техникой объектов здравоохранения. Главный результат всех этих мер – значительное снижение материнской, младенческой, детской смертности, смертности от сердечно-сосудистых заболеваний, туберкулеза.

На сегодняшний день в Алматинской области имеется 811 учреждений здравоохранения, работает около 20 тыс. медработников. В 511 медорганизациях используются 22 информационных системы. К сети интернет подключены все областные и районные больницы, обеспеченность компьютерами составляет 94%, для доведения до 100% в текущем году дополнительно закупается 1024 компьютера. До конца года планируется завершить внедрение медицинской информационной системы «Жетысу» и с 1 января 2019 году обеспечить переход на безбумажный документооборот.

В рамках Послания «Рост благосостояния казахстанцев: повышение доходов и качества жизни» работники первичной медико-санитарной помощи, внедрившие новые подходы управления заболеваниями, получают дополнительно 20%-ную надбавку к заработной плате. По области заработная плата повысится у 3531 чел., в том числе у сельского

врача – с 277 до 332 тыс. тг, медицинской сестры – с 115 до 135 тыс. тг.

Подводя итоги встречи, Премьер-Министр РК Бакытжан Сагинтаев отметил, что в целях повышения качества медицины необходимо также развивать и частный сектор. В частности, обозначена необходимость смягчения требований к частным медицинским организациям, а также развития социальной экономики посредством размещения госзаказов в частных клиниках.

Напомним, Правительством проведена комплексная работа по дерегулированию системы здравоохранения и созданию необходимых условий для ведения бизнеса. В 2017 году отменены 29 устаревших и дублирующих санитарных правил в сфере здравоохранения, образования и услуг. Требования в проверочных листах сокращены в 6,3 раза и содержат исключительно требования, влияющие на безопасность процессов и услуг. В целом количество проверок бизнеса сокращено в 1,7 раза. Параллельно пересмотрены требования к набору и площадям лечебно-профилактических учреждений.

Данная оптимизация позволила сократить затраты на строительство объектов здравоохранения на 30%. Для развития частного предпринимательства в сфере здравоохранения количество требований к объектам по изготовлению лекарственных средств сокращено в 4,6 раза, оказывающим стоматологические услуги – в 2,2 раза, амбулаторно-поликлиническую, консультативно-диагностическую и стационарную помощь – в 1,4 и 1,3. Наряду с этим проведена работа по исключению дублирующих требований в других НПА.

Перспективный план «Денсаулық»

В рамках Государственной программы развития здравоохранения Республики Казахстан «Денсаулық» на 2016-2019 годы, принятой на заседании Правительства 15 октября 2018 года, определены задачи деятельности на 2019 год. Приоритетами стали вопросы повышения качества оказания медицинской помощи и уровня профессиональной подготовки.

Необходимо отметить, что в рамках реализации Госпрограммы «Денсаулық» в стране произошли позитивные сдвиги медико-демографических показателей.

Улучшены основные показатели здоровья в части снижения смертности, удлинения общей продолжительности жизни казахстанцев.

Активно ведется работа по совершенствованию первичной медико-санитарной помощи. В частности, обеспечено разукрупнение амбулаторно-поликлинической сети и повышение доступности первичной помощи, в результате увеличения количества врачебных участков и снижения нагрузки прикрепленного населения на участковы врачей выросло количество посещений поликлиник населением.

В результате принятия мер по дерегулированию и снижению барьеров для бизнеса, отменены 29 санитарных правил, пересмотрены – 23, санитарные требования сокращены в 6 раз. Возросло количество частных медицинских организаций среди поставщиков первичной медико-санитарной помощи.

Внедрен переход от малоэффективной и затратной диспансеризации к программе управления основными хроническими заболеваниями, приводящими к госпитализации и инвалидизации населения.

По итогам внедрения пилотного проекта трех заболеваний (артериальная гипертензия, сахарный диабет, хроническая сердечная недостаточность) данная модель показала высокую эффективность: стабилизация артериального давления у 50% пациентов, снижение в 2 раза случаев госпитализаций при хронической сердечно недостаточности, у 40% пациентов с сахарным диабетом была достигнута положительная динамика заболевания.

В результате принятия нового стандарта оказания скорой медицинской помощи, улучшена работа данного сектора, в результате, за первое полугодие 2018 года время доезда бригад скорой помощи сократилось на 28%, показатель успешной реанимации вырос на 22% в сравнении с аналогичным периодом 2017 года.

В целом, повышение эффективности первичной медико-санитарной помощи привело к сокращению потребления стационарной помощи в первом полугодии 2018 года на 4%.

Ведется активная работа по цифровизации отрасли. До конца года планируется 100% переход всех медицинских организаций на электронные медицинские записи.

Количество сформированных электронных паспортов населения составляет более 11 млн

единиц. Это позволит обеспечить удобство и прозрачность процесса получения медуслуг, а также лекарственного обеспечения.

В целях эффективности и прозрачности процессов лекарственного обеспечения с 1 января 2018 года была проведена централизация закупок амбулаторных медикаментов, организация закупок в режиме онлайн трансляции. В результате была достигнута значительная экономия бюджетных средств (26,5 млрд тг.). Эти средства направлены на дополнительный закуп лекарственных препаратов для 20 тысяч больных.

В целях мониторинга учета и реализации лекарственных средств проводится совершенствование информационных систем, формирование потребности и мониторинг использования лекарственных средств персонифицированы по каждому пациенту. Это дает возможность точного пофамильного планирования закупок, выдачи и списания лекарственных средств, а также прямой контроль над остатками лекарств на местах.

Огромный фронт работ предусмотрен и на следующий период. Так, до конца 2019 года в целях повышения качества оказания медицинской помощи будет усилена роль амбулаторно-поликлинической службы и продолжена цифровизация отрасли.

В этой связи для снижения очередности и скученности к участковым врачам планируется разукрупнение поликлиник, через создание новых участков (в 2018 году – 10 398 участков, в 2019 году открытие дополнительно - 1530 участков) и развития малых форм первичной медико-санитарной помощи (далее - ПМСП) в шаговой доступности, в том числе через государственное частное партнерство.

Также по исполнению поручения Главы государства в рамках Послания по 30 основным заболеваниям, определяющих более 60% причин смертности и для дальнейшего развития семейной врачебной практики, запланирована трансформация диспансеризации (262 группы заболеваний) в программы управления заболеваниями (далее – ПУЗ).

Особенностью ПУЗ является активное управление заболеванием на уровне ПМСП, мультидисциплинарной командой врачей, а также вовлечение пациента в управление собственным

здоровьем.

Акматами будет проведено обучение всех медработников амбулаторного звена по данной программе к 2020 году.

Для повышения доступности поликлинической службы населению планируется увеличение объема записи к участковым врачам через мобильные приложения и портал e-gov с 25% до 50%.

В рамках Госпрограммы для улучшения кадровой обеспеченности и повышения уровня квалификации медицинских работников с 2019 года будет внедрен ряд мероприятий.

С целью определения психо-эмоциональной готовности абитуриентов, претендующих на обучение по медицинским специальностям, будет внедрен специальный экзамен для отбора в медицинские вузы и колледжи.

Для определения уровня подготовки и знаний выпускников медицинских вузов и колледжей будет законодательно закреплена обязательная независимая оценка знаний.

Реализуется стратегическое партнерство медицинских вузов с ведущими зарубежными университетами, включающее менторство с привлечением зарубежных специалистов на управленческие позиции и в качестве преподавателей, реализация программ академической мобильности преподавателей и студентов медицинских вузов.

На основе трансферта передовых зарубежных медицинских стандартов, на примере модели АОО «Назарбаев университет», медицинскими вузами в качестве стратегических партнеров привлечены зарубежные университеты, входящие в топ 500 лучших мировых - это медицинские школы США, Швеции, Италии, Польши, Литвы и Турции.

На управленческие позиции и в качестве профессоров кафедр привлечено 17 зарубежных специалистов из Швеции, Франции, Польши, Чехии, Италии, Индии, Турции и других стран.

В целях снижения дефицита медицинских кадров на местах внедрена обязательная трехлетняя отработка выпускников (с 2019 года), прошедших обучение по государственному гранту в регионах.

Также в рамках Госпрограммы предусмотрено увеличение доли молодых врачей, которым будут оказаны меры социальной поддержки в регионах

(с 32% до 60%), в целях обеспечения востребованных специалистов на местах, особенно в сельской местности.

Меры по лекарственному обеспечению граждан, предусмотренные Госпрограммой, обеспечат персонализированный электронный учет выдачи всех бесплатных лекарств и автоматизацию системы планирования лекарственного обеспечения.

В соответствии с поручением Главы государства разработаны и планируются запуск системы регулирования цен на все лекарства с 2019 года и внедрение пилотной системы отслеживания лекарств. К 2020 году будет обеспечен полный переход на электронный отпуск рецептурных препаратов через информационную систему лекарственного обеспечения.

Для повышения уровня здоровья граждан, в соответствии с поручением Главы государства, утвержден План мер по управлению общественным здоровьем, где предусмотрены направления по организации правильного здорового питания среди населения, профилактике поведенческих факторов риска (курение, употребление алкоголя), по охране репродуктивного здоровья и популяризации здорового образа жизни.

В целях реализации Государственной программы развития здравоохранения «Денсаулық» на 2016-2019 годы», а также 81 шага Плана нации «100 конкретных шагов» Министерством здравоохранения Республики Казахстан ведется работа по внедрению и развитию принципов корпоративного управления и менеджмента в государственных организациях здравоохранения, одним из элементов которого является преобразование медицинских организаций на право хозяйственного ведения и создание наблюдательных советов в государственных предприятиях.

В настоящее время Министерством разработан законопроект по вопросам здравоохранения, внесенный на рассмотрение в Мажилис Парламента Республики Казахстан.

По результатам проведенного социологического опроса отмечается положительная тенденция: по всем показателям доля респондентов, позитивно оценивших реформу (75,2%), в три раза превышает долю тех, кто отмечает исключительно негативные

перемены (19,5%) и в два раза выше уровня прошлого года (37,2%).

На вопрос о доверии к государственным органам при внедрении ОСМС 81,3% ответили, что полностью доверяют инициаторам реформы.

Кроме того, в соответствии с поручением Главы государства, Министерством труда и социальной защиты населения совместно с государственными органами реализуется Дорожная карта по формализации и вовлечению самозанятого населения в экономику страны.

Для легализации деятельности неформально занятых с 1 января 2019 года предлагается введение Единого совокупного платежа (далее – ЕСП), предусматривающий упрощенный порядок регистрации в налоговых органах.

В целом, введение ЕСП для неформально занятых позволит участвовать в системе ОСМС и получить доступ к медицинским услугам, неограниченным по сумме и видам, с правом выбора медицинского учреждения.

Для полномасштабного запуска процессов цифровизации здравоохранения продолжается работа по обеспечению организаций здравоохранения необходимой ИТ-инфраструктурой.

Оснащение компьютерной техникой врачей и среднего медицинского персонала организаций здравоохранения по Республике Казахстан составляет 90,8%. До конца года местными исполнительными органами планируется обеспечить 100% охват.

На уровне городов и районных центров все организации здравоохранения обеспечены доступом к сети интернет.

За последние 5 лет в республике в рамках средств государственного бюджета было построено более 340 объектов здравоохранения, преимущественно это амбулаторно-поликлинические организации, такие как поликлиники, врачебные амбулатории, медицинские пункты, фельдшерско-акушерские пункты.

Строительство указанных объектов позволило значительно улучшить качество и доступность медицинской помощи населению страны, в том числе в отдаленных населенных пунктах.

Передовики цифровизации

25-26 октября 2018 года – Детский фонд ООН (ЮНИСЕФ) совместно с Министерством здравоохранения РК организовали международный хакатон «Youth4health» в области первичной медико-санитарной помощи по поиску решений в области здравоохранения, чтобы обеспечить равные возможности для всех категорий пациентов.

В хакатоне принимали участие 240 участников из Казахстана, Узбекистана, Таджикистана, России, Индии, Украины. Участники из Казахстана приехали из 6 областей и 2 городов республиканского значения. В течение 48 часов участники занимались разработкой концепций инновационных решений под руководством 16 лучших менторов из разных стран - США, Беларуси, Украины, Казахстана и Италии.

Официальное открытие хакатона прошло с участием Исполнительного директора Детского фонда ООН (ЮНИСЕФ) Генриетты Фор, Министра здравоохранения РК Елжана Биртанова, Министра информации и коммуникаций РК Даурена Абаева и многократной чемпионки мира по шахматам Послом доброй воли ЮНИСЕФ в Казахстане Динары Садуакасовой.

«Почти четверть населения Казахстана – молодые люди. Это является огромным преимуществом, так как страна стремится обеспечить экономический рост на годы вперед. Казахстан осваивает и инвестирует

в инновации и безграничные возможности цифровой революции - от искусственного интеллекта до больших данных, технологий блокчейн, машинного обучения и цифрового здравоохранения, Казахстан исследует множество способов изменить жизни людей» - отметила Генриетта Фор, Исполнительный директор Детского фонда ООН (ЮНИСЕФ) в своем приветственном слове.

Министр здравоохранения РК Елжан Биртанов отметил, что иногда идеи молодых специалистов бывают просты и гениальны, могут принести не меньшую пользу по сравнению с официальными большими программами, реализуемыми крупными офисами. «Мы поддерживаем талантливых стартаперов, и сегодня хакатон тому свидетельство. Желаем удачи и ждем от участников хакатона свежих идей для улучшения системы здравоохранения».

В рамках хакатона студентами Международного университета информационных технологий (МУИТ) и Назарбаев Университета были разработаны такие решения, как мониторинг за хроническими заболеваниями с использованием данных любого фитнес-браслета, и устройство по замеру и передаче температуры при перевозке чувствительных лекарственных препаратов.

По итогам мероприятия определены и награждены победители. Так 1-е место заняла команда «Горчица», Ерланова Дана и Камалова Дильназ с проектом «Мониторинг пациентов с хроническими заболеваниями»; 2-е место - команда «Shiba», Мереке Алибек, Ли Сергей, Кулимбет Мухтар, Ильдар Фахрадиев, с проектом «Умная стелька по профилактике диабета» и 3-е место выиграла команда «Team 42», Гинет Аян, Сейлханов Куаныш, Аманжолов Ерлан, Муса Акежан, Тактарбекова Бибисара с проектом «Система мониторинга доставки медикаментов».

Хакатон стал одним из практических шагов реализации основного направления Государственной программы развития здравоохранения Республики Казахстан «Денсаулық» на 2016-2019 годы, в части повышения эффективности управления человеческими ресурсами в отрасли здравоохранения.

Санавиация Минздрава РК перевезла более 2000 пациентов

С начала 2018 года службой санитарной авиации страны осуществлено 2046 вылетов. Так, на 29 октября т.г. с начала года специалистами санавиации была оказана медицинская помощь 2240 пациентам, выполнено 2385 медицинских услуг, из них: 1827 транспортировок пациентов (76,6%), 387 консультаций (16,2%) и 171 операция (7,2%).

Основными причинами для оказания экстренной медицинской помощи в форме санитарной авиации являются: болезни системы кровообращения (22,9%), травмы, несчастные случаи и отравления (22,5%), патологии детского возраста (19,5%), патологии новорожденных (15,3%), акушерско-гинекологические патологии (10,4%) и прочие заболевания (9,4%).

Привлечение сил санитарной авиации осуществляется не только в пределах республики, также существует необходимость организации международных транспортировок граждан РК или оралманов, находящихся в критических состояниях за рубежом.

С начала 2018 года санитарной авиацией РК из зарубежных клиник для продолжения лечения в отечественных медицинских организациях транспортировано 12 граждан РК. Всего за период с 2011 года по настоящий момент, санитарной авиацией РК транспортировано 52 гражданина РК из стран Ближнего и Дальнего Зарубежья (Тайланд, Турция, Швейцария, США, Южная Корея, Египет, Кыргызстан, Китайская Народная Республика, Российская Федерация и др.).

Транспортировка из зарубежных медицинских организаций на родину осуществляется для граждан Республики Казахстан и оралманов, находящихся в тяжелом состоянии и нуждающихся в медицинском сопровождении, состояние которых не позволяет осуществить транспортировку наземным транспортом или

на воздушном судне регулярных рейсов гражданской авиации. Медицинская репатриация регламентирована приказом Министра здравоохранения РК от 11 декабря 2017 года № 933 «Об утверждении Правил предоставления медицинской помощи в форме санитарной авиации».

Напомним, в целях обеспечения своевременной и качественной медицинской помощи населению, проживающему в отдаленных районах нашей республики, при невозможности оказания такой помощи из-за отсутствия медицинского оборудования или специалистов соответствующей квалификации в медицинской организации по месту нахождения, привлекаются силы службы санитарной авиации. В случаях, при которых возникает необходимость оказания экстренной медицинской помощи, санавиация призвана оказывать максимально быструю и качественную медицинскую помощь с использованием воздушного транспорта каждому, кто в ней нуждается, независимо от его местонахождения и затрудненности маршрута.

С начала деятельности службы санитарной авиации (с 2011 года) выполнено 13 тыс. 155 вылетов, оказана помощь 18 082 пациентам, осуществлено 70 транспортировок донорских органов.

В Астане снизился уровень заболеваемости туберкулезом

В столице в рамках Глобальной конференции Всемирной организации здравоохранения по первичной медико-санитарной помощи подписана Декларация о намерениях к присоединению к инициативе Zero TB, передает официальный сайт акимата Астаны.

Документ подписали заместитель акима города Астана Ермек Аманшаев и исполнительный директор Партнерства Стоп ТБ («Stop TB Partnership») Лучика Дициу. Таким образом, Астана стала первым городом в Центральной Азии, присоединившимся к коалиции городов «Zero TB» (Инициатива по сокращению заболеваемости туберкулезом – Авт.).

Эта инициатива поможет облегчить выявление и раннюю диагностику туберкулеза, мобилизовать дополнительные финансовые, технические и клинические ресурсы для снижения показателей смертности и распространенности туберкулеза в городе. Подписав данную декларацию, местные органы власти продемонстрировали политическую приверженность, показав всему миру, что вопросы туберкулеза в столице решаются на высоком политическом уровне.

«В целом в данном направлении мэрией горда ведется большая работа. За последние годы нам удалось снизить уровень заболеваемости туберкулезом в четыре раза. Подобного рода меморандумы помогают нам взаимообогащаться новой информацией, новыми решениями и решать те вызовы, которые стоят сегодня», - отметил руководитель Управления общественного здравоохранения Астаны Камалжан Надыров.

В свою очередь директор партнерства Стоп ТБ (Stop TB Partnership) доктор Лучика Дициу указала на эффективность борьбы с туберкулезом на местном уровне.

«Мы поняли, что в борьбе с туберкулезом достичь нулевого показателя трудно на национальном уровне. Мы пришли к выводу, что легче бороться с этой болезнью начиная с маленьких территорий, это более эффективно даже с точки зрения финансирования. То есть эту работу легче проводить на местном уровне. Мы нацелены на работу с городами, потому что видим результаты. Даже в таких больших городах это приносит конкретные результаты», - сказала она.

В рамках декларации, по ее оценке, будет нацеленность на выявление потенциальных пациентов, то есть людей, которые заболели туберкулезом, но еще не знают об этом.

«Для нас очень важно поставить акцент на диагностику. Также мы можем помочь местным властям в покупке оборудования, приобретении лекарств. Также предусмотрено грантовое финансирование», - резюмировал эксперт.

Более подробно о ситуации с туберкулезом в городе рассказала главный врач противотуберкулезного диспансера города Астаны Анна Цепке.

«В последние годы в Казахстане, как и в Астане, намечилось улучшение всех эпидемиологических показателей по туберкулезу. В городе за 10 лет в 4 раза снизилась заболеваемость туберкулезом. Сейчас ежегодно в Астане выявляются всего около 400 новых случаев заболевания. Акцент сегодня мы делаем на раннем выявлении туберкулеза и, как итог, ранее начало лечения. Это самая главная профилактика – мы прерываем таким образом эпидемиологическую цепочку. В этом залог успеха. Астана с 2016 года начала включать в схемы для лечения новые противотуберкулезные препараты для лечения устойчивых форм туберкулеза, и это дает очень хороший эффект, и у нас сейчас наблюдается снижение устойчивых форм туберкулеза по Астане», - сказала она журналистам.

Заболеть сегодня может каждый, у кого снижен иммунитет, но в группе риска, по словам директора Национального научного центра фтизиопульмонологии РК Малика Аденова, представители социально уязвимых слоев населения, люди, страдающие алкоголизмом, наркоманией, без определенного места жительства.

В этом плане врачи рекомендуют всем выявлять жалобы, подозрительные в отношении туберкулеза, и направлять человека к врачу. «Их может выявить не только врач, но и любой другой человек – родственники, друзья или коллеги. В их числе – резкое снижение массы тела, потеря аппетита, длительный кашель – более 2-х недель, незначительная температура, как правило, к вечеру, ночная потливость. Надо задуматься, а не туберкулез ли это, идти к врачу и обследоваться», - резюмировала Анна Цепке.

Ұрпақ өрбіту мүмкіндіктерін сақтау мәселелері

Бала – әрбір отбасының бақыты, ұрпақ жалғастырушысы, еліміздің болашағы, тірегі. Сол үшін Елбасымыз осы ұрпақ өрбіту, халық санын көбейту мақсатында Қазақстанда денсаулық сақтау жүйесін жылдан-жылға дамытып жатыр. Елімізде дені сау азаматтар көп болсын, олар сау ұрпақ әкелсін деген мақсатта заманауи емханалар салынып, медициналық көмекке бөлінетін қаражат көлемі жыл сайын өсуде. Болашағын медицина саласымен байланыстыратын жастар мен осы салада еңбек ететін мамандардың шетелде білім алып, тәжірибе алмасып, біліктілігін арттыруының да мүмкіндіктері жылдан-жылға көбеюде. Бұл шаралардың маңызы зор, себебі осы қадамдар арқылы денсаулығын сақтау және жақсарту мақсатында қарапайым халыққа сапалы медициналық қызмет көрсету деңгейі жоғарылайды. Денсаулық сақтау мәселесінің екінші жағы – біздің отандастарымыз осы бір мәселеге жеткілікті деңгейде көңіл бөлмеуі, көп адамдардың өз денсаулығына салғырт қарауы. Жерлестеріміз мемлекет ұсынып отырған мүмкіндіктерді толығымен қолданып жатпайды. Мысалы, кез-келген мемлекеттік медицина орталықтарында тегін «скрининг» өтуге жағдай жасалған. Алайда адамдар ауырмаса, еш уақытта дәрігерге бармайды. Сау адам кем дегенде жылына бір рет емханадан «скрининг» өтсе, денсаулығына сауатты болса, жаңадан басталып келе жатқан ауытқуларды ертерек анықтаса, оны тез емдеуге мүмкіндік болар еді. Ал егер адам 365 күннің ең болмағанда 1 күнін денсаулығын қадағалауға арнай алмаса, аурудың пайда болғанын ескермей, артынан зардабын шегіп, қан аздығы, жүрек-қан тамырларының ауруы немесе онкологиялық аурулармен кезігіп жатады. Ал асқынып кеткен кейбір аурулардан айығып кетуге көп жағдайда заманауи медицина да көмектесе алмайды. 21 ғасырдың дерті болып кеткен бедеулік те соның салдарынан. Бүгінде Дүниежүзілік Денсаулық сақтау Ұйымының пайымдауынша, репродуктивтік жастағы ерлі-зайыптылардың 15-20 пайызы, яғни әрбір бесінші-алтыншы жұп бала көтере алмайды. Оның көптеген себептері бар. Мысалы, жас кезінде

Қазақстан Республикасы Президенті жанындағы Әйелдер істері және отбасылық-демографиялық саясат жөніндегі Ұлттық комиссиясының мүшесі, «Экомед» адам ұрпағын өрбіту клиникасының ғылыми директоры, биология ғылымдарының докторы
Салтанат Берденқызы Байқошқарова

аяқты жылы ұстамау және басқа себептерге байланысты жыныстық мүшелерге суық тию, темекі шегіп, арақ ішу, ерте және ретсіз жыныстық қатынасқа түсу, ең сорақысы – жасанды түсік жасату – бұл бедеулікке алып келетін ең көп кездесетін себептердің бірі. Бүгінде біз сияқты бедеулікті емдеу орталықтарына келетін әйелдердің 70-80 пайызға жуығы осы жасанды түсік жасату зардабынан бала көтере алмай жүргендер. Яғни кезінде бейсаналы түрде бала көтеріп, түсік жасатып, ал кейін тұрмыс құрып, есі кіріп, сәби көтергісі келгенде, бедеулік деген мәселеге тап болады. Енді кім кінәлі? Әдетте – дәрігер мен үкімет. Осындай кезде қынжылатынымыз рас. Өйткені көп жағдайда адам өзі кінәлі болып келеді. Адамдар біз дәрігерге ақша төледік, енді қайтсе де емдесін деп талап қояды. Ал кей жағдайда мәселе тек ақшада емес. Инфекцияны жұқтырған өзі, ерте жыныстық қатынасқа түскен өзі, жасанды түсік жасаған тағы өзі. Қарапайым ережелерді сақтамай, кейін бізге жылап келетіндер көп. Бір балаға зармыз, немесе екінші- үшінші баламызды көтере алмай жүрміз деген мәселемен де келеді. Әрине, бұл жерде барлық ер азаматтар мен әйелдерге кір артуға болмайды. Мәселен, нәзік жандардың бала көтеру мүмкіндіктеріне гормоналды ауытқулар, эндокринді аурулар, жағымсыз экологиялық факторлардың әсерінен болатын аурулар, эндометриоз, миома сияқты көптеген диагноздар да әсер етеді. Араларында туа біткен бедеулік – жыныс мүшелерінің, жатырдың жетілмей қалуы да болады, бірақ мұндай жағдайлар өте сирек кездеседі. Негізі қыздарды кішкентайынан жіті бақылауға алып, уақытында гинекологқа тексеріп тұру қажет.

Бедеулікпен кездескен жағдайда, оны емдеу үшін, оның нақты себептерін анықтау маңызды. Мысалы, кейбір емделушілер көп уақытын әртүрлі инфекция ауруларын емдеуге жоғалтады. Бірақ оның қауіпті және қауіпсіз түрі бар екенін түсіне бермейді. Қауіпсіз түрлері 95 пайыз адамда бар. Ол мүмкін емделуші бұрында ауырып кетіп, қазіргі кезде ағзада иммундық көрсеткіштері ғана қалуы мүмкін. Ал қауіпті түрі емделушінің ағзасында инфекцияның дәл қазіргі кезде өршіп жатқан, жедел түрде емдеуді қажет етеді. Мысалы, үш-төрт бала туған дені сау әйелдің қанын алсаңыз да, одан да неше түрлі инфекцияларға байланысты иммундық көрсеткіштер шығуы мүмкін. Оны емдей берсек, ол ағзаға зиян. Өйткені, адам көп антибиотиктер қабылдайды, гормоналды дәрі-дәрмек ішеді. Соны ажырата білуге кейбір дәрігерлердің біліктілігі жетпей жатады да, осы себептен маңызы жоқ инфекцияларды жылдар

бойы емдеумен емделушілердің алтын уақыты ысырап болады.

Жалпы Дүниежүзілік Денсаулық сақтау Ұйымының қорытындысы бойынша, адам денсаулығына әсер ететін бірнеше факторлар бар. Онда 20 пайызында адамға туа біте берілген генетикалық ерекшеліктері, 20 пайызында экологиялық факторлар, айналаның ластануы, 10 пайызы денсаулық сақтау саласына байланысты, ал 50 пайызында адамның өзінің өмір сүру салтына тікелей қатысы бар делінген. Яғни, адам өз денсаулығына бірінші өзі жауапты.

Мысалы, балалы болуды тек бедеулікпен кездескен жұптар ғана емес, табиғи жолмен балалы болу мүмкіндіктері бар ерлі-зайыптылар да алдын ала жоспарлауы қажет. Мұндай саналы қадамдар ана мен бала денсаулық көрсеткіштерінің жақсаруына апарды, өлім-жітім жағдайларының алдын алады. Бұл мәселеде де, өкінішке орай, өз және болашақ бала денсаулығына салғырт қараумен кездесіп жатамыз. Дәрігердің “Сізге қазіргі уақытта жүкті болуға болмайды” дегеніне құлақ аспай немесе мүлдем дәрігермен кеңеспей, нәтижесінде түрлі келеңсіз жәйттарға тап болатын аналар да аз емес. Әсіресе, мұндай мәселе Оңтүстік Қазақстан облысында жиі орын алып жатады.

Қазір онкологиялық аурулар да өте көп кездеседі. Оны алғашқы сатысында байқап, емдемесе, асқынып кетеді де, адам өліміне алып келіп жатады. Ал уақытылы скринингтен өтсеңіз, оны бастапқы деңгейінде анықтап, дер кезінде қажетті шара қолдануға болады. Қатерлі ісік ешқашан алдыңғы сатыларда белгі бермейді. Қазір жатыр мойынының қатерлі ісігі, сүт безінің қатерлі ісігі өте көп кездеседі. Сондықтан жылына кем дегенде бір рет, гинекологқа, маммологқа қаралу, уақытысында маммография өту, ер азаматтарға да андрологқа тексеріліп тұру керек. Жалпы, әр жасқа сәйкес міндетті түрде жылына 1 рет өтіп тұратын скринингтен ережелері бар, оны жергілікті мамандардан білуге болады.

Мысалы, Израиль мемлекеті кішкентай болғанымен, олар халқының сауаттылығымен, денсаулықтарының мықтылығымен мақтана алады. Өйткені, ол жердегі әрбір адам міндетті түрде жылына бір рет денсаулығын тексеріп отырады екен. Егер тексерген кезде қатерлі ісік 1-см дан аз болып, жаңадан өсіп келе жатса, оны 100 пайыз емдеуге болады дейді мамандар. Бүгінде, сол мамандардың айтуынша, Израильде әрбір сегізінші әйелдің сүт безінде қатерлі ісік анықталады. Яғни, бұл дерт біздің мемлекетте де бар деген сөз, бірақ бізде көпшілік

асқынған кезде дәрігерге барады. Германияда 55 жасқа келген адам жылына бір рет ішегін тексеру керек екен. Ойланып қарасақ, ол адамның 20 минут уақытын ғана алады, оған қоса ол тегін қызмет. Бұған да өз отандастарымыз бара бермейді. Жасыратыны жоқ, өзім де кейде қорқақтаймын тексерілуге, айта бергеннен кейін, шынында тексерілу керек, деп ойланады екенсің. Ерте анықталған аурудың емі жеңілдеу болатынын ескергеніміз жөн екен.

Жақында ақпарат құралдарының айтуынша, Денсаулық сақтау Министрі Біртанов Елжан Амантайұлы «Егер уақытылы медициналық тексеруден өтпесеңіз, дерт сол себептен асқынған болса, онда емделушіге тегін қызмет етілмейді» – деген еді. Бұл көзқарас адамның өз денсаулығына жауапкершілікті арттыру мақсатында екені анық. Өзімнің тәжірибемде де, 5-6 жыл бала көтермей жүрсе де, тексерілмей жүре беретін әйелдер кездеседі. Ал кейде керісінше, әйел үнемі тексеріліп, дер кезінде емделіп, өзінің де, жолдасының да денсаулығы жақсы болса да, бала көтере алмай жатады. Онда мұны психологиялық жағынан қарау керек. Мәселен, әйел «келін» болып бір үйге түседі. Бірден бала көтермейді. Кейде ол бірнеше жылдарға созылып кетеді. Мұндай кезде бетіне басып, ауыр сөздер айтылып, ажыратамыз деп жататындар кездесіп жатады. Әйел депрессияда жүргеннен кейін, аналық ұрық дұрыс дамып шықпайды. Салдарынан жүктілік те болмайды. Кейде келген пациенттерді қарап отырсақ, тексеру нәтижелері жақсы, қауіпті инфекциясы жоқ, етеккірі де уақытылы келеді, жатыр түтікшелерінің де өткізгіштік қабілеті бұзылмаған. Бірақ жігері сондай басылып қалған, өмірдің мәнін жоғалтқандай күй кешеді. Ал ата-енесі, қайын апасы-сіңлісі бәрі соның өміріне араласып кетеді. Тек соның көтергенін күтіп жүреді. Үнемі жүктілікті күте бергеннен әйел психологиялық бедеулікке шалдығады, жүктілік сол себептен де болмайды. Бұл тек әйелі мен күйеуінің арасында ғана болатын мәселе болу керек. Соны отбасылар түсінсе екен деймін.

Тағы бір айтып кететін маңызды мәселе бар. Бізге ерлі-зайыптылардың көпшілігі келген кезде ДТҰ-ның (ЭКО) не екенін түсіне бермейді. Мұндай жерге аяқ басып келген адам мына нәрсені жақсы түсініп келу керек. ДТҰ сізге бір циклда, яғни бір ДТҰ бағдарламасын өткенде, бала көтеруге тек 30-40 пайыз ғана мүмкіндік береді. Өйткені табиғи мүмкіндіктің өзі 1 айда 15-20 пайыз ғана, оны ел түсіне бермейді. Оған әйел және ер адамның ұрықтарының сапасы, әйел ағзасындағы мамандарға

тәуелсіз өзгерістер және басқа да факторлар әсер етеді. Бірақ ең бастысы, ол Жаратушының әмірі екенін ұмытпауымыз керек. Бала жәйдан-жәй бола салмайтынын, оған біраз күш пен еңбек, сабырлық пен шыдамдылық керегін түсіну маңызды. “Қаншама ақша төлеп жатырмыз. Неге бала болмай жатыр?” – деген ұғым дұрыс емес. ДТҰ-ны жасауға негізі 300-500 мың теңгедей кетеді. Одан басқа қомақты қаражат қымбат дәрі-дәрмекке жаратылады. Оны біз арзан сатып ала алмаймыз. Ал адамдар “ДТҰ-ға миллион кетеді” деп жар салып жатады. Оған кететін қаражаттың арзан-қымбаттылығы алынған дәрі-дәрмекке және технологияның қарапайым не күрделі технология қолданылғанына байланысты. Осының бәрін түсіндірумен біздің өте көп уақытымыз кетіп қалады. Дәрігердің жеке уақытын сыйлау керек, себебі оның жұмысы емделушінің денсаулық көрсеткіштерін, алдыңғы өткен емдерін сараптап, оң нәтижеге қол жеткізу үшін әрі қарай қандай қадамдар жасау керектігін ойлау. Алайда көп жағдайларда біз емделушіге дәрігер де, психолог та, құрбысы да болып кетіп жатамыз.

Мысалы, Франция елінде ДТҰ жасату үшін жұп арнайы сұрақтарға жауап беру керек. Егер олар оның не екенін, қандай ерешеліктері бар екенін түсінбесе, пациенттерді емдеуге алмайды. Ал Татарстанда біз секілді орталықта кәдімгідей емтихан тапсырасыз. Берілген ақпаратты түсінбесеңіз, емге жіберілмейсіз. Ал бізде адамдар көбінесе ақпараттық дайындықсыз келеді, қанша түсіндіріп жатсаңда, бұл емделу әдісінің қыр-сырын толық түсініп жатпайды, емделудің оң-теріс жақтары, мүмкіндіктері жазылған құжаттарға қол қояды, алайда ол жердегі мағлұматтарды толығымен саналы түрде қабылдамай емге кіріседі де, артынан у-шу шығарып, ренжіп жатады.

Екінші рет ДТҰ жасауға қаражаты болмағандықтан, көп пациенттер «квота» сұрап жиі келеді. Бірақ квота әлі де көп емес, өйткені мемлекет үшін де бұл қымбат технология. Биылғы жылға квотаны еліміз бойынша 950 адам ғана ала алады, оның өзінде тек жалпы денсаулығы жақсы және репродуктивтік мүмкіндігі жоғары жұптарға беріледі. Қазір мемлекет «міндетті әлеуметтік медициналық сақтандыру» бағдарламасын 2020 жылға дайындап жатыр. Бұл бедеу жұптарға үлкен көмек болайын деп тұр. Әрбір бала туа алмай жүрген әйелдің жылына 1-2 рет ДТҰ жасауға мүмкіндігі туады деп ойлаймыз. Көрші Ресейде бұл әдіс біраз жыл бұрын енгізілген, оларда сондай мүмкіндіктер бар. Қазақстанда да бұл жүйе жұмыс істей бастағанда, халық саны едәуір көбейеді деген үлкен үмітіміз бар.

В медобразовании грядут реформы

В Казахстане с 2019 года будет введена новая система отбора при поступлении в медицинские вузы. Об этом рассказал министр здравоохранения РК Елжан Биртанов на пресс-конференции в Правительстве РК по вопросам повышения качества подготовки медицинских кадров в рамках реализации Послания Главы государства «Новые возможности развития в условиях четвертой промышленной революции».

По словам Елжана Биртанова сегодня подготовку кадров здравоохранения с высшим образованием осуществляют 5 государственных медицинских вузов (КазНМУ, КГМУ, СГМУ, ЗКГМУ, МУА), 3 негосударственных вуза (КРМУ, ЮКМА, КазМУНО), 6 факультетов в составе многопрофильных университетов (МКТУ им. А. Ясави, КазНУ им.

аль-Фараби, Академия «Болашақ», Каспийский общественный университет, Кокшетауский государственный университет им. Ш. Уалиханова и Северо-Казахстанский государственный университет им. Козыбаева).

«Прием 2018-2019 учебного года в медицинские вузы РК составил 6380 чел., из них в рамках республиканского бюджета - 2661 чел., в рамках местного бюджета - 459 чел., на платной основе - 3260 чел.» - сказал министр.

«С целью повышения качества подготовки медкадров с 2016 года начата реализация проекта по модернизации системы медицинского и фармацевтического образования и управления человеческими ресурсами. В рамках данного проекта на примере модели АО «Назарбаев университет»

привлечены зарубежные университеты, входящие в топ 500 лучших мировых - это медицинские школы США, Швеции, Италии, Турции, Литвы и Польши» - добавил он.

Помимо этого, министр отметил, что в рамках реализации стратегического партнерства в медвузы привлечены 9 зарубежных специалистов из Швеции, Франции, Польши, Чехии, Италии, Индии, Турции на управленческие позиции и в качестве профессоров кафедр.

В рамках модернизации медицинского образования министерством законодательно введен дополнительный экзамен для отбора в медицинские вузы (вводится с 2019 года), с 2018 года внедрена промежуточная независимая оценка знаний студентов, выпускников вузов (с 2014 года), колледжей (с 2017 года), проводится интеграция 5 НИИ и НЦ с КАЗНМУ им. Асфендиярова и реорганизация в АО и НАО, до конца 2018 года все вузы будут реорганизованы в НАО, в 2017 году впервые была проведена оценка компетенций 4293 ППС медицинских вузов, также был создан Центр трансфера образовательных технологий, где за 2017 год обучено 330 ППС медицинских ВУЗов, в 1-ом полугодие 2018 года - 166 чел., в 2018 году впервые в пилотном режиме был проведен международный экзамен «Международные основы медицины – International Foundations of Medicine (IFOM)» среди 170 студентов медицинских вузов что даст возможность оценить соответствие образовательных программ подготовки медицинских кадров РК требованиям международных стандартов образования» - проинформировал министр.

Также, Елжан Биртанов подчеркнул, что в целях снижения дефицита медкадров внедрена обязательная трехлетняя отработка в госорганизациях (с 2016 года – выпускникам резидентуры, с 2019 года – выпускникам интернатуры), закреплена за МИО ответственность по оказанию мер соц.поддержки молодым специалистам (в 2016 г. – 647 чел. (42,2%) и в 2017 г. - 949 чел. (56%), выпускники интернатуры (педиатрия, акушерство-гинекология) допускаются к клинической практике на уровне АПО и в сельского здравоохранения без прохождения резидентуры

и после переподготовки по остродефицитным специальностям (неврология, профессиональная патология, фтизиатрия, медицинская реабилитология, клиническая фармакология, анестезиология и реаниматология, клиническая лабораторная диагностика), МИО выделяются образовательные гранты по медспециальностям (в 2017 году приняли 213 студентов и 75 резидентов, в 2018 году – 548 студентов и 253 резидента, с 2019 года вводится новая система учета кадров – профрегистр, что позволит к 2020 году снизить дефицит медкадров до 1,9 тыс., или на 46,5% по сравнению с 2015 годом).

В завершении своего выступления министр отметил, что подготовка кадров среднего звена в Казахстане осуществляется в 75 медорганизациях образования. В текущем году первые 311 выпускников прикладного бакалавриата сестринского дела. По Финской модели приступили к профессиональной деятельности, 17 медицинских колледжей получили статус Высших колледжей, разработаны образовательные программы прикладного и академического бакалавриата по специальности «Сестринское дело» по Финской модели внедрена двухдипломная Казахско-финская магистратура по сестринскому делу. С 1 сентября 2017 года начато обучение 20 магистрантов в КазМУНО, национальными тренерами (обученными финскими экспертами в 2015 году) каскадным методом обучено и подготовлено 345 менторов в шести регионах РК, подготовлен пул ППС колледжей по новой образовательной программе – 245 человек.

«В т.г. начат пилотный проект по внедрению новой модели сестринской службы в организациях здравоохранения на базе 31 пилотных медицинских организаций – клинических базах высших медицинских колледжей в 7 регионах РК (многопрофильные взрослые и детские стационары, поликлиники, перинатальные центры). В рамках данного пилотного проекта будут разработаны принципы и методологические основы внедрения новой модели сестринской службы: будут пересмотрены организационная структура организации и требования к штатному расписанию, функционал прикладных бакалавров и медицинских сестер общей практики, будут разработаны механизмы тарификации новых сестринских услуг и др.» - добавил министр.

УПРАВЛЯТЬ СВОИМ ЗДОРОВЬЕМ НЕ ТОЛЬКО МОЖНО,
но и нужно!

Одним из основных направлений программы развития здравоохранения «Денсаулық» является «Интеграция всех служб здравоохранения вокруг нужд пациента на основе модернизации и приоритетного развития первичной медико-санитарной помощи». В рамках данного направления предусмотрены мероприятия по внедрению Программы интегрированного управления хроническими заболеваниями (ПУЗ).

ВОЗ отмечает рост неинфекционных заболеваний

Для современного мирового общества хронические заболевания являются глобальной проблемой не только медицинского, но и социально-экономического значения. Ежегодно наблюдается рост числа больных с хроническими заболеваниями, которые приводят к тяжелым осложнениям с потерей трудоспособности и необходимостью длительного затратного лечения, в том числе стационарного.

Европейским региональным бюро ВОЗ (ЕРБ ВОЗ) в январе 2016 года был рекомендован перечень заболеваний, поддающихся амбулаторному лечению в Казахстане.

По данным исследований ЕРБ ВОЗ, в 75% - при артериальной гипертензии, в 44% - при инфекциях мочевыводящих путей, и в 42% - при стенокардии можно было бы избежать развития тяжелых осложнений, потери трудоспособности, экономически затратной госпитализации при эффективных мерах на уровне первичной медико-санитарной помощи.

Отмечается, что показатели госпитализации по данным заболеваниям в Казахстане среди стран ОЭСР одни из худших.

По итогам исследований ЕРБ ВОЗ в 2015 году в РК с сахарным диабетом госпитализировано 327 человек на 100 тысяч населения (по данным официальной статистики по итогам 2017 года данный показатель составил 718 на 100 тыс.нас.), тогда как в странах ОЭСР госпитализировано 150 человек на 100 тысяч населения.

Поэтому Министерство здравоохранения РК озабочено вопросами раннего выявления и своевременного лечения предраковых заболеваний,

так как показатели пятилетней выживаемости в Казахстане от злокачественных новообразований составляют менее 57%, тогда как в странах ОЭСР – 66% (данные за 2013 год).

В настоящее время перед системой здравоохранения Казахстана стоит задача продлить период активности жизни населения, оказать качественную помощь и сохранить трудоспособность граждан. Основная роль в этом отведена первичному медико-санитарному звену системы здравоохранения. В недавнем Послании Главы государства народу Казахстана развитию системы ПМСП отведено значительное внимание. Так, Глава государства поручил расширить доступность услуг ПМСП, особенно на селе. Также поэтапно будет повышаться заработная плата участковым медработникам, внедрившим новые подходы управления хроническими заболеваниями.

Как больному поможет ПУЗ?

ПУЗ представляет собой концепцию, нацеленную на улучшение качества жизни пациентов с хроническими заболеваниями через обеспечение интегрированного ухода и одновременное снижение расходов на систему здравоохранения за счет снижения уровня госпитализации.

Эффективность ПУЗ связана с ранним выявлением и лечением хронических заболеваний, не позволяя им прогрессировать, а также на внедрении самоменеджмента, при котором пациенты сами участвуют в том, как лучше управлять своим хроническим заболеванием, поддерживать и улучшать качество своей жизни.

Иными словами, суть проекта заключается в том,

чтобы пациент сам контролировал состояние своего здоровья в сотрудничестве с мультидисциплинарной командой медицинских работников.

В мультидисциплинарную группу входят участковый терапевт, врач общей практики, медицинская сестра, обязательно кардиолог, эндокринолог, психолог, социальный работник.

Этот подход позволяет усовершенствовать сотрудничество между различными специалистами и учреждениями, вовлеченными в уход за пациентами, такими как врачи общей практики (ВОП) и узкие специалисты, больницы и реабилитационные центры.

Участниками программы управления заболеваниями могут стать пациенты с артериальной гипертензией II и III стадии (без сопутствующих, тяжелых хронических заболеваний), с сахарным диабетом II типа (компенсированные, субкомпенсированные, без тяжелых осложнений), с хронической сердечной недостаточностью, имеющие факторы риска.

ПУЗ ведет к снижению госпитализаций

В Казахстане программа управления заболеваниями в настоящее время внедрена в 421 медицинской организации ПМСП во всех регионах страны.

По поручению Министерства здравоохранения проводится обучение специалистов мультидисциплинарных команд ПУЗ. На сегодняшний день обучено около 3 тысяч специалистов.

Достигнут рост числа пациентов, вовлеченных

в ПУЗ, с начала 2018 года в 25 раз. В программе управления заболеваниями принимают участие около 175 тысяч человек, или 11,1% от общего числа пациентов с этими хроническими заболеваниями.

Из 1,2 миллионов человек, состоящих на «Д» учете с артериальной гипертензией, только 126 тысяч принимают участие в программе. Из 327 тысяч больных диабетом казахстанцев вовлечены в ПУЗ около 38 тысяч пациента. Свыше 9 тысяч человек с хронической сердечной недостаточностью, 73 тысячи, состоящих на «Д» учете, стали участниками программы.

По итогам 6 месяцев по данным регионов доля пациентов, у которых артериальное давление было стабилизировано до уровня 140/90 ммрт ст, составила 65% от числа тех, кто участвует в ПУЗ.

Доля пациентов, достигших целевого уровня липопротеидов низкой плотности, составила 27,4%.

Отмечается положительная динамика по новым случаям госпитализаций среди пациентов с хронической сердечной недостаточностью, задействованных в ПУЗ. Уровень новых госпитализаций снизился до 11%.

Министерством здравоохранения РК в дальнейшем планируется 100% привлечение пациентов с этими хроническими заболеваниями в программу управления заболеваниями. Для этого предусматривается ряд стимулов, в том числе приоритетное лекарственное обеспечение, своевременное прохождение лабораторных исследований в рамках ГОБМП для участников ПУЗ.

БАСТЫ БАЙЛЫҚ – ДЕНСАУЛЫҚ

Қазақстан Республикасының денсаулық сақтау саласын дамытудың 2016-2019 жылдарға арналған «Денсаулық» мемлекеттік бағдарламасының 7 бағыттан тұратынын білеміз. Бүгінгі таңда өте үлкен жұмыстар жасалынып жатқаны көпшілікке аян. Ал, біз бүгін осы жоғарыда айтылған Мемлекеттік бағдарламаның үшінші бағыты бойынша, яғни ана мен баланың денсаулығы, отбасы денсаулығы, ана мен баланың өлімі және тағы да осы орайда ой өрбітетін боламыз.

Ана мен бала өлімі көрсеткіштері басым көрсеткіштер болып табылады, ол Қазақстан Республикасының денсаулық сақтау саласын дамытудың 2016-2019 жылдарға арналған «Денсаулық» мемлекеттік бағдарламасында көрсетілген.

Ана мен бала өлімін төмендетуде айтарлықтай оң динамикаға қол жеткізілді.

1998-2018 жылдардағы кезең үшін ана өлімі көрсеткіші 6 есеге төмендеді (1998 ж. – 100 мың тірі туған нәрестелерге шаққанда 77,5; 2017 ж. – 12,5).

2000 жылы ана өлімі себептерінің құрылымында аборттар көп болды – 26,9%, акушериялық қан кетулер – 20,9%, преэклампсия және эклампсия – 13,4% құрады.

2017 жылы ана өлімі жағдайларының негізгі себептері экстрагениталдық аурулар – 40,8%, преэклампсия және эклампсия – 14,3%, акушериялық қан кетулер – 6,1% және сепсис – 6,1% болып табылады.

Балалар өлімінің көрсеткіші 2,7 есеге төмендеді.

5 жасқа дейінгі балалар өлімінің көрсеткіші 2,4 есеге төмендеді (2000 ж. – 24,9; 2017 ж. – 10,24).

Әйелдер мен балалардың денсаулығын жақсарту, ана мен бала өлімін төмендету үшін Денсаулық сақтау министрлігі жүйелі шараларды іске асыруда.

Министрлік пен өңірлер әкімдерінің арасында Облыс халқы денсаулығының жай-күйін жақсарту жөніндегі меморандумдар жасалды, негізгі нысыналы индикаторлардың бірі ана мен бала өлімінің көрсеткіштерін төмендету болып табылады.

Ана өлімінің әрбір жағдайы бойынша Министрліктің Қоғамдық денсаулық сақтау комитеті жоспардан тыс сараптама және құпия аудит жүргізеді.

Ана өлімінің әрбір жағдайын сараптау және талдау нәтижелері Денсаулық сақтау басқармалары мен республикалық бейінді орталықтардың қатысуымен Ана

мен бала өлімін төмендету бойынша кезек күттірмейтін шаралар қабылдау жөніндегі республикалық штапта қаралады.

Сонымен бірге 8 өңірде, яғни Астана қаласында, Ақмола, Қызылорда, Жамбыл және Қостанай, Шығыс Қазақстан, Солтүстік Қазақстан, Карағанды облыстарында әкімдер орынбасарларының қатысуымен Қазақстан Республикасының Денсаулық сақтау вице-министрі Л. М. Ақтаеваның төрағалығымен ана мен нәресте өлімінің жағдайлары бойынша Республикалық штабтың көшпелі отырыстары өткізілді. Жылдың соңына дейін барлық өңірлерде Республикалық штабтың көшпелі отырыстарын өткізу жоспарланып отыр.

Сонымен қатар, ана өлімін төмендету жөніндегі шараларды қабылдау мәселелері бойынша облыстардың және Астана, Алматы және Шымкент қалалары әкімдерінің орынбасарларымен ҚР Денсаулық сақтау министрі Е.А. Біртановтың төрағалығымен кеңестер өткізілді.

Дәлелді медицинаға негізделген халықаралық технологиялар – тиімді перинаталдық көмек, балалық шақтағы ауруларды ықпалдастыра емдеу практикаға енгізілді, сондай-ақ перинаталдық көмекті өңірлендіру – жүктілік пен босану ағымының қауіп дәрежесіне сәйкес жүкті әйелдер мен жаңа туған нәрестелерге медициналық көмек көрсету мен күтім жасау көлемі бойынша босандыру стационарларын үш деңгейге бөлу сияқты ұйымдастыру технологиялары енгізілді.

Балалар өлімін бағалау бойынша 2014 жылы БҰҰ сарапшыларының ведомствоаралық сарапшылар тобы Қазақстанда балалар мен нәрестелер өлімін тіркеудің дұрыстығы мен объективтілігін растады.

2017-2018 жылдары ҚР-да акушериялық-гинекологиялық және педиатриялық көмек көрсетуді ұйымдастыру стандарттары әзірленді және бекітілді.

Жұмыс тиімділігін арттыру және ҚР-да 2016-2019 жылдарға арналған босандыру және балалар қызметінің интергацияланған моделін енгізу бойынша Жол картасын орындау және Босандыру және балалар қызметінің интергацияланған моделін енгізу жөніндегі үйлестіру кеңесінің жұмыс жоспарын іске асыру бойынша жұмыс жүргізілуде.

Алматы және Астана қалаларының республикалық ғылыми орталықтары мамандарының консультациялық көмекті ұйымдастыруымен жүкті, босанатын және босанған әйелдердің қиын жағдайларына мониторинг жүргізіліп,

санитариялық авиация желісі бойынша облыстық және республикалық деңгейге уақтылы ауыстыруды бақылау күн сайын жүргізіледі.

ҚР-да 2018 жылдың 9 айында медициналық көмектің қолжетімділігін жақсарту мақсатында, оның ішінде 210 жүкті, босанатын, босанған әйелдерге, 298 жаңа туған нәрестеге, 374 балаға кезек күттірмейтін көмек көрсету жағдайлары, санитариялық авиация бойынша әуе санитарлық көлігімен 2069 ұшу жүзеге асырылды.

Әрбір өңірде перинаталдық орталықтар мен балалар ауруханаларының базаларында жүкті, босанатын және босанған әйелдерге медициналық көмек көрсететін медицина қызметкерлерінің үздіксіз кәсіби біліктілігін арттыру бойынша жұмыс істейді. 80% астам босанатын әйелдерге дәрігерлік көмек көрсететін мекемелер мен балалар ұйымдарының медицина қызметкерлері ДДҰ ұсынған тиімді технологиялар бойынша оқытылды.

Перинаталдық көмекке бірыңғай тәсілді қамтамасыз ету үшін хаттамалар халықаралық стандарттарға сәйкес қайта қаралды және 248 клиникалық хаттама бекітілді, медициналық ЖОО-ларда және колледждерде жұмыс оқу бағдарламалары өзгертілді.

Бекітілген халық тіркелімі, Стационарлық науқастардың тіркелімі, Диспансерлік науқастардың тіркелімі және Фертильдік жастағы әйелдер мен жүкті әйелдердің тіркелімі медициналық ақпараттық жүйелерді енгізу және интеграциялау арқылы мониторинг және жедел ақпарат алуды автоматтандыру бойынша жұмыстар жүргізілді.

Ана қауіпсіздігі мен балалық шақты қамтамасыз ету, ана мен бала өлімін төмендету мақсатында жүктіліктің 12 аптасына дейінгі мерзімде жүктілік бойынша есепке тұруға ерте келу анада болатын экстрагениталды созылмалы ауруларды анықтауға және емдеуді бастауға, сондай-ақ ерте медициналық-генетикалық диагностика және ұрықтың дамуының туа біткен аномалиялары профилактикасы бойынша іс-шараларды өткізуге мүмкіндік береді.

Осылайша, босану мекемелерінде ерте мерзімде уақтылы есепке тұрған жүкті әйелдердің үлесі 31,3% ұлғайды.

20 жыл ішінде босанулар санының 1,7 есеге өскені байқалады. Осылайша мамандандырылған босану мекемелерінде, өзге медициналық мекемелерде, соның ішінде үйдегі босанулар саны 2017 ж.- 391 281 (1998 ж. – 227 400) құрады.

Үйде босану саны 3,5 есеге төмендеді (жалпы босану санынан 1998 ж. – 0,46%; 2017 ж. – 0,13%).

Сонымен бірге жүкті әйелдер арасында АИТВ-ның таралу деңгейінің 100 жүкті әйелге шаққанда 1998 жылы 0,001-ден бастап 2017 жылы 0,17-ге дейін өсуі алаңдаушылық туындатады.

Бала денсаулығына ана денсаулығы әсер етеді. Ауруларды ерте анықтау, диспансерлік байқау және оларды сауықтыру мақсатында репродуктивті жастағы әйелдерді тексеру алгоритмі енгізілген, профилактикалық тексерулердің Ұлттық скрининг бағдарламалары іске асырылуда.

Жыл сайын фертильді жастағы әйелдерді қарап-тексеру және консультация беру, контрацепциямен қамту үшін экстрагениталды патология және әлеуметтік факторлар бойынша жоғары қауіпті топтарды бөлу, сондай-ақ ауруларды ерте анықтау, диспансерлік байқау және оларды сауықтыру, денсаулық жағдайына және бала туу жоспарларына қарай динамикалық байқау топтарына оларды бөлу өткізіледі. Жүктілікті жоспарлаған кезде гравидар алды дайындық өткізіледі.

Профилактикалық қарап-тексерулер мен диагностиканы жақсарту ауруларды анықтауды жоғарылатуға мүмкіндік береді.

Осылайша 20 жыл ішінде халықтың жалпы алғашқы сырқаттануы 22%-ға өсті (100 мың халыққа шаққанда 1998 жылғы 47426,1-ден бастап 2017 жылы 57896,9-ға дейін).

2006-2017 жылдар кезеңінде әйелдердің жалпы алғашқы сырқаттануы 4,7%-ға өсті (100 мың халыққа шаққанда 2006 жылғы 59597,3-тен бастап 2017 жылы 62411,6-ға дейін).

Анемиямен сырқаттану көрсеткіші 67%-ға өсті (100 мың халыққа шаққанда 2000 ж. – 1122,5; 2017 ж. – 1875,8).

Йод тапшылығы ауруларымен сырқаттану көрсеткіші (қалқанша безімен сырқаттануы) 3,7 есеге өсті (100 мың халыққа шаққанда 2000 ж. – 43,0; 2017 ж. – 160,6).

Репродуктивті денсаулықты сақтау, отбасын жоспарлау қызметі мен әдістеріне халықтың қолжетімділігі мәселелері бойынша әйелдерге консультация беру үшін МСАК деңгейінде ана қауіпсіздігі мәселелеріне 2018 жылы әйелдерді оқытуды және ақпараттандыруды жүзеге асыратын отбасын жоспарлаудың шамамен 400 кабинеті жұмыс істейді.

Аборттардың, қажетсіз жүктіліктің және жыныстық жолмен берілетін инфекциялардың таралуының алдын алу үшін репродуктивті және сексуалды денсаулықты сақтау бойынша жасөспірімдер мен жастар үшін көрсетілетін қызметтердің қолжетімділігі 80 астам Жастар орталығын (бұдан әрі – ЖДО) құру арқылы қамтамасыз етіледі, олардың қызметі медициналық-психикалық-әлеуметтік көмек көрсетуге, адамгершілік-жыныстық қатынастарды тәрбиелеу және жасөспірімдерді саламатты өмір салтын жүргізу дағдыларын меңгеру және қалыптастыруды оқытуға бағытталған.

ЖДО базасында жасөспірімдер еріктілік, қолжетімділік, мейірімділік, сенім және жасырын қағидаттары негізінде гинеколог, уролог, дерматовенеролог, психолог, әлеуметтік қызметкер және заңгердің консультациясын алады.

Жыл сайын жастар орталығына жүгінген жасөспірімдер санының өсуі байқалады. Осылайша 2017 жылы жүгінген адамдардың саны 2016 жылмен салыстырғанда 25% өскен және 600 мыңнан астам адамды құрады.

Республикада соңғы 5 жылда жасөспірім-қыздар арасында босанулар саны 1,6 есеге төмендеді (2012 жылғы 5693 жағдайдан 2017 жылы 3 443 дейін).

15 жасқа дейінгі қыздар арасында аборт саны 3,5 есеге төмендеді (2012 жылғы 66 жағдайдан 2017 жылы 19 дейін). 15-18 жас аралығындағы жасөспірім-қыздар арасында аборт саны шамамен 2,1 есеге төмендеген (2012 жылғы 2661-ден 2017 жылы 1286 дейін).

Осыған байланысты, басым бағыт ретінде бастапқы буында әмбебап, интеграцияланған, әлеуметтік бағдарланған, қолжетімді және сапалы медициналық көмектің дамуын көздейтін алғашқы медициналық-санитариялық көмекті жаңғырту жүзеге асырылуда.

Әйелдердің репродуктивті денсаулығын нығайту бойынша іс-шаралар бедеулікті емдеу, қауіпсіз аборттарды жою, көбінесе жыныстық жолмен берілетін инфекциялармен күресті қоса алғанда отбасын жоспарлау бойынша қызметтердің қолжетімділігін жоғарылатуға бағдарланған.

Ер адамдар мен әйелдердің репродуктивті денсаулығына әсер ететін жыныстық жолмен берілетін инфекциямен сырқаттану деңгейі 2 есеге төмендеді.

Осылайша, жыныстық жолмен берілетін инфекциямен (бұдан әрі – ЖЖБИ) сырқаттануы көрсеткіші 2000-2017 жылдары барлық халыққа шаққанда 2 есеге төмендеді (100 мың тұрғынға

шаққанда 2000 ж. –290,2, 2017 ж. – 134,9).

Ерлер арасында ЖЖБИ сырқаттану 2000 жылдан бастап 2017 жыл аралығында 2,4 есеге төмендеді (2000 ж. – 305,2; 2017 ж. – 126,9).

Әйелдер арасында ЖЖБИ сырқаттану 2000 жылдан бастап 2017 жыл аралығында 2 есеге төмендеді (2000 ж. – 276,0; 2017 ж. – 140,7).

Ерлердің несеп-жыныстық жүйелерінің ауруларымен науқастануы 2000 жылдан бастап 2017 жыл аралығында 1,3 есеге өскен (100 мың ер адамға шаққанда 2000 ж. –1657,8; 2017 ж. – 2116,0).

Әйелдердің гинекологиялық аурулармен сырқаттануы 2000 жылдан бастап 2017 жыл аралығында 1,3 есеге төмендеген (100 мың әйелге шаққанда 2000 ж. –2213,7; 2017 ж. – 1725,2).

Репродуктивті денсаулық жай-күйіне аборттарды қысқарту әсер етеді.

Фертильді жастағы 1000 әйелге аборттың таралу деңгейі 2,2 есеге төмендеді (1998 ж. – 38,7; 2017 жылы – 17,1).

Ерлердің репродуктивті денсаулығын нығайту үшін құпиялылық, консультацияның қолжетімділігі, зерттеп-қаралу, аурулар мен бедеулікті анықтау, барлық жас тобындағы ерлерді емдеуді қамтамасыз етумен 8 Ерлер денсаулығы орталығы ашылды.

Әйелдердің сүт безі обырынан болатын өлімінің көрсеткіші 20 жыл ішінде 2,4 есеге төмендеді (100 мың әйелге шаққанда 1998 ж. –16,8; 2017 ж. - 6,9).

2008 жылдан бастап 2017 жыл аралығында скрининг-зерттеп-қарау жүргізу кезеңіне ісікалды жағдайды және сүт безінің обырын анықтау көрсеткіштері 2008 жылғы 7,0%-дан, 2017 жылы 25,2%-ға, жатыр мойны обырының ісікалды жағдайы 2008 жылғы 4,3%-дан, 2017 жылы 4,8%-ға, қант диабеті 2011 жылғы 0,3%-дан, 2017 жылы 0,6% дейін жақсарған.

Бедеулік мәселелерін шешу мақсатында Қазақстан Республикасында 20 жылдан астам бұрын алғаш рет қосалқы репродуктивті технологиялар әдістері енгізілген болатын, соның ішінде экстракорпоралды ұрықтандыру (бұдан әрі – ЭҚҰ).

1996 жылы Қазақстанда өткізілген ЭҚҰ циклі арқасында бірінші бала дүниеге келді. Өткізіліп жатқан ЭҚҰ бағдарламасы бойынша біздің елде дүниеге 10 000 астам бала келді. Қазіргі таңда республикада экстракорпоралды ұрықтандыруды өткізумен 20 астам медициналық ұйым айналысады.

2010 жылдан бастап ЭҚҰ бағдарламасы тегін медициналық көмектің кепілдік берілген көлеміне енгізілген және 100 цикл өткізілді. Жылдан жылға мемлекет бөлетін тегін ЭҚҰ циклінің саны өсіп келеді: 2000 жылдан бастап 2017 жыл аралағында 9 есеге өсті (жылына 100 циклден бастап 900 циклге дейін).

Бедеуліктен зардап шеккен қазақстандық отбасылар үшін мемлекеттік қолдауымен заманауи репродуктивті технологияларды қолдану арқылы шамамен 5000 емшара өткізілді. Қазақстанда бюджеттік бағдарламалар арқасында 2010-2017 жылдары 1600 бала дүниеге келген.

Қазақстан Республикасындағы 2030 жылға дейінгі отбасылық және гендерлік саясат тұжырымдамасының негізгі мақсаты халықтың өмір сүру жағдайы мен сапасын арттыруды және халықтың қалыпты өсуін қамтамасыз ету үшін ерлердің, әйелдердің және жасөспірімдердің репродуктивті денсаулығын сақтау мен нығайту болып табылады.

20 жылда демографиялық көрсеткіштер жақсарып, әйелдер мен ерлердің өмір сүру ұзақтығы ұлғайғаны байқалады.

Сонымен, халықтың күтілетін өмір сүру ұзақтығы (бұдан әрі – ӨСҰ) 8,45 жасқа ұлғайды, 2017 жыл қорытындысы бойынша 72,95 жасты құрады (1998ж. – 64,5 жас). Ерлердің ӨСҰ 9,72 жасқа (1998ж. – 59 жас, 2017ж. – 68,72 жас), әйелдердің ӨСҰ 6,52 жасқа ұлғайды (1998ж. – 70,4 жас, 2017ж. – 76,92 жас).

Осылайша, гендерлік тәсіл репродуктивті денсаулықты сақтау, аурулардың профилактикасы, ана мен нәресте өлімін төмендету үшін аборттардың алдын алу саласында қолданылады.

Отбасы денсаулығын сақтаудың тиімді жүйесін қалыптастыру, ерлер мен әйелдердің репродуктивті денсаулығын, балалар мен жастардың денсаулығын сақтау, ана мен баланы қорғау Министрліктің қызметінде басымдылыққа ие.

Бұл шаралар Қазақстан халқының денсаулығын және әл-ауқатын жақсартуға мүмкіндік береді.

«ДӨНГЕЛЕКТІ ЕМХАНАЛАР» ЕЛ ИГІЛІГІНЕ ЕҢБЕК ЕТУДЕ

Елбасы Қазақстан халқына жолдаған жолдауларында ұлт денсаулығы мемлекеттің басым бағыттарының бірі екенін айтып келеді. Тіпті Қазақстан Республикасының денсаулық сақтау саласын дамытудың 2016-2019 жылдарға арналған «Денсаулық» мемлекеттік бағдарламасы да бекітіліп, ол бүгінде іске асырылуда. Оның жарқын бір көрінісін, шалғай елді мекендерді аралап, кәсіби білікті мамандармен халыққа тегін медициналық қызмет көрсетуге биыл да жолға шыққан «Денсаулық» пойызынан көреміз. Қыркүйек айының ортасында жолға

шыққан «дөңгелек үстіндегі емхана» бастапқы бір айда Маңғыстау облысының 12 станциясы мен Атырау өңірінің 5 станциясын аралап, барлығы 7 мыңға жуық адамға қызмет көрсетті. Дәрігерлер қызметіне жүгінгендердің 1300-і бала екен. «Самұрық-Қазына» АҚ атынан «Samruk-Kazyna Trust» АҚ әлеуметтік жобаларды дамыту қорының ҚР Денсаулық сақтау министрлігі, сонымен бірге «ҚТЖ» ҰК» АҚ «Әлеуметтік жобалар қоры» корпоративтік қорымен бірге жүзеге асырып жатқан жобасы аясында пойыз әлі екі ай рельс үстінде жүріп, халыққа қызмет

көрсетеді. 6 қыркүйекте Маңғыстау облысының Тұрыш станциясынан басталған пойыздың медициналық қызметін Маңғыстау және Атырау облыстары бойынша Атыраудағы теміржол ауруханасы мамандарынан құралған медициналық топ көрсетіп, оған білікті бас дәрігер Әлия Абдышева жетекшілік етті.

– Аталған екі облыстан кейін пойыз Қызылорда облысына өтеді, сол кезде медициналық топ құрамы да өзгеріп, сол өңірдің дәрігерлері халыққа қызмет ететін болады. Маңғыстау облысындағы сапарымыз 25 қыркүйекте Толтыр станциясында аяқталып, бұл өңірде 5017 адамды қамтыдық. Тұрғындар көбіне УЗИ, рентген, кардиолог, көз дәрігері, терапевт, невропатолог, гинеколог, педиатр, лор мамандарының қызметіне жүгінді. Ал Атырау облысындағы жұмысымызды 26 қыркүйекте Мақат станциясынан бастадық. Мұнда әзірге

5 станцияны қамтып үлгердік. Жалпы осы өңір бойынша соңғы станциямыз Сағызда 13 қазанда біздің топтың қызметі аяқталады. Мақсатымыз – еліміздің шалғай аймақтарында орналасқан тұрғындарға медицинаның соңғы жетістіктерін көрсетіп, диагнозы қиын науқастарға сапалы кеңес беру. Мұнда мамандар таңғы 9.00-ден кешкі 18.00-ге дейін жұмыс жасайды. Ал түскі үзіліс 13.00-ден 14.00-ге дейін. Дәрігердің тегін көмегіне жүгіну үшін жеке төлқұжатыңыз болу керек. Мұндай пойыздың бір тиімділігі сырқатты әрі-бері сабылтпай, бір жерден тексерістен өткізетіндігінде, – дейді бас дәрігер.

Мамандар пікірінен бөлек, олардың көмегін алған халықтың пойыз туралы бағасы да өте жоғары. «Ауыл тұрғындарына көмек көрсетіп қана қоймай, қамқорлық танытып отырған дәрігерлердің қызметіне дән ризамыз. Емханаға барсақ, көп уақытымыз кезек күтумен өтетін.

Ал мұнда кардиолог, терапевт және хирург дәрігерлерге бір жерден және тегін қараласың. Өз басым, пойыз дәргерлеріне қаралып, облыстық ауруханаға жолдама алдым. Шалғай ауылдарды аралап, халықты қабылдап, ем-дом көрсетіп, кеңес беріп жатқан ақ халатты абзал жандарға айтар алығысымыз шексіз», – дейді Жәния Есімова есімді емделуші. Пойыздар заманауи диагностикалық жабдықтармен, соның ішінде компьютерлік спирометрлік жүйемен, эхоэнцефалографпен, кардиологиялық мониторлық жүйемен жабдықталған. Пойыз құрамындағы медициналық құрамда терапевт, педиатр, невропатолог, окулист, ЛОР, гинеколог, хирург, уролог, маммолог, стоматолог сынды білікті дәрігерлер бар.

Маңғыстаудан кейін бүгінде Атырау облысының халқына қызмет көрсетіп жүрген аталған пойыз алда Қызылорда, Түркістан

және Алматы облыстарын да аралайды, жалпы алғанда биылдыққа 71 станцияға тоқтап, дәрігерлік көмек беруде. Аталған станциялар тұрғындарына жоғары кәсіби білікті мамандардан кіші хирургиялық ота, сапалы стоматологиялық ем-шаралар қызметтері көрсетілуде.

Тағы бір медициналық пойыз «Саламатты Қазақстан» ел шығысына екінші мәрте барып, шалғай станциялар мен желі бойындағы елді мекендер тұрғындарын қабылдап, диагностикалық тексерулер өткізді.

Осыған дейін ол қазан айының алғашқы онкүндігінде Дегелең-Жаңа-Семей және Локоть-Семей тармағында орналасқан бірқатар станцияларда қабылдау жүргізген болатын. Бұл жолы Шығыс Қазақстанның жол айрықтарынан келе жатқан аталмыш кешенді пойыз Шар-Ақтоғай телімі аралығында бірнеше күн аял-

дап, теміржолшылар мен өзге де тұрғындарды қабылдады. Әуелгі кезекте Жаңғызтөбе станциясына тоқтап, екі күн қатарынан жұмыс жүргізді. Барша тұрғындар алдын ала хабарландырылғандықтан тегін тексеруге келушілер қатары мол болды.

– Жергілікті теміржолшылар арасында, әсіресе стоматолог, дерматолог, уролог, невропатолог, кардиолог, терапевт, педиатр, окулист сынды дәрігерлерге кезекке тұрғандар көп болды. Сондай-ақ, УДЗ арқылы диагностикалау және ем-шаралық кабинеттердің тиімділігі анық байқалды. Цифрлы флюорографиялық аппаратпен рентген түсіріліміннің жылдам алынуы қамтамасыз етіліпті. Бұл талдама нәтижесін көп күттіртпейді екен. Мұнымен қатар, тіс дәрігеріне қаралушылар саны көп болды, – дейді Жаңғызтөбе станциясының бастығы Азамат Нұрғалиев.

Сонымен қатар, «Саламатты Қазақстан» пойызы теміржолшылардың мол шоғыры орналасқан Жарма станциясында екі күн, Үшбиік станциясында бір тәулік, ал Таңсық станциясында екі күн қатарынан тоқтап, «тайлы-тұяғын» қалдырмай тұрғындарға толықтай дерлік қабылдау жүргізді. Осыдан соң дәрігерлер қауымы Алматы өңіріне аттанып кетті.

Жалпы мұндай медициналық пойыздар жобасы 2010 жылы бастау алған болатын. Осы аралықта консультативтік-диагностикалық пойыздар еліміздің 1326 станциясына барып, тұрғындарды қабылдаған. Мамандар 379 мыңнан астам қазақстандықтарды қарап, емдом жасаған, оның ішінде 83806 балалар бар. Ал «дөңгелек үстіндегі емхана» дәрігерлеріне қаралғандардың жалпы саны 2,5 млн адамды құраған.

Жібек Жайық

ӨЗГЕГЕ ӨМІР СЫЙЛА

Елбасы жыл сайынғы халыққа Жолдауында медицина қызметін жандандыруды басты назарға алады. Биыл да медициналық қызмет сапасы халықтың әлеуметтік көңіл күйінің аса маңызды компоненті болып саналатынын атап өтті. Осы ретте қол жеткізген нәтижелердің бірі ретінде ұлттық медицинаны дамыту мен ұлттық қауіпсіздікті сақтау мақсатында еліміздің қан қызметі саласы ТМД елдері арасында алғашқылардың бірі болып әлемдік стандартқа сай жұмысын өз биігінде жандандырып келетінін айрықша атап өтуге болады. Елордадағы Трансфузиология ғылыми-өндірістік орталығы қан қызметіндегі осынау айтулы жетістіктердің көшін бастап тұрған бірден-бір мекеме болып табылады.

Қан құю арқылы адам жанын түрлі аурулардан, қан кету салдарынан, хирургиялық ота немесе органдар мен тіндерді ауыстырып салу кезінде арашалап қалу мүмкіндігі артып отыр. Адам мен жануардың қанын ауыстырудан басталған ғасырлар бойғы әлемдік тәжірибелер бүгінгі таңда медицинаның таптырмас саласы ретінде танылып, жаһандық жетістіктерімен таң қалдыруда. Тәуелсіз Қазақстан да бұл үдерістен шет қалмай, елімізде қан қызметін қайта құруда ауқымды жұмыстар атқарылды. Оның көш басында 2011 жылы қайта құрылған Трансфузиология ғылыми-өндірістік орталығы тұрғанын ескерген жөн. Халыққа жоғары мамандандырылған медициналық көмек көрсету үшін аталмыш орталықта ағзаларды және тіндерді транспланттау кезінде донор мен реципиенттің үйлесімділігін зертханалық анықтауды жүзеге асыратын еліміз бойынша баламасы жоқ иммунологиялық типерлеу зертханасы құрылды. Ол жүрек, бауыр, бүйрек, сүйек кемігін ауыстырып салу кезінде үйлесімділігіне қажетті зерттеудің барлық спектрін жүргізуді қамтамасыз етеді. Оның қызметі иммуногенетиктердің Еуропалық Федерациясының (EFI) стандарттарын қолдануға негізделген. Осы зертхананың көрсететін қызметінің арқасында елімізде қанның қатерлі ауруына шалдыққан

жағдайда сүйек кемігін, тіндер мен ағзаларды транспланттаудың белсенді дамуына мүмкіндік туды.

Қазіргі уақытта орталық зертханалық диагностика жасау және донор қанын дайындаумен қатар, трансфузиялық инфекцияны диагностикалау кезінде кемшіліктің болуына жол бермеу мақсатында екі деңгейлі зерттеуді жүргізу, донорлық қан үлгілерін үш жылға мұрағаттау, қала ауруханаларын донорлық қанмен қамтамасыз ету бағыттарында сапалы қызметімен сенімнің үдесін барынша ақтап келеді. Жоғары санатты технологиялармен жабдықталған орталық білімді де білікті мамандарды даярлау ісінде де қалыс қалмаған. Технологияларды лайықты игеру үшін қан қызметі саласының мамандары шетелдік әріптестермен жиі тәжірибе алмасып, оқыту бағдарламаларынан өтеді. Яғни саладағы кадрлық резервті ұлғайтуға орталық тарапынан көп көңіл бөлінуде. Сонымен қатар, қан қызметінің дамуына донорлардың қатары күннен күнге артып келе жатқаны дәлел. Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымы ұсынған донорлықты дамыту көрсеткіші бойынша Қазақстан 1000 адамға шаққанда 25 болуы қажет, ал бүгінгі күні ол 1000 адамға шаққанда 17-18-ді құрап отыр. Дегенмен Астанада 1000 адамға шаққанда 54 көрсеткіш тіркелгені көңіл қуантады.

– Мен соңғы отыз жылдан бері жылына екі рет қан тапсыруды әдетке айналдырдым. Ең алғаш 25 жасымда жұмыстағы қызметкердің туысына қан қажет болып, әріптестеріммен бірге еріп барғаным есімде. Шыны керек, ол кезде қан тапсырудың маңыздылығын түсінбедім де. Жылдар өте донор болып адам өмірін сақтап қалудың сауапты іс екенін және қан тапсырған сайын өз ағзамдағы қан айналым жүйесі жаңара түсетінін түсіндім. Тоқсаныншы жылдары қызметтесіміздің келіншегі жүктілік кезінде көп қан жоғалтып, менің қаным сай келгендіктен, донор болған едім. Әлі күнге дейін «сен менің келіншегім мен баламды құтқардың» деп алғысын айтып жүреді, – дейді Қазақстандық теміржол, автокөлік, әуе және

су көлігі қызметкерлері салалық кәсіподағының құқық қорғау жөніндегі инспекторы, өтеусіз қан тапсырушы Назира Көшкімбаева.

Назираның қан тапсырудағы басымдықтарына көз жеткізген қызметтегі екі жолдасы да өтеусіз қан тапсыруды игі дәстүрге айналдырған. Кейіпкеріміз сияқты қаншама адам қан тапсырып, донор болудың тиімді әсері барына куә болып келеді. Мамандардың айтуынша, белсенді донорлар жүрек-қан тамырлары ауруымен сирек ауырады және қан кету олар үшін қауіпті жағдай тудырмайды. Тұрақты қан тапсыратын адамдардың өмір сүруі орта есеппен алғанда қарапайым статистикалық адамның деңгейінен 5 жыл артық болатыны ғылыми және тәжірибе жүзінде дәлелденген, өйткені оларда қан алмасу жүйесі қызыл сүйек кемігінің жасушасы тұрақтанып, иммунитет белсенділігі арта түседі. Яғни донор бола тұрып, тек біреуге өмір сыйлап қана қоймай, өз өмірін де ұзарта алады.

Трансфузиология ғылыми-өндірістік орталығында күніне 100-ден аса адам түрлі жағдайда донор болады. Оларға сапалы әрі санитарлық әдепке сай қызмет көрсету – орталықтың басты міндеттерінің бірі. Бұл үшін орталықта қызмет ететін 320-ға жуық адамның барлығына лайықты еңбек жағдайы қарастырылған. Ақмоладағы қан құю пункті ретінде тарихын 1965 жылы бастаған бүгінгі орталықтың ұжымында әлеуметтік-құқықтық жүйе қалыптасқан. Ұзындық шарт бойынша қызметкерлердің әр еңбегі құрметке лайық бағаланады. Мұнда жас мамандар адал қызмет етуге ант беріп, тәлімгерлердің ақ батасын алатын жақсы үрдіс қалыптасқан. Жалпы ұжымның 30 пайызын құрайтын жас мамандардың Жастар кеңесі де белсенді жұмыс істейді. Олар әрбір қоғамдық шараға белсене араласады.

«Донор» сөзі латын тілінің «donare» – сыйлау сөзінен шыққан. Сондықтан, донор болып өзге адамға өмір сыйлауға болады. Өйткені күннен күнге қарыштап дамып келе жатқан медицина медицинадағы тапсырылған қан құрамынан үш түрлі жекеленген компоненттерді бөліп алуға қауқарлы. Мәселен, эритроциттер, тромбоциттер, плазма – белгіленген аурулары бар науқастар үшін таптырмас дәру болып табылады. Ендеше, әрбір дені сау адам донор болуға лайықты!

Ұлжан ШОРАЕВА

Ақысыз еңбек байытады ма?

Елімізде волонтерлық қызметтің танымалдылығы соңғы жылдары артып келеді. Оған 2016 жылы жарық көрген «Волонтерлық қызмет туралы» Қазақстан Республикасының Заңы дәлел болмақ. Сондықтан, ақысыз еңбек етуге ниетті еріктілер қоғамдағы әлеуметтік мәселелерді шешуде өз үстемдігін дәлелдеп, рөлін айшықтай алды деуге тікелей негіз бар.

Заң бойынша волонтерлық қызметті 18 жасқа толған жеке тұлғалар жүзеге асыра алады. Ал кәмелеттік жасқа толмағандар денсаулығына және имандылық тұрғысынан дамуына зиян келтірмейтін және оқу процесін бұзбайтын жағдайда жүзеге асырады. Он төрт жасқа толмаған жеке тұлғалар волонтерлық қызметке ата-анасының (өзге де заңды өкілдерінің) жазбаша келісімімен немесе олармен бірге ілесіп жүруімен қатысатынын түртіп өткен жөн.

Волонтерлер атқаратын жұмыстың аясы кең. Мәселен, халықтың әлеуметтік аз қамтылған топтары мен табиғи апаттардан зардап шеккендерге көмектесу, хабар-ошарсыз жоғалып кеткен адамдарды іздестіру, табиғатты қорғау мен абаттандыру,

мәдени, спорттық шараларды ұйымдастыру және өзге де қоғам дамуының игі бастамаларын насихаттау сияқты түрлі жұмыстарды жаппай жүзеге асыруда волонтерлердің еңбегі орасан. Волонтерлерді бір арнаға тоғыстыру үшін ресмиліктің қажеті жоқ. Интернет ресурстары арқылы олар бір-бірін тауып, ұйымдаса алады. Ал олардың басын біріктіретін арнайы топ немесе ұйымдардың құрылуы да заңға қайшы емес.

Мысалы, мүмкіндігі шектеулі және көпбалалы, тұрмысы төмен отбасылардың балаларына медициналық кеңес пен емдеу-диагностикалық көмек беруді, мүгедек балаларды оңалту мен олардың емімен айналысатын медициналық қызметкерлердің біліктілігін арттыру, мемлекеттік және мемлекеттік емес ұйымдармен, шығармашылық, мәдени одақтармен, халықаралық және ғылыми-зерттеу ұйымдармен ынтымақтаса отырып салмағы басым қайырымдылық шараларды өткізуді мақсат еткен Ағабек Қарабеков атындағы қоғамдық қоры белсенділерінің ұстанған бағыты ерекше екенін атап өтуге болады.

Олардың қайырымдылық пен ағартушылық қызметті ту еткен «Территория Shanyrak Ambulance» жобасы ҚР Тұңғыш Президенті қорының XIV әлеуметтік идеялар жәрмеңкесінде топ жарып шыққаны тақырыбымызға арқау болмақ. Аталған жобаны қордың жанынан құрылған «Shanyrak Ambulance» волонтерлер командасы жүзеге асырады. Жоба жастардың волонтерлық және олардың білімі мен мәдени-спорттық дамуына қызмет етеді. Әлеуметтік бейнероликтер мен қайырымдылық марафондарының байқауын ұйымдастырып, медициналық оқу орындары мен медициналық емес ұйымдардың студенттерін парамедицинаға оқытуды көздеген жоба қатысушыларының қатарын бүгінде Астана медициналық университетінің 80-ге жуық студенті толықтырып келеді. Оларды ынтымақ пен бірлікке, нәтижелі еңбекке бастап тұрған көшбасшылар Берік Зұлқайнар мен Абай Төлемісов те медициналық университеттің белсенді студенттері.

«Shanyrak Ambulance» еріктілер тобы бір жылға жетпес уақыттың ішінде 20-дан аса іс-шараның абыройлы өтуіне атсалысқан. Болашақ

дәрігерлер салауатты өмір салты мен қоғамды денсаулық сақтау мәдениетінің жан-жақты қырына тәрбиелеуді мақсат еткендіктен, олардың әр бастамасы маңызды. Мәселен, қоғамдық қордың жетекшілігімен Ақтау қаласындағы Жетімдер үйінде 60 бала тегін медициналық тексерістен өтіп, 15 медицина қызметкері оқытылды. Дені сау балалардың бақытты болашағы үшін жасалған қайырымдылық бағдарламаның ұйымдастыру шараларында ерікті студенттердің еңбектері еленбей қалмады. Дәл осы шара Шымкент қаласында да қайталанып, 125 балаға денсаулығы білікті мамандардың тексерісінен өтті. Сонымен қатар, медицина қызметкерлері арасында волейбол, баскетбол мен шахматтан спорттық жарыстарды ұйымдастыруда және Астана медициналық университетінің студенттеріне арналған «Өзіңді өзің қалыптастыр» атты жастар тренингін өткізуде де волонтерлердің еңбегі төбе көрсетті. Осы сынды балаларды оңалту мен олардың өмірдегі бақытты күндерін сапалы етуге басым бағыттар беретін өзге де шаралар жемісті нәтиже көрсетіп келеді. Сондай-ақ, ҚР Тұңғыш Президенті

– Елбасы қорының қолдауымен «Аналармен бірге» атты «Анаммен бірге» атты тренингті ұйымдастырған қор белсенділері «ерекше» балалардың ата-аналарын оңалту әдістері жайлы біраз кеңестермен сусындатқаны қордың әлеуметтік маңызы бар бағытты ұстанғанын тағы да дәлелдей түспек. Алдағы уақытта еліміздің басқа қалаларында білім алып жатқан болашақ дәрігерлердің ерікті жастары «Shanyrak Ambulance» тобына қосылып, волонтерлер қатарын 200, 300 және 500 адамға жеткізу қордың жоспарында көзделген.

Жоғарыда айтқанымыздай, волонтерлық қызмет жеке тұлғалардың бастамасымен бейресми тұрғыда атқарыла береді. Сондай игі бастаманы қолға алып, бүгінде қатарын 40-қа жуық ерікті жаспен толтырған Бүркіт Малгаждаровтың атқарған қайырымдылық жұмыстарына шолу жүргізсек.

Бүркіттің волонтерлық қызметті бастауының өзіндік тарихы бар. Ол небәрі 20 жасында тағдырдың қатаң сынына ұшырап, жол көлік оқиғасының салдарынан денсаулығына біршама сызат түсіреді. Ұзақ әрі үздіксіз емделудің нәтижесі болмаған соң, Бүркіттің жан дүниесі күйзеліске ұшырағаны заңдылық. Арада үш жыл өткенде көлік оқиғасы екінші рет оны сынға алып, денсаулығын одан әрі нашарлата түседі. Өрімдей жас үшін өмір сүру мұңға айналып, бақыттан күдер үзген шақтың бірінде ол мүгедек жандарға арналған іс-шараға қатысып, сырқатына дауа тапқанын түсінеді. Сол сәтті Бүркіт Малгаждаров былай түсіндіреді:

– Мен мүлде жүре алмайтын, орнынан қозғала алмайтын, сөйлей алмайтын, көре алмайтын мүмкіндігі шектеулі жандармен бір шарада ұшырасып, оларға қандай да көмек бере алатынымды түсінгенде денсаулықтан артық байлықтың жоғын және менің жағдайым олардікінің қасында әлдеқайда жақсы екеніне көз жеткіздім. Сол күні менің жүрегімде жаңа сәуле пайда болды. Бала күнімнен жақсылық жасауға жаным құмар болушы еді. Мен науқасымның емін өзгелерге жақсылық жасаудың ләззатынан ғана таба алатынымды терең ұқтым, – деп алғашқы волонтерлық қызметке араласуына түркі болған оқиғаны тебірене баяндады.

Бүркіт волонтерлер қатарында 2011 жылдан бастап белсенділік танытып келеді. Оның ішінде, «Шұғыла» және «Best for Kids», «ARDAIM» қоғамдық қорларында, «Мүгедек жастар қоғамы» қоғамдық бірлестігінде көптеген іс-шараның ұйымдастырылуына атсалысқан. Ауқымды шаралардың жоғары дәрежеде өтуі үшін демеушілер

мен серіктестерді тауып, олармен мәмілеге келу сияқты әр істі жауапты әрі нәтижелі орындай алуының себебін көңіл қалауының шапшаңдығынан деп түсіндіреді. Бүркітті көп балалы және мүмкіндігі шектеулі бала тәрбиелеп отырған жалғыз басты аналардың жағдайы көп алаңдататын. Ойлана келе қайырымдылық жасау үшін байыған кезді күтпей, бірлік пен ұйымшылдықтың арқасында жалғыз басты аналарға қамқорлық көрсету нағыз қазақ азаматтарының айнымас борышы деген ұранмен түрлі саладағы достарының намысын қайрап, 2014 жылы «Жігіттер» деген атпен волонтерлық топ құрады. Олар екі айда бір рет ешкімнің қалтасына салмақ түсірмейтіндей, 2000 теңгеден бастап топтың алтын қорына ақша жинап, әлгіндей отбасына арналған қажетті азық-түліктер сатып алады. Бүгінде бұл топта 40 ерікті бар. Жүрген жерінде қайырымдылық жасаудың үлгісін танытатын Бүркітті қолдаушылар аз емес. Алдағы уақытта «Жігіттер» волонтерлық тобының қатары 100, 200 адаммен толығып жатса нұр үстіне нұр. Сонда көмекке зәру отбасылардың қажеттілігі де молынан өтелмек.

– Алғашқыда жағдайымыз тек бір отбасына көмектесуге жететін. Қазір қатарымыздың көбейгені себепті үшеу, бесеу болып мүмкіншілігіміз артып отыр. Ең бірінші рет есімде, жүре алмайтын қарындасымызға бәріміз ақша жинап, аяғына ортез алып бердік. Соның арқасында ол бір айдың ішінде қайта жүгіріп кетті. Сондай-ақ, жолдасы өмірден озған, кезінде балаларын рәсімдеуді қолға алмаған 6 баланың анасына жігіттер заңгер жалдап, жарты жылдың ішінде мемлекеттен жәрдемақы алатын жағдайға жеткіздік. Осындай игі істер менің жанымды да, тәнімді де емдейді, – деп Бүркіт волонтерлық қызметпен айналысуды еш уақыт тоқтатпайтынын және сол арқылы өмір сүріп отырғанымен бөлісті.

Расымен де, волонтерлық қызмет адамды рухани байытады. Қиын сәтте өзгеге қол ұшын беру, өзгенің тағдыр арқалатқан ауыр жүгін жеңілдету және басқа да насихатты қажет ететін қоғам үшін пайдалы шараларды ұйымдастыру сынды халықтың игілігі жолында шаршамай еңбек ететіндердің әдеби мен әдетінде оң өзгерістер орын алатынын аңғару қиын емес. Волонтерлық қызмет жастардың бойында ұйымдастырушылық, ізденімпаздық, мейірімділік пен еңбекқорлық қасиеттерді арттырады. Сондықтан, еріктілердің еңбегі қоғам дамуының бір шыңы деуге болады.

Ұлжан ШОРАЕВА

Жұмыс - мүмкіндікті шектемейді

Денсаулығына байланысты өмірдің көшіне ілесе алмай қалатын жандар қай елде, қай заманда болмасын өкінішке орай бар. Оларды қоғамнан шеттетпей, қайта сол қоғамға өздерін еркін, өзгелермен тең дәрежеде бейімдеуге шақыру адамдықтың шыңы болып табылады. Ал олардың еңбек ұжымдарында ел қатарлы жұмыс істеуі және оған жағдай жасау нағыз көргендіктің белгісі.

Астана қалалық Халықты жұмыспен қамту орталығы соңғы жылдары мүмкіндігі шектеулі жандарға арнайы бағдарлама бойынша қызмет көрсетуді бастап, жұмыс беруші арасында алтын көпір болып отыр. Яғни, бұл бағдарлама 2016 жылдың 6 сәуірдегі «Халықты жұмыспен қамту туралы» Заңы негізінде және қала әкімдігінің 2016 жылдың 16 қарашадағы «Астана қаласында жұмыс орындарына квота белгілеу» туралы қаулысына сай жүргізілуде. Заңның 27-бабында жұмыс орындарына квота бөлу бойынша азаматтардың 4 санаты көрсетілген. Олар – мүмкіндігі шектеулі жандар, түрмеден босап шыққандар, пробация қызметінің

есебінде тұрғандар, ата-ана қамқорлығынсыз қалған 18-29 жас аралығындағы жастар.

Қаулыда квота бойынша жұмысқа орналастырудың пайыздық қатынасы нақты көрсетілген. Сонымен, бірінші санаттағы азаматтар, яғни мүмкіндігі шектеулі жандар 50-ден 100 адамға дейінгі кәсіпорындарда – 2%, 101-ден 250 адамға дейін – 3%, 251-ден жоғары болса – 4%. Пробация есебінде тұрғандар мен түрмеден босап шыққандарға кәсіпорын қызметкерлерінің санына қарамастан – 1%. Ата-ана қамқорлығынсыз қалған жастар – ұйым қызметкерлерінің жалпы санына байланысты – 1% бойынша орналастырылуы негізделген.

Соның ішінде, мүмкіндігі шектеулі жандардың жұмысқа орналасу жағдайына тоқталайық. Жұмыспен қамту орталығы берген статистикалық мәлімет бойынша биылғы жылдың алғашқы жарты жылдығында 310 мүгедектігі бар адам орталық арқылы жұмыспен қамтылған. Оның 101-і тұрақты жұмыста еңбек етіп жатса, қоғамдық жұмыстарға 167 адам тартылған. Ал 17 адам әлеуметтік жұмысқа, жастар практикасы

бойынша 8 адам жұмысқа орналасқан. Сондай-ақ, 17 мүмкіндігі шектеулі азамат кәсіптік оқуға жіберілген. Орталық мамандарының айтуынша, ақпараттың кеңінен насихатталуы нәтижесінде, аталған квота бойынша жұмысқа орналасу үшін орталықтың қызметіне жүгінушілер қатары артып келеді. Себебі, денсаулығында кінараты бар жандарды кез келген жұмыс орнына қабылдай бермейді. Мұны II топтағы мүгедектігі бар Әлемгүл Жақанова да растап отыр.

– Мен соңғы үш жылдан бері денсаулығым байланысты жұмыссыз жүрдім. Жұмыспен қамту орталығы арқылы біраз жұмыс табылғанымен, жұмыс берушілер кенеттен талып қалатын сырқатымның барын білгеннен-ақ сыпайы түрде шығарып салады. Талып қалу сырқатым асқына түскен соң, былтыр дәрігерлер II топтағы мүгедек ретінде тіркеуге алды. Сол арада мүмкіндігі шектеулі жандарға арналған жұмыс жәрмеңкесі жайлы естіп, оны ұйымдастырған Жұмыспен қамту орталығына бардым. Қажетті құжаттарымды жинап және бос жұмыс орны табылғанша бірнеше ай өтті. Сөйтіп 19 ақпаннан бастап «Семей-яп» қоғамдық қорына тіркеу технигі болып жұмысқа орналастым. Қасымдағы қызметтестерім де өзім сияқты адамдар. Сондықтан, мен үшін қазір сырқатым жұмыссыздыққа алып келеді деген қорқыныш тудырмайды, – дейді Әлемгүл Жақанова.

Жиырма сегіз жастағы Әлемгүл мүмкіндігі шектеулі жандардың жұмысқа орналасуына жағдай жасайтын орталықтың қызметіне дән риза. Аптаның бес күніндегі сегіз сағаттық жұмысы өзіне ұнайды. Ол Семей ядросынан зардап шеккен мүмкіндігі шектеулі азаматтарды тіркеумен айналысады. Мұнда бір жылдық келісімшарт бойынша жұмыс істегенімен, әрі қарай орталықтың қамқорлығынсыз қалмайтынына сенеді.

Әлемгүлмен құрдас Дария Оспанова да Жұмыспен қамту орталығы арқылы денсаулығына салмақ түсірмейтін лайықты жұмыс тапқан. Ол III топтағы мүгедектігін былтыр қараша айында алған. Дәрігерлердің нұсқауымен орталыққа келіп, онда Дарияға бес бағыт бойынша жұмыс түрін ұсынған. Соның ішінде, «Қалалық мониторинг және жедел әрекет ету орталығы» ШЖҚ МКК тіркеу технигі қызметін таңдап, соңғы алты айдан бері тұрақты жұмыс істеп келеді.

Дария екі баланың анасы. Жүйке талшықтарының сыр беруінен бұлшықеттері жиі құрысып қалатын болған соң, дәрігерлер оның денсаулығын бақылауға алған. Негізгі мамандығы экономист-бухгалтер, бірақ ол салада еңбек өтілі болмаған. Декреттік демалысының алдында баспа үйінде қол қимылдарымен аударудың маманы болып жұмыс істеген. Қазіргі жұмысы онысынан өзгешелеу болғанымен, Дария екі күн сайын 7 сағаттық жұмыс тәртібімен атқаратын қызметтік міндеттеріне шағымы жоғын алға тартады.

Мүмкіндігі шектеулі жандарды қоғамның қайнаған тіршілігінен алыстатпай, олардың ел дамуына қандай да үлес қосуына мүмкіндік сыйлауды Астана қалалық жұмыспен қамту орталығы басым бағыттарының бірі ретінде жолға қойған. Сол себепті, орталықтың көмегіне жүгініп, өмірде өз орындарын тауып жатқан көңілі жарымжан жандар қаншама. Олардың алғысы еселенген сайын орталықтың қызметтік сапа мүмкіндіктері күн сайын артып келе жатқанын аңғару қиын емес. Өйткені, орталықтың ғаламтордағы парақшасы арқылы тіркелу мен жұмыс таңдау әлдеқайда қолжетімді бола түскен.

Биыл «Астана қалалық Халықты жұмыспен қамту» мемлекеттік мекемесінің құрылғанына 7 жыл толып отырғанын ескерусіз қалдыру мүмкін емес. Бүгінгі күнге дейін орталық нәтижелі жұмыспен қамтуды және жаппай кәсіпкерлікті дамытудың 2017-2021 жылдарға арналған «Еңбек» бағдарламасы шеңберінде қарқынды жұмыс істеуде. Жеті жыл ішінде халықты жұмыспен қамту орталығына 100 000 аса адам өтініш берсе, оның ішінде 43 781 адам тұрақты жұмыспен қамтылғаны ұжымның жемісті жетістігін көрсетеді. Жастар практикасы бағдарламасы бойынша 5 068 түлек жұмысқа орналасып, қоғамдық жұмыстарға 13 757 адам жіберілген және 10 395 адам кәсіби біліктілігін арттырып, 31 адам микрокредит ала отырып өз кәсібін ашқан. Осындай ауқымды жұмыстардың нәтижесінде, елордадағы жұмыссыздық 5,8 пайыздан 4,6 пайызға төмендеген.

Ұлжан ШОРАЕВА

Әлия Кәрібаева:

*«Балаларды бақыпты
ету үшін өзің де
бақыпты болу керек!»*

Төбесін қар шалған, қарт Алатаудың баурайында айналасына үлгі болып отырған керемет бір отбасы бар. Олардың кереметтілігі мыңғырған мал мен зәулім сарай емес, асқан атақ пен зор байлықта емес, алтыннан да бағалы кең жүректерінде. Ия шынымен жүректері жылы, пейілдері кең болғаннан болуы керек, екі ұл өсіріп отырған Біржан мен Әлия Кәрібаевтардың отбасы бір күнде көп балалы отбасы атанды. Жақында Алматы облысы бойынша «Мерейлі отбасы» байқауының жеңімпаздары атанған Кәрібаевтар отбасының құпиясы неде деген сұрақпен біз де осы өңірге ат басын тіредік.

- **Әлия ханым, Сізді Батыр ана десек артық айтқандық емес, себебі қазіргі өзге түгіл өз баласынан безініп, жан түршігерлік оқиғаларды естіп жағанды ұстатып жүрген кезде «Анам қашан келер екен» деп жалтақтаған сәбилерді және біреу емес бірнешеуін бауырыңызға басып, аналық махаббат пен жылулық берген Сіздің бұл қадамыңызға бас июге болады. Ал, Сізді бұл қадамға қандай жағдай итермеледі, отбасыңыз қалай қабылдады?**

Біз негізі қыз баланы аңсап жүрген едік. Бірақ, отбасылық кеңесте сол қыз баланы балалар үйінен алсақ деген ниет айтылып, ол бәрімізге ұнап, сондай шешім қабылдадық. Бірақ, Алматы облысы Жамбыл ауданына қарасты қамқоршылық және қорғаншылық мекемесі Бізге басқа жағын ұсынды. Олардың айтуынша Біздің отбасы және тұрғын үй мәселесін және тағы басқа ережелеріне сай келгендіктен, балалар үйінің отбасылық түрін ұсынды, яғни біз он бала алуға мүмкіндігіміз бар екенін айтты. Әрине, бұл өте үлкен жауапкершілік, оның құжат және тағы басқа өзіндік тексерістерге сай болатын жақтарынан бөлек адам бұған моральді тұрғыдан, ата-ана ретінде, ертең ол балаларды бауырымызға басқан соң кері жол болмайтыны тәрізді сан алуан сұрақтарға жолдасым екеуміз бір-бірімізбен, өз-өзімізбен, қабырғамызбен келісе бастадық. Қаншама ұйқысыз түндер өтті, екеуміз қалай болады деген сан-сұраулармен әйтеуір одан да өттік. Одан кейін отбасына алатын балалардың өзі оңайлықпен келмеді, себебі бір баланың құжаты сот қарауында болса, біреулердің ата-анасы ресми түрде бас тартпаған болып шықты. Сонымен не керек, біздің отбасымызға бұйырған Алланың берген бүлдіршіндері, төрт ұл бала және үш қыз баланы үйге шақырдық, ұнаса біздің отбасына

қош келдіңдер дейміз, біздің баламыз боласындар деп түсіндіре отырып, егер ұнамай жатса қайтадан кері оралуларыңа да бөгет жоқ деп түсіндіре отырып, мән-жайды айттық. Үйдегі екі бала да қатты қуанды, тіпті қызғаныш сезімде болмады, қайта тез тіл табысып, достасып кетті.

- **Орыс, украин, белорус, неміс, шешен, татар ұлтының балалары болғаннан кейін олардың түрлерінен ақ ерешеліктері байқалып тұрады. Ал, ол балалардың өзге ұлт өкілдерінен болғаны еш қиындық не болмаса сұрақ туғызбады ма?**

- Кейде өтіп бара жатқан не болмаса қарап қалған адамдар сұрап жатады, неге ақшыл өңдері деп, біз оған әжелеріне тартқан деп жауап береміз (күлімдеп). Шындығына келгенде біз жолдасым екеуміз түр-әлпеттеріне, шаштарының не болмаса көздерінің түсіне, ұлтына қараған емеспіз. Себебі, бұл балаларды біз жоғарыдан келген сый деп білеміз. Дүниеге келген әр бір бала бақытты болуға міндетті. Балаларымыз қазақша сөйлейді, сегізі қазақ мектебінде оқиды. Бізге келгеннен соң біз олардың ойларын сұрап көріп едік, бірден қазақша оқимыз деді, орыс мектебіне барғыларың келсе айта қойындар деген біздің ұсынысымыздан бірден бас тартты.

- **Отбасында қалыптасқан дәстүрлер не болмаса үрдіс бар ма?**

- Әрине, біз отбасымызбен әр жексенбі сайын міндетті түрде демалыс жасап, серуенге не болмаса қала сыртына тағысын тағы толып жатқан отбасылық демалыс орындарына барамыз. Отбасылық ас мәзірін дайындап, үлкен дастархан басында балаларымыздың тәртібі, жеткен жетістіктері не болмаса болмашы қателіктері болса соларды айтып, жалпы отбасылық талқыға саламыз. Келесі демалыс күнгі серуенге дейін нәтиже шығаруға тырысамыз. Одан кейінгі отбасылық үрдіс болып қалыптасып келе жатқан ол әрқайсымыздың туған күн мерекесін қарсы алу. Қалай түнгі 12 болады, солай құттықтау рәсімін жасап, дайындаған тортымызды сыйлап, ұйықтамай, күтіп, бір-біріне дайындаған сыйлықтарын беріп мәз-мәйрам боламыз. Және біз әр баламыздың көзінен көріп тұрамыз, олар туған күндерін күтеді, қуана қарсы алады, бәрі шынайы. Балаңның бақытты сәттері ол ата-ананың бақытты ғұмыры деп білеміз.

- **Бала тәрбиелеу, оның үстіне көп балалы үйде және енді бір-біріңді танып жатқан кезде қиындықтар туындамады ма?**

- Бала саған күш-қуат береді, бақытты сәттер береді. Бірақ сен оған одан да көп нәр құюың керек. Бала ол бос құты тәрізді. Не құясың, соны аласың. Оларды махаббатпен, қамқорлықпен, бақытпен шатыққа толтыру керек. Оларды бір-біріне сенуге, қамқор болуға үйретуіміз керек. Егер біздің балаларымыз бақытты болса, біз бақыттымыз. Бәрі бізді жақсы көреді, біз сол үшін ризамыз. Одан кейін балаларды бақытты етуің үшін өзің де бақытты болуың керек. Соны көрсете білуің керек. Үйде ұрыс-керіс болмағаны абзал. Мен осы тұрғыдан көп жерде маған дер кезінде иығын тосып, көмегін аямайтын, түсіністікпен қарап, балаларды бірдей жақсы көріп, алақанына салып отырған жарыма алғысымды айтамын.

- **Өкінген сәттеріңіз болмады ма?**

- Біз ең алғаш осы қадамға барамыз деп шешім қабылдағанда балаларды алғаннан соң кері қайтаруға болмайды деген шешімді бір ауыздан қабылдадық. Себебі, біз екі үлкен өз істеріне жауап бере алатын адамдармыз, оның үстіне өзі көңілдері жарымжан балаларға қалай ғана қиянат жасауға болады. Бізде ойлануға аз уақыт болған жоқ, және бізді ешкім қинаған жоқ, сол себепті бұл сұрақ бізге арналған емес деп ойлаймын.

- **Ал, кейін балалардың ата-анасы табылып жатса, не болмаса өздері іздеп көргілері келсе, Сіз қалай жасайсыз?**

- Мен бұл балалардың ата-аналарына осындай алтындай балаларды дүниеге әкелгендері

үшін ризамын. Әрине, олардың тастап кеткені тағы басқа қылықтары ол басқа сұрақ қой. Біз ол жайында өте көп ойланамыз, және өзімізге шешім де қабылдап қойдық, балаларымыз мектептерін бітіріп, жоғары оқу орындарын аяқтап, бір-бір маман иесі болып, аяқтарынан нық тұрып кетпейінше, біз бұл балаларымызды ешкімге бере алмаймыз. Тіпті өзіміз де іздеп тауып беруге, ол кісілерге көмек керек болса балалары көмектескеніне біз еш қарсы емеспіз, бірақ, біздің жаңа жоғарыда айтып өткен шарттарымыздан кейін. Неге дейсіз ғой, біз балаларымыздың тағы да бір рет алданып қалғанын қаламаймыз, ол оңай болмайды. Ол кісілердің әрқайсысында өз кезінде мүмкіндіктері болды. Енді тек осылай ғана болады.

- **Осы күнге жету Сізге оңай болмағаны анық. Көмектескен жандар болды ма?**

- Мен ең алдымен осындай бағдарлама шығарған Президентіміз Нұрсұлтан Әбішұлына алғысымды айтқым келеді. «Жетісу жетімдер үйінсіз» атты жоба үшін Алматы облысының прокуратурасы мен білім департаментіне алғысым шексіз. Біздің отбасымызға осындай бақыт сыйлаған және сол жолда көп тер төккен әрбір азаматқа рақметімді айтқым келеді. Және еліміздің отбасыларына айтқым келетін бір ойым бар еді: Құрметті ата-аналар, балаларға, тастанды балаларға, әке-шешесінен айырылып, өмірлері өксіп қалған әр сәбиге бақыт сыйлаудан қорықпаңыздар, ол балалардың әрқайсысы бақытты болуға құқылы, егер Сіздің жүрегіңіз үлкен болса, ол жерден міндетті түрде әр балаға орын бар. Сіз тек сеніңіз және өз өңіріңіз бойынша керекті органдарға барсаңыз болғаны.

P.S Бүгінгі таңда Алматы облысы бойынша тастанды және әке-шешесінен айырылып қалған бала саны 3000-нан асады. Олардың 85%-ы патронатты отбасыларда тәрбиеленуде.

2016 жылы 109 балаға отбасы бақытын табу бұйырса, 2017 жылдың алғашқы жартысында 145 бала отбасылы болған. Алдағы жоспар бойынша 2020 жылға дейін мұндай мекемелер саны 50%-ке азаяды деген үмітте.

Біздің құрметті оқырмандарымыз, қарап, оқып, оқығанды ойға түйіп отырсаңыздар, Біржан мен Әлия Кәрібаевтардың бәрімізден бір ғана артықшылығы – ол жүректерінің кеңдігі, сол жүректен орын берген әр сәби бақытты болсын дегіміз келеді!

Путь к олимпийским медалям начинается с семьи!

В начале 2010 года одно из спортивных изданий рассказало о счастливой истории любви двух прославленных североказахстанских спортсменов. Тогда Евгений и Ирина Эктовы – мастера спорта международного класса по легкой атлетике только-только сыграли свадьбу на добрую сотню людей и делились планами на будущее. Молодожены смело заявляли о том, что вопреки стереотипам можно удачно совмещать спортивную карьеру и семейную жизнь.

Утверждение молодой семьи было небеспочвенным. Родители Евгения – Александр Николаевич и Нина Викторовна Эктовы, всегда являлись для сына достойным примером того, как семья поддерживает спортивные начинания, а спорт укрепляет дух семьи.

Александр Николаевич является тренером-преподавателем по легкой атлетике в КГУ «Школа высшего спортивного мастерства» и старшим тренером сборной области по легкой атлетике, его супруга Нина Викторовна также воспитывает юные спортивные дарования. Наверное, самой судьбой было решено, чтобы такая спортивная, подтянутая, красивая и дружная семья приняла участие в конкурсе «Мерейлі отбасым».

- Я мама добрая, а тренер строгий, - рассказывает журналистам Нина Викторовна, после награждения в Петропавловске, - Ставим цель и идем к ней – это самое главное кредо нашей семьи.

Но не только семейными ценностями и достижениями знаменита семья Эктовых.

Александр Николаевич, как старший тренер сборной области, воспитал для страны четырех мастеров спорта международного класса РК, восьмерых мастеров спорта РК. Сегодня его воспитанники в составе штатной национальной команды страны, успешно выступают на международных соревнованиях.

Нина Викторовна не отстает от знаменитого супруга, она является прекрасным тренером, за

ее плечами несколько поколений выпускников-спортсменов, покоровших спортивные вершины страны и мира. За годы работы она подготовила 3-х мастеров спорта Республики Казахстан, среди которых и младшая дочь - Екатерина.

Екатерина в 2014 году окончила факультет физической культуры и спорта СКГУ им. М.Козыбаева. На данный момент является мастером спорта международного класса по легкой атлетике и, продолжая спортивную семейную династию, работает тренером-преподавателем. На счету у молодой и уже знаменитой легкоатлетки золото многих престижных спортивных состязаний, а также участие в Олимпийских играх в Рио.

Старший сын Евгений Эктов вдвойне благодарен судьбе, которая тесно связала его со спортом, ведь именно на занятиях легкой атлетикой он встретил свою вторую половину - спортсменку, красавицу Ирину.

Супруги сегодня являются мастерами спорта международного класса. Евгений входит в состав сборной страны по легкой атлетике в дисциплине тройной прыжок. В общей копилке Евгения и Ирины огромное количество золотых, серебряных и бронзовых медалей, также среди семейных достижений участие в Олимпийских играх в Пекине, Лондоне, Рио-де-Жанейро, победы в Азиатских играх в Гуанчжоу, на этапах Гарн-при по легкой атлетике и многое другое.

«Путь к олимпийским медалям начинается

с семьи!», - отметил в одном из своих выступлений глава дружной семьи Александр Николаевич Эктов, и в этом утверждении он абсолютно прав. По крайней мере, на примере своей семьи Александр Николаевич, Нина Викторовна, Евгений с Ириной и Екатерина доказали, что совершенно гармонично можно сочетать спортивную карьеру и прекрасные отношения в семье, профессиональный рост и благополучие в доме. Победа в региональном этапе республиканского конкурса «Мерейлі отбасым» - это еще одна золотая медаль, которую семья Эктовых может положить в копилку своих побед.

Салтанат Дарменшиева

АТАДАН ҰЛ ТУСА ИГІ, АТА ЖОЛЫН ҚУСА ИГІ

«Отан – отбасынан басталады» дейтін қазақ халқы қашанда отбасы құндылықтарын жоғары бағалаған. Мұның дәлелі ретінде 2014 жылы «Мерейлі отбасы» ұлттық байқауының тұсауы кесілді. Жыл сайын өткізілетін бұл байқауға биыл 2952 отбасы қатысқан. Биылғы жылғы бұл сайысқа Маңғыстау өңірінен Көшеновтер әулеті қатысқан болатын. Отбасының отағасы Тұрсынғали Көшенов – Маңғыстау аймағындағы Жетібай, Қаламқас кен орындарын алғаш ашқан тәжірибелі геологтардың бірегейі, «Құрмет» орденінің иегері, «Еңбек ардагері», «Қазақстан мұнай-газ саласын қалыптастыруда және дамытуда көрсеткен елеулі еңбегі үшін», «Еңбектегі ерлігі үшін» медальдарымен марапатталған. Отанасы – Ханшайым Жүсіпқызы алты баланы дүниеге әкелген көп балалы ардақты ана, күміс алқа иегері. 58 жыл бірге ғұмыр кешіп келе жатқан қариялар бүгінде алты баладан жиырма немере, екі шөбере сүйіп отырған жайы бар. Қазақстан Республикасының құрметті барлаушысы Тұрсынғали Көшенов бүгінде отбасымен бірге Қарақия ауданының орталығы Құрық ауылында тұрады.

Тұрсынғали Көшенов 1934 жылы Маңғыстау облысында дүниеге келген. 7 жасқа толып балалық шақтың нағыз бал дәмін сезінетін уақытта зұлмат соғыс басталған-ды. Әр шаңырақтың арқа сүйер әкелері мен бауырға қорған боларағалар жауға қарсы төтеп беруге аттанғанда елде қалған қара жұмыс жас балалар мен аяулы аналардың мойнына артылған болатын. Бұл жөнінде қария өзінің сұхбатында «...аттың үстінде шығырға жетекші болдық. Егіс даласына жүгері егетін, жүгеріні торғайдан қорғау үшін сақпанға тас салып, торғайларға лақтырып соларды үркітетінбіз. Кейін үкімет сүйек жинатты. Малдың далада қалған сүйектерін жинадық. Оны үкімет үстіне адыраспан деген шөпті салып әбден

қоюланғанша қайнатып, бөліктерге бөліп кептіріп, халыққа сабын етіп тарататын...» Науқас әкеге сын келтірмей, үй тіршілігі мен тылдың ауыр жұмысын қатар алып жүрген анаға қолқанат болған бала Тұрсынғалидың соғыстың сұрапыл жылдарымен тұспа-тұс келген балалық шағы осылайша ерте есеюге мәжбүр етті. Ал соғыс аяқталған соң ол бар зейінін оқуға аударады. «...8-сыныпта оқып жүрген шағымда көшеде қорап тиеп жатқан бір азаматпен таныстым. Олар өздерінің геолог екендерін айтып, маған да сол жолды таңдауға кеңес беріп, менің осы салаға деген қызығушылығымды оятты. Кейін бұл азаматты тағы жолықтырдым. Сол жолы ол маған бұл мамандық бойынша білім алуға болатын жоғарғы оқу орындарының атауы мен мекен-жайларын ұсынды. Мәскеу, Грозный, Баку қалаларының ішінен мен Бакуге құжат тапсыруды жөн көрдім». Солайша, мектепті аяқтаған соң Бакуге оқуға аттанып, геолог мамандығы бойынша 5 жыл бойы білім алумен қатар бұрғылау жұмысын қоса атқарады. Оқуды аяқтаған соң елге оралып, өзінің еңбек жолын Жетібай кен орнынан бастайды. Дәл сол жылы медицина саласының маманы Ханшайым Жүсіпқызымен отау құрады. Бірі еңбекқор геолог, бірі жұмысшылардың денсаулығына жауапты ақ халатты абзал жан болып екеуі еңбек жолында қатар жүреді. Көп ұзамай-ақ дүниеге сәби келіп, Тұрсынғали мен Ханшайым Базаргүл атты қызды болады. Отбасының тұңғышы осы Базаргүл еңбек жолында жүрген ата-анасымен бірге Батыс өңірін түгел аралап шыққан. Тұрсынғали атамыз Жетібай кен орнынан өзге Сазтөбе, Шөмішті, Қарамандыбас, Ақсу, Кендірлі кен орындарында барлау жұмыстарын жүргізген. Мақтанғанды еркектікке сын деп түсінетін намысшыл азамат талай ерліктер жасап, көптің алғысына бөленсе де, онысын ешқашан кеуде керіп өзгелерге айтқан емес.

Жүздеген сәбидің өмірге аман-есен келуіне себеп болған Ханшайым апамыз да еш уақытта көпке ұсынған көмегін жария еткен емес.

Көптің батасын алған Тұрсынғали ақсақал мен Ханшайым апамыз бүгінде – Айғали, Қыйымғали атты екі ұлы мен төрт қызынан немере, шөбере сүйіп отырған бақытты қариялар. Еліне елеулі Тұрсынғали атамыз – Қашаған жыраудың ұрпағы. Қара домбырасын қолына алып күй шертіп балашаға, немере, шөбереге үлгі болған Тұрсынғали атамыздың Әндіғали атты немересі де өнерден құр алақан емес. «Атадан ұл туса игі, ата жолын қуса игі» демекші, атамыздың Әндіғали және Сәндіғали атты екі немересі де аталарының жолын қуып геолог мамандығы бойынша білім алған.

Ғұмырының сан жылдарын геологияның қырсырын білуге сарп еткен ақсақалдың бір арманы бар білгенін жас буынға үйрету, жиған құнды деректері

мен жәдігерлерін кейінгі ұрпаққа мұра етіп қалдыру болатын. Осы мақсатпен қария аудан орталығында алғаш рет мұражай ашуды қолға алған. Ақсақалдың игі бастамасын қолдаған аудан басшылығы мұражайға арналған ғимарат бөліп берген. Бұл мұражай аудан орталығында ашылғалы тұрған алғашқы мұражай болғандықтан да ерекше маңызға ие болары сөзсіз. Мұражайға Тұрсынғали ақсақалдың жылдар бойғы еңбек жолында жинаған геологтар пайдаланған техникалық құрал-жабдықтар мен олар туралы құнды деректер қойылады. Олардың ең құндысы – жерасты байлығы шамамен 200 жылға жететін кеніштер көрсетілген геологиялық карта. Оны ақсақалдың өзі арнайы салдырған.

Зейнетке шыққан ақсақал мұнымен шектеліп қоймай, өздері тұратын үй жанынан шипалы су көзін тауып, бұрын мейірбике болған жарының ұсынуымен емдеу-сауықтыру кешенін тұрғызған.

Бақыт бағалағанның қолына қонады

Мәуелі бәйтеректей болған бұл отбасының тамыры тереңге жайылып, жапырақтары жайқалып, жемістері пісіп, тіпті рахатын көрсетуде. Қарасаң көзің тояды, жазам деген адамның теңеуі жетпейтін Алатаудың бөктеріндегі осы бір отбасына тәнті боласың. Жарты ғасырдан астам бір шаңырақ астында тату-тәтті өмір сүріп келе жатқан отбасының өнегесі мол. Сәбит ағамыз Зүбайра апамызды бір көргеннен ұнатыпты. Апайымыз ол кезде небары 18-де болған екен. Көп ұзамай шаңырақ көтереді. Өмірге келген ұл-қыздарын тәрбиелеп, өздері де өмірлік тәжірибе жинайды. Шаңырақ көтергенде отбасында әжесі мен ата-аналарының болуы екі жастың ара-қатынасының берік болуына, нығая түсуіне әсер етеді. Зүбайра апамыз бүгінде «мәдениетті, зиялы отбасына келін болып түстім» деп жастық шағын сүйіспеншілікпен еске алады. Мектеп директоры болған атасы Иманғали Жұмағұлов Темірбек Жүргеновпен Ташкенттегі оқу комиссариатында бірге оқыған, әрі ағайын туыстықтары да бар екен. Түске дейін сабақ беріп келетін Зүбайраға атасы шәй құйғызбайды екен. «Қазір тағы кетеді мектебіне, бәйбіше, шәйіңді өзің құя бер, балам дұрыстап шәйін ішіп алсын» дейді екен. Ал біртоға енесі ешқашан еріне қарсы келген емес. Қалада өскен Зүбайра алғашында даладағы ошаққа от жағып, табаға нан жабуды білмей, онысын үлкендерге білдірмей, тығылып жүріп табаға нан салған күндері де болған екен. Кейде тамақ жетпей қалмасын деп көбірек істейтіні бар-ды. Сонда үлкен әжелері «көп болып кетіпті-ау, артылып қалатын болды ғой» десе, Сәбит те екі жақты ренжітіп алмайын дегендей: «Бұл Зүбайра ертең тамақ істеп жүрмей-ақ қояйын деп әдейі көп

жасаған ғой», деп әзілдеген болып демеп отырады екен. Қазір сол сәттердің бәрі сағыныш. Бес бала сүйіп, олардан он сегіз немере, төрт шөбере көріп отырған Сәбит пен Зүбайра Қызылорда облысы, Жалағаш ауданының Жаңаталап, қазіргі Т.Жүргенов атындағы ауылда туып-өскен. Екі жақсы қосылғалы бері олардың шаңырағынан өз балаларынан бөлек 17 ұл-қыз тәрбиеленіп, қанаттанды. Сонау жылдары Төретамда тұратын Ыбырай есімді ағайынның әйелі қайтыс болып, шиеттей бала-шағасымен жанына көшіріп әкеліп, ұл-қыздарына пана болып, оқытып, тоқытып, үйлендіріп, жеке-жеке отау қылған да осы мерейлі отбасы болатын. Сол балалар да бүгінде бір қауым ел.

Бес баланың үшеуі ғылым жолын қуса, олардың балалары да осы білім мен ғылым жолында жүр. Бір отбасында үш ғалымның болуы, екі Журналистер одағының мүшесі мен үш бірдей ауданның Құрметті азаматының, екі өз саласының үздіктерінің болуы өте сирек кездесетін жағдай болса керек. Ал Қазақстан Журналистер одағының мүшесі, Жалағаш ауданының Құрметті азаматы Сәбит Иманғалиев пен Білім беру ісінің үздігі, 9–11-сыныптарға арналған «Қазақ тілі» оқулығының авторы Зүбайра Қыстаубаеваның еліміздің білімі мен рухани дүниесіне қосқан еңбектері қаншама?!

Бұл отбасы мүшелері 17 кітаптың авторы екендігін білсеңіз, ал отбасының ұлағатты ұстаздық жолдағы жалпы еңбек өтілдері бір ғасырды құрайды. Қызылорда қаласындағы М.Мәметова атындағы педагогикалық училищені, одан кейін Қызылорда қаласындағы бұрынғы Гоголь, қазіргі Қорқыт ата атындағы университеттің Филология факультетінің

түлегі Зұбайра Қыстаубаева 9–11-сыныптарға арналған «Қазақ тілі» оқулығының авторы. 17 мың таралыммен «Мектеп» баспасынан шыққан бұл оқулық күні бүгінге дейін жас ұрпақтың ана тіліне деген құрметін арттыруға дем беріп келеді. Зұбайра Қыстаубаева, сонымен бірге, 1993 жылы жарық көрген «Орысша-қазақша» сөздіктің, «Біздің қаланың көшелері» (1997 жылы), 1998–2008 жылдары жарияланған «Қызылорда қаласының көшелері» атты кітаптардың да авторы. Жалағаш ауданындағы, Қызылорда қаласындағы мектептерінде, өзі білім алған Қорқыт ата атындағы университетіндегі ұстаздық еңбегі кейін Алматыға қоныс аударып келіп, жұмысқа орналасқан Алматы экономика және статистика академиясында, одан кейінгі Қазақ–Америка университеттерінде қызмет еткен жылдары көп көмегін тигізіп, Зұбайра Қыстаубаеваның ұлағатты ұстаз атануына септігін тигізді. Оның еңбек қоржынында талай марапаттар, Алғыс хаттар мен Құрметті грамоталары жетерлік, бірақ ұлағатты ұстаз үшін солардың ішіндегі ең құрметтісі, әрине, «Қазақстанның Білім беру ісінің үздігі» деген төсбелгісі.

Отасы Сәбит Иманғалиев ағамыздың еңбек жолы өте қызықты. Ол кісі дәрігер-филолог. Мектеп бітірген 1959 жылы Қызылорда қаласында медицина училищесінің емдеу ісі бөлімін фельдшер мамандығы бойынша бітірген Сәбит Иманғалиев сегіз жыл денсаулық сақтау саласында фельдшер, фельдшерлік пункттің меңгерушісі болып жұмыс істейді. Бірақ жүрек түкпіріндегі сөз өнеріне, қаламға деген құштарлығы тән шипагері мамандығын жан шипагерлігіне ауыстыруына септігін тигізді. Екі мамандықты таңдауда қателескен жоқпын, дейді Алматы қаласының «Мерейлі отбасы» байқауының жеңімпазы атанған Сәбит Иманғалиев. Күні бүгінге дейін отбасы мүшелерінің бірі сырқаттана қалса әкелеріне келеді. Сәбит Иманғалиевтың да еңбек жолы өнегеге толы. Әсіресе, ол кісінің сонау тоқсаныншы жылдардың басындағы қиын-қыстау кездегі қайтсем қазақ тілін жандандырам деген мақсатпен Украинадан қазақ қаріптерін орнату үшін 250 жазу машинкасын алдырып, оған қазақ қаріптерін орналастырған еңбегін қызылордалық тіл жанашырлары әлі күнге ұмытпайды. Білім, медицина, техника салалары бойынша 10 мың сөзден құралған «Орысша-қазақша» сөздігі, қазақша іс жүргізу

қағаздарының 30 түрлі үлгісін жасауы да ол кісінің ана тіліне деген жанашырлығын танытады.

Сәбит Иманғалиев Қазақстанның әр кездері астанасы болған Қызылорда, Алматы, Астана қалаларындағы көшелерге аты берілген 1500-дей танымал тұлғалар жайлы бес кітап жазған автор екендігін біріміз білсек, біріміз біле бермейміз. Бұл кітап кезінде Германия мен Түрікменстанда өткен Халықаралық кітап көрмесіне қойылған. Бүгінде Сәбит ағамыз Қызылорда қаласының 200 жылдығына орай Елбасының «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру» бағдарламасы аясында кітап дайындау үстінде. Адам баласына мына өмірде отбасын құру, өмірге ұрпақ әкеліп, одан парасатты да салиқалы ұрпақ өрбіту, үй салып, ағаш отырғызу парыз етілсе, Сәбит Иманғалиев пен Зұбайра Қыстаубаева бұл парыздарын адал атқарып келе жатқан аяулы ата-ана, ұл-қыздарынан тараған немерелері мен шөберелерінің сүйікті ата-әжесі. Балалары: Гүлжан, Гүлсара, Бауыржан, Гүлназ, Сәтжан өмірден өз орындарын тапқан бір-бір әулеттің иелері. Бауыржан, Гүлназ, Сәтжан ғылым жолында. Сәтжан «Болашақ» бағдарламасының түлегі. Гүлжан мен Гүлсара да өздері қалаған мамандық иелері Гүлсара қаржы саласының үздігі. Отбасында үш Құрметті азамат бар десек, ұлы Сәтжан Жалағаш ауданының, келіні Маржан Ордабасы ауданының, ал Сәбит Иманғалиевтың өзі Жалағаш ауданының Құрметті азаматы. Ұлы Бауыржан да Журналистер одағының мүшесі. Бауыржанның Т.Жүргенов туралы жазған кітабы да Халықаралық кітап көрмесіне қойылған. Алты жасында шахматтан Қазақстан чемпионы, спорт шебері атанған күні кеше ғана Халықаралық жарыста ел намысын қорғап қайтқан Алдияр Аңсатов Сәбит аға пен Зұбайра апамыздың ғана емес, елі мақтан тұтатын немересі. Ал Назеркесі дәстүрлі ән айтудың жұлдегері. Иманғалиевтер отбасында ұл-қыздары, немерелері бірнеше тілді меңгерген. Бірақ үйде ешқайсысына өзге тілде шүлдірлеуге жол жоқ! «Сырттан кіріп келе жатсың ба, басқа тілді табалдырықтан қалдырып кетіп, ана тіліңде сөйле!» – әке-атаның қатаң талабы осы.

– Жоғары оқу орнында ағылшын, орыс тілдерінде лекция оқитын бір қызымның балалары, яғни жиендерім әлгі талабыма «көңіңкіремей» жүр, батырып ұрысып қоятыным бар. Біздікіне келуге жинала бастағанда-ақ «атаға бара жатырмын,

қазақша сөйлеу керек» деп дереу өзгере қояды екен, оған да шүкір дейміз, – деп күлді Сәбит ағамыз әңгіме арасында. Бірде қызы мен күйеу баласы халықаралық шахмат жарысына қатысатын ұлдарымен бірге Астанадан достарының екі баласын да ертіп келеді. Есіктен ене берген астаналық мейман балақай Сәбит атаға қолын ала жүгіреді. – Сәлеметсіз бе?! – дейді сосын. – Ай, балам, бұдан кейін ата-ағалармен «Ассалаумағайлейкүм!» деп амандас, жарай ма?! Сосын, андағы орыс тілің біздің үйге жарамайды, біздікіне келдің бе енді, тек қазақша сөйлейтін болыңдар, – деді арқасынан қағып. Сөйтіп, әлгі екі балақай тілі келмесе де тырысып қазақша сөйлеп жүріпті. Екі күннен соң бірінің шешесі келеді ғой. Сонда алдынан жүгіріп шыққан әлгі 8-9 жасар қонақ

бала: «Мама, тсс, бұл үйдегі адамдар тек қазақша сөйлейді екен», деп сыбырлап жатқанын естіп қалған көпшілік аңғал баланың таза көңіліне, ниетіне риза болысып, жамырай бір күліп алған екен.

Сәбит аға мен Зұбайра апамыздың отбасындағы осы бақ пен бақытты тал бесіктен берілген ұлттық тәрбие мен ата-ана тәлімінің жемісі деп бағалайды. Ал, Алматының «Мерейлі отбасы» мәртебесі бұл отбасына лайықты берілген баға екендігі даусыз. Мерейлеріңіз үстем болсын, ұлтына үлгі бола білген, босағаларын махаббат пен сыйластық қорғап келе жатқан Иманғалиевтар отбасы дегіміз келеді.

Нұржамал Тегінбайқызы

Ұлы дала қызы

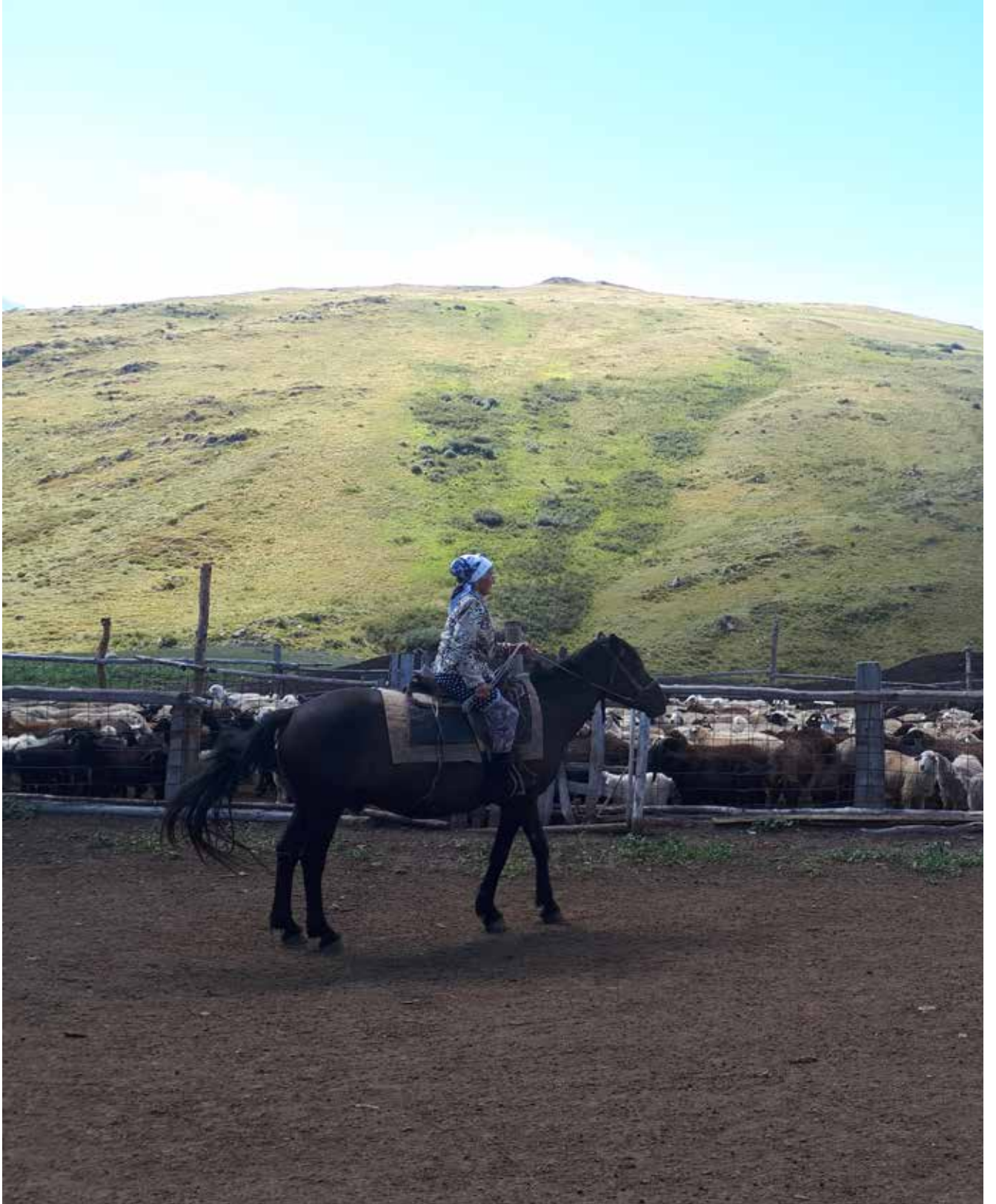
Ақынның қаламынан жыр туса, суретші керемет туындысын ойымен, әдемі қыл-қаламдарымен жазады. Мүсінші мүсінін керемет қыштан жасайды, архитектор сызбасын қаламымен бастырады. Бірақ, бір ғана сұрақ: сонда олар оның бәрін қайдан алады? Әрине, ӨМІРДЕН... иә, иә, Сіз дұрыс естідіңіз, өмірден. Сол сияқты жас, талантты режиссер Жаннет Әбіштің жаңа туындысы да сол нағыз қазаны қайнаған ауыл өмірінен алынған. «Ұлы дала қызы» деп аталатын үш тілді, жеті сериядан тұратын деректі фильмнің «Ауыл әйелдерінің 1 форумы» қарсаңында жабық көрсетілімде жарық көргені кездейсоқтық жайт емес, себебі фильмнің басты кейіпкері – 8 баланы дүниеге әкелген, 60 жастан астам өмірін ауылдан шалғай жатқан қыстауда өткізіп келе жатқан Батыр ана. Ол кейуананың қыстауда жалғыз өзі қандай күй кешіп жатқанын, жан жары дүниеден өткеніне 10 жыл уақыт өтсе де, сол түтінді түтетіп отырған 76 жастағы Сәбилә апай 500 қой мен 30 сиырды жалғыз сауып, таңдай қаққызып отырғаны сөзсіз. Иә, сіздер мұның бәрін көгілдір экран арқылы көре де аларсыздар. Ал, біздің «Отбасым» журналының ұжымы қол құсырып отыра алмай, өз оқырмандарымен жаңа дүниені бөліссек деген ниетпен Сәбилә апайдың әңгімесін ұсынып отыр.

«4-ші кластан бастап, бізді жұмысқа салды. Онда оқып жүрген кезіміз, тоқ жоқ. Күні кешке дейін бригадіде жұмыс істейміз. Шөп үйеді, соған болысамыз. Келгеннен кейін, майзаводқа сүт апарамыз, құямыз. Кешке бригадір келіп әйнекке, айғайлап: «Әй, коммунист қызым қайда? Жұмысқа шық» дейді. Сол бір шайды ішіп, тамағыңды іше сап, 8-де складқа жұмысқа кетесің. Онда 5 қызбыз. 4 класс оқып жүргенде қай күш бар, 2 қыз құлағын бұраймыз, 2 қыз үстінен шелектен дән салады. Бір қыз тазаланған дәнді күреп тұрады. Түнгі сағат 12-де үйге келеміз. Сол әбден шаршап, күндіз кешке дейін жұмыс, түнімен 12-ге дейін жұмыс, әбден шаршап, мұрттай ұшып, шала-пұла жуынып, ұйықтайсың. Таңертең сағат 8-де қайтадан сол жағдай. Складтың алдына барасың. Жиналады бәрі. Кетесің жұмысқа тағы. Сондай өмір болды бізде. Біз ешқандай жақсылық көргеміз жоқ. Неге десең, кісі жетіспейді ол кезде: соғысқа барғандар, кем-кетік боп келгендер. Сол үшін балаларды апарды. Демалыс-сенбі, мектептен шыққанда Волосаға барып, тас жинатқызатұғын. Астық дұрыс шығу үшін тастың бәрін жинау керек. Өте ауыр жұмыс» – деп бастады әңгімесін Сәбилә апай. Үлкен өмірді де апамыз жас кезінен бастаған екен, 15 жасында, отау құрған кездерін де еске ала кетеді: «7 класты бітірдік, декабрь айы болатын. Үйден шықтым да, жеңгем бар, жеңгем екеуміз қалжыңдасып, отыратұғынбыз. Сол үйге кетіп бара жатқанда ұстап, алып кетті. Содан енді не істеуім керек, «бармаймын» дедім. Болмады, салт атқа мінгізді мені, бәйге атқа. Атқа мықтымын, кеттім шылбырды іліп, «Маған қуып жетіп алыңдар» деп. Олар қалып қойды. Жұлдызбен айналып келдім. Енді үйге қашып келмекшімін. Оған жақындап келе жатқанда, алдымда он шақты жігіт тосып тұр. Қайта бардық, аттан түсіп, үйге кіріп. Кіргім келмейді, бөтен үй. Содан бәрі үптеп-жүптеп, үлкен кісілер «Қой, әуелгі бағың. Бармасаң, бағың қайтып кетуі мүмкін» – деген соң, қалып, құрған отауының түтінін түтетіп, ардақты ана, адал жар, қазіргі кезде асыл әже болып отыр. Ал, біздің алып қашқаннан соң жағдай қалай болды, бірге қалай тұрып кеттіңіздер деген сұрағымызға: «Енді бәрібір алғаш барғаннан жақсы көресің. Неге десең, сен үй боламын деп барасың ғой. Басында сол, үйренісіп кеткенше. Ол да үндемейді, мен де үндемеймін. Екеуміз де жаспыз. Сөйлейтін де шама жоқ. Ол қой жайып кетеді, далаға шығамыз, әрі-бері. Сиыр саууға жүгіру керек, от жағып, шай қайнату. Тіпті, әңгімелесуге уақыт жоқ. Бірімізге біріміз аса қатты сөйлемейміз. Ол айтса, мен жүгіріп кетемін. Мен айтсам, ол бірдеңесін істейді. Сөйтіп, өмір сүрдік. Қыстай қойды далаға тепкізеді, совхоз кезінде. Үйге келмейді, түскі тамақ ішпейді, кешке бір-ақ келеді. Ал, үйдегі жұмыстың бәрін мен өз мойныма аламын. Бәрін істеп, бәрін жөндеп, орын-орнына келтіріп, дайындап қоямын», – деп апамыз біраз ойға шомды.

«Енді қазір менің балаларымның бәрі өсті, жетті, үйлі-баранды болды. Немерелі болып отырмын, аса ештеңе ойламаймын. Бір кішкене өзім ауырамын. Әйтпесе ұйым-қайғы жоқ, бәрі бар: малым да бар, үйде бәрі бар. Орны-орнына келіп тұр, келтіріп тұрмын өзім істеп. Сол әлгі, мал ауырып, бірдеңе ететін болса, тұра алмайтын боп қалса – өзім емдеп, өзім уколдап, өзім жазып алам. Мен врач іздемеймін. «Әттең, шіркін, өзім оқымағаным-ай» деп өзіме ыза болам», – деді қария. Мал баққаннан жалықпадыңыз ба, демалып, балаларыңыздың қолына барып, қыдырып, жүргіңіз келмей ме, – деген сұрағымызға Сәбилә апамыз: «Қалаға менің барғым келмейді. Неге десеңіз, мен мына жерде 60 жыл отырмын ба, мен мына жерімді қимаймын. Мен құсап отырған бір адам жоқ. Осы көп халық, 25-ке жуық, қойшы болған. Содан біреуі жоқ. Светтердің бәрін қиды, діңгегін әкетті. Мен ғана ұстап отырмын мына жерде. Ол кезде ақсақалым бар болатын, екеуміз ұстап отырып қалдық. Одан кейін ақсақал мал жайлайды, сөйтіп жүріп, ауру болды. Сонда да, өмірден өтіп кетсе де, мен бой бермей, отырмын мінеки әлі. Ол кісінің өткеніне 10 жыл болды. Сонда да оның тастап кеткен мал-жанын қимай, орнына келтіріп, малын бағып отырмын. Мен сағат 5-те тұрамын, соның бәрін істеп, үлгеруім керек. Ал үлгермесең, түн болып кетеді. Одан кейін істей алмай қалам. Қаншама, міне, қаз-тауықтарым бар. Соның бәріне қарауым керек. Суын, жемін құюым керек. Қазір мен отырмын ғой ауылда. Тамақ емес пе бәрі?! Бәрі өз тамағың. Магазиннен сатып алғандай емес – мынау өз қолыңдағы тамақ дәмді ғой, айтшы. Ешқандай ішінде ештеңесі жоқ. Кәдімгі сүттен істелініп тұр. Майың ба, құртың ба, ірімшігің бе – бәрі қолыңнан келіп тұр. Мысалы, мені көздерің көріп тұр: сағат 5-те тұрғаннан мен күні кешке дейін жүгіремін. Мен, міне, қазір отырып қалдым, бәлен жұмысым қалып қойып тұр», – деп апамыз бізге қарады.

«Енді өздерің ойлаңдар, қазірге дейін мен, мінеки, сиыр сауып, сүтімді тартып, құртымды жайып отырмын. Майымды пісіріп. Көрдің?! Менің, міне, екі холодильнигіме май сыймай тұр. Ашып көрсеңдер де қазір. Ана жерде 5 литр кілегей тұр, май шайқауым керек. Уақытым жоқ боп тұр. Соның бәрін, міне, таңертең сиыр сауып келгеннен кейін, сүт тартып, бәрін жуыпшайып, ыдыс-аяқ, сепаратордың ішін жуып, бәрін жөндеп, одан кейін сол кірісем. Май былғаймын, құрт жаямын. Соның бәріне жүгіріп жүрмін. Қойшымның тамағы бар. Оның бәрін істеп, үлгерем бәріне», – деген апамыздың өмірге деген құштарлығы мен, Қазақ атам айтпақшы: «малым жанымның садақасы, жаным арымның садақасы» деген емес пе, содан болар, жеріне, отбасына, отағасына деген махаббаты мен шыншылдығына қайран қаласың.

«Өмір сүрем дегеннен кейін, алға ұмтылу керек. Сен әлгі мүлгіп отыра берсең, артқа шегіне берсең, сені артқа қарай тарта береді. Сен ұмтылуың керек. Істеуің керек. Балаларыңды өсіріп, жеткізуің керек. Сенің бірдеңең бітпей жатыр ма, соны орнына келтіру

керек. Сол орнына келгеннен кейін сенің ар жағың, бәрі жайбарақат болады. Ал, орнына келмей, бітпей жатса, сенің сол істемей жатқан жұмысына кедергі болып тұрады. Сол үшін соның бәрін істеп, орнына келтіріп, бәрін жөндеп, бітіріп алсаң, «уф» деп кішкене демалып отырғанда өзіңе өзің қуанасың».

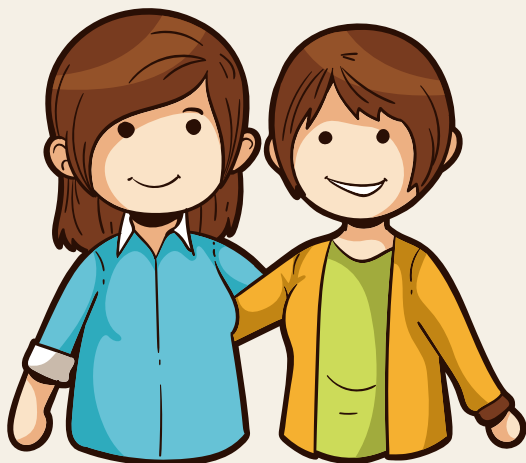
Міне, нағыз қазақ әйелі, қорықпай, жалғыз өзі қыстауда жүріп, балаларының болашағы үшін, отбасының амандығы үшін ғұмыр кешуде. Бұл жасанды дүние емес, нағыз өмірден алынған кейіпкер. Осындай сүйегі асыл, ойы таза, еңбегі адал жандарды іздеп жүріп, түсірілім алаңын өз қаражаттарына ұйымдастырып отырған жас режиссер Жаннет Әбіш пен осы жобаның продюсері Ана Чакерхан ханымның еңбектері бағаланса, көп көңілінен шықса екен деп тілейміз. Бүгінгі таңда бұл туынды бағын сынап, бірнеше мемлекетте халықаралық кинофестивальдерге ұсынылып та отыр. Ендеше, ойларыңда ғаламтор мен жеңіл өмірді аңсайтын ұлдарымызға сын, қыздарымызға үлгі боларлық жолы бар «Ұлы дала қызы» филіміне тек шығармашылық биіктер тілейік.

**Достық қандай
болады?**

Біз бүгін оқырман назарына балалар шығармашылығына арналған айдарға жер бетіндегі ұлы сезімдердің бірі Достық жайлы жазбақшымыз. Достық дегеніміз не, оны сен қалай түсінесің және тағы басқа осы сезімнің төңірегінде мектеп оқушылары өз ойларымен бөліскен еді.

Менің жан досым

Достық – бұл ғажап сезім. Мен үшін достық – бұл сенім. Бұл сезімді адамдармен араласа келе білесің. Ең бастысы досыңа әділ, адал болуың керек. Нағыз дос адамға шабыт беріп, қиыншылықты бірге көтеруге жәрдемдеседі.

Менің досымның аты – Аяя. Ол 6-сыныпта оқиды. Ол 2007 жылы 11 мамырда дүниеге келді. Қазір ол 11 жаста. Біз 3-сыныпта таныстық. Бірақ біздің нағыз достығымыз тек 6-сыныпта басталды. Аяя оң жаңалауда тұрады. Оның отбасында анасы, әкесі және үш сіңлілері бар. Аяяның бойы – ұзын және ол өте әдемі қыз. Менің досымның мінезі жұмсақ, қарапайым, мейірімді және ақылды қыз. Аяя мен үшін өте қамқоршыл, батыл және мінезі тамаша адам. Аяя екеуіміз бос уақытымызды өте көңілді өткіземіз. Біз бір-бірімізге сырымызды айтамыз, үй жұмысын жасаймыз, сурет саламыз, әндер тыңдаймыз.

Мен досымды жақсы көремін. Біз кейде ренжісіп қаламыз. Дос болғасын ондай жағдайлар болады ғой. Бірақ тез татуласып кетеміз. Достық – бұл өмірдегі ешнәрсемен бағаланбайтын құндылық. Дос табу оңай, ал оны сақтау одан да қиын. Менің ойымша шынайы дос бола білген адамның достары көп болады және жер бетінде өзін жалғыз сезінбейді. Мен ең бақытты адаммын, себебі барлық адамға бұйырмайтын ең үлкен сыйлық – ол адал досымның бар болуы. Достық ұлы сезім! Достарыңызды бағалаңыздар!

Олжасқызы Алуа

Астана қаласындағы Халықаралық мектептің
6-сынып оқушысы

Досыма арналған хат

Құрметті әкешім, жағдайыңыз қалай? Денсаулығыңыз жақсы ма? Жұмысыңыз қиын емес пе?

Менің сізге айтар көп жаңалығым бар. Биыл Фатима 1-сыныпқа барды. 23-қыркүйекте Фатиманың туған күні болды. Біз туған күнді «Mega» ойынсауық орталығында тойладық. Ал, ертең менің туған күнім болады. Мен 12 жасқа толамын. Бұл күні мектепте барлық пәннен бағалау жұмыстары болады. Бір қуантатыны, мен Айданамен «Сарыарқа» сауда орталығына барамын.

Әкешім, сізге айтатын қуанышты жаңалығым бар. Кеше дәрігерлер әжемнің аяғының толық жазылғанын айтты. Тағы бір тамаша жаңалық, Жамиля Астана қаласындағы Назарбаев Зияткерлік мектебіне, Абылай Назарбаев университетіне, яғни «Foundation» деген бағытқа оқуға түсті. Біз қатты қуандық.

Әкешім, сіз менің тірегім екеніңізді ұмытпаңыз. Мен сіз жасаған жақсылықтарды ешқашан ұмытпаймын. Сіз мен үшін жәй әке емессіз, сіз менің ең жақын досымсыз. Сіз менің өмірімнің бір бөлшегі екеніңізді түсіндім. Мен сізді жақсы көремін.

Сізді сыйлайтын қызыңыз, Индира.

Оспанбекова Индира

6-сынып оқушысы

Нағыз достық қай кезде байқалады?

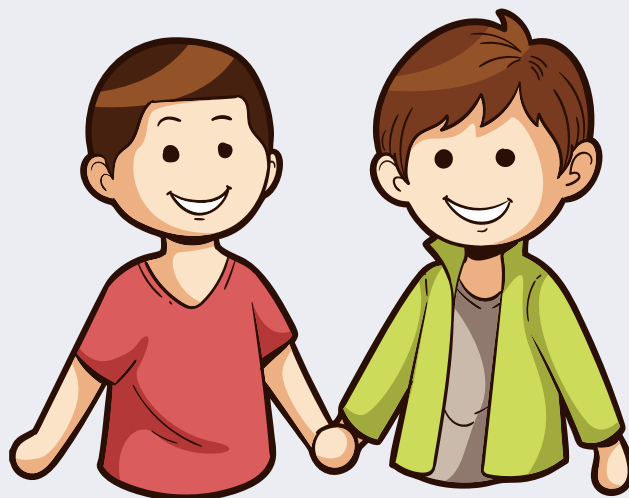
«Досы жақсының өзі де жақсы» деп бекер айтылмаған. Себебі досың қандай болса, сен де дәл сондай боласың.

Достық қамқорлық пен өзара жауапкершіліктің белгісі. Менің ойымша нағыз достық көңілді сәттерден басталады. Егер досың үнемі саған ренжіп, жаныңа бататын сөздер айтып, қол ұшын беріп көмектеспесе, бұл нағыз достыққа жатпайды. Нағыз дос әдепті, әділ, адал, жауапты, сенің құпияңды сақтайтын қамқоршыл болады.

Менің достарым көп. Біз үнемі бір-бірімізге шабыт беріп, көмектесіп тұрамыз. Менің достарымның мінезі әртүрлі. Бойымыздағы кемшіліктер біздің достығымызға кедергі бола алмайды, қайта осындай кемшіліктерден арылуға бір-бірімізге көмектесеміз. Мен достарымды футбол алаңында кездестірдім. Содан бері біздің достығымыз тамыры тереңге жайылған ақ қайың ағашы сияқты үлкен, мықты болып өсіп келеді.

Достық – ең ғажап сезім. Мен әрдайым достарымның жан-жылуын сезінемін. Мен үшін ең үлкен сыйлық ол – менің достарым. Досты сақтай біліңіздер!

Болатов Алан

Достық туралы...

Кез келген адамның өмірлік мақсаттары бар. Ең маңызды мақсаттардың бірі – нағыз досты дұрыс таңдай білу. Нағыз дос қиын сәттерде саған шабыт беріп, көмектеседі. Менің ойымша, адал дос жауапкершілік пен қамқорлықтың белгісі. Нағыз достардың бойында мынадай қасиеттер болады: адалдық, қамқоршыл, мейірімділік. Досты табу оңай, ал оны сақтап қалу өте қиын. Менің жақын досым отбасымның бір бөлігі. Менің ең жақын досымның аты – Диас. Біз 6 жастан бастап доспыз. Екеуіміздің мақсаттарымыз ұқсайды. Біз кез келген жоспарды құрған кезде бір ойдан шығамыз. Екеуіміз де футбол ойнағанды жақсы көреміз. Түсінгенім, өмірде дос пен мамандықты дұрыс таңдай білу керек екен.

Махмұд Әди

Астана қаласындағы Халықаралық мектептің
6-сынып оқушысы

Необыкновенная душа

Порой встречаются люди с необыкновенной душой и неординарными способностями. Таковым является Бугинас Брониславас Казисович, преподаватель вокала, создатель инструментов и очень душевный человек, имеющий более 35 лет педагогического стажа. Брониславас Казисович неоднократно побеждал на республиканских творческих конкурсах и стал обладателем гранта акима г. Жезказган в 2012 году как «Лучший педагог дополнительного образования».

Сегодня читатели «Отбасым» смогут прикоснуться к творческому миру талантливого преподавателя и вновь почувствовать себя немножко детьми.

Маленькие звёздочки

Слова Бронислава Бугинаса
Музыка Александра Комарова

Мы как солнца лучики
Девочки и мальчики.
Дружно машем ручками,
Прыгаем как зайчики.
Мы такие классные,
Мы такие клёвые!
Распеваем песенки
Добрые, весёлые!

Припев:
Звёздочки, звёздочки
Маленькие звёздочки!
Есть у каждого из нас маленький секрет!
Звёздочки, звёздочки
Маленькие звёздочки!
Всем готовы подарить детский яркий свет!

Мы по жизни топаем
Мальчики и девочки.
Мы в ладоши хлопаем,
Прыгаем как белочки.
Мы такие классные,
Мы такие клёвые!
Распеваем песенки
Добрые, весёлые!

Припев:
Звёздочки, звёздочки
Маленькие звёздочки!
Есть у каждого из нас маленький секрет!
Звёздочки, звёздочки
Маленькие звёздочки!
Всем готовы подарить детский яркий свет!

Мы ребята – астанчата!

Слова Бронислава Бугинаса
Музыка Александра Комарова

Мы ребята-астанчата
Мы уже не малыши.
С песней бойкой и крылатой
Дружно на урок спешим.

Припев:

Ля, ля, ля топ, топ, топ
Ножки по дорожке.
Музыкальная семья,
Хлопаем в ладошки!

Оқушылар сарайына
Құшақ жая келеміз.
«Сәлем» дейміз бар адамға,
Қол бұлғаймыз, күлеміз!

Қайырмасы:

Ля-ля-ля, топ-топ-топ,
Бір жолмен жүреміз.
Әуендетіп көңілді,
Сабаққа кіреміз.

Мы своих друзей встречаем
Машем ручкой всем вокруг.
Весь дворец мы обнимаем
Наш дворец – любимый друг!

Припев:

Ля, ля, ля топ, топ, топ
Ножки по дорожке.
Музыкальная семья,
Хлопаем в ладошки!

Новый год

Слова Бронислава Бугинаса
Музыка Александра Комарова

В дружный хоровод снова в Новый год
С Севера примчался Дедушка Мороз.
Впереди саней троечка коней,
Что же добрый дедушка привез?

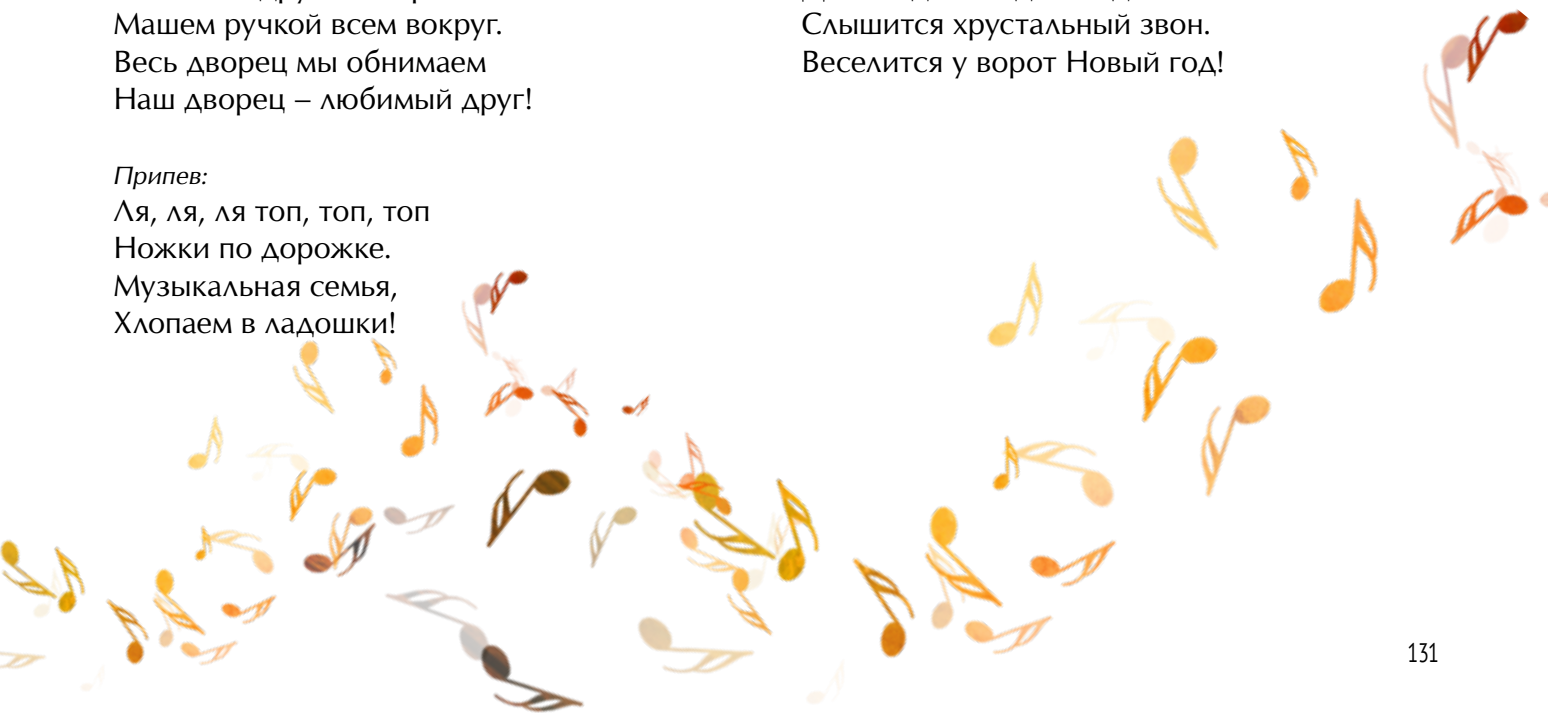
Припев:

Дили – дили – дили – дон!
Слышится хрустальный звон.
Веселится у ворот Новый год!
Дили – дили – дили – дон!
Слышится хрустальный звон.
Веселится у ворот Новый год!

Слышен звонкий смех. Новый год для всех
Приготовил разноцветный маскарад.
Саночки скользят, в гости к нам спешат.
На морозе бубенцы звенят.

Припев:

Дили – дили – дили – дон!
Слышится хрустальный звон.
Веселится у ворот Новый год!
Дили – дили – дили – дон!
Слышится хрустальный звон.
Веселится у ворот Новый год!

Новые звезды

В Астане состоялся одно из самых ярких событий в сфере детской моды Kazakhstan Kids Fashion Show-2018.

Участие в шоу-показе, прошедшем под девизом «Включай мечты!», приняли 22 мировых эксперта индустрии моды из 16 стран мира: фэшн-продюсеры, организаторы недель моды, директора модных журналов, именитые кутюрье, дизайнеры, фотографы, модели и даже парфюмисты. Среди основных гостей были Rocco Leo Gaglioti – создатель и продюсер телевизионного онлайн-журнала FNL Network (Лос-Анджелес, США), Sebastiano Giorgi – редактор фэшн-журнала «Gazetta Italia» (Милан, Италия), Stefanow Katarzina Anna – президент Berlin Fashion Week и другие.

На показе была представлена детская одежда как начинающих, так и известных за пределами страны казахстанских брендов: «Asraga» (Айдархан Калиев), «I Am Different» (Зарина Акшулакова), «Mimioriki» (Майя Жуманбекова), «Kunkei» (Сабина Жанзакова), а также дебютный показ 14-летнего дизайнера Roni (Вероника Иванченко). Также свои коллекции представили иностранные дизайнеры: кутюрье и представитель прет-а-порте класса люкс Christophe Guillaume (Париж, Франция), автор бренда «Balossa» – один из лучших рубашек в мире – Indra Kaffemanaite (Милан, Италия) и Yekaterina Ivankova (Флоренция, Италия) – итальянский дизайнер родом из Казахстана.

В этом году в проекте приняли участие 60 моделей – дети в возрасте от 4 до 18 лет. Большинство участников шоу – уже профессионалы с 5-летним стажем в модельном деле и танцевальном искусстве, так как находятся в проекте с самого его создания.

Программы показа была очень насыщенной. Это, прежде всего, фотовыставка в рамках сотрудничества с Европейским союзом, где участники проекты перевоплотились в культовых личностей Европы разных времен и народов.

Еще один сюрпризом стала замена традиционного 20-метрового подиума на масштабную сцену с LED-экранами и импровизированным световым 6-метровым подиумом.

По итогам показа мировыми экспертами выбран дизайнер, который был приглашен на неделю моды в Австрию, а победителем признана 14-летняя дизайнер Вероника Иванченко.

Феерическим началом шоу-показа стало выступление группы Танцевального центра «DreamWay» под руководством преподавателя по направлениям «художественная гимнастика» и «Baby Ballet» Гульмиры Идриссовой. Эмоциональный танец «Орлеу», который был представлен высоким уровнем современной хореографией и соответствующим показу стильным решением костюмов, впечатлил публику и с самого начала дал особый дух шоу, который стал украшением осеннего сезона уходящего года!

20
АСТАНА

